

Cirilmetodovo slavlje na Vejni

Foto P. Vidau

Nekaj dobronamernih besed sodelavcem in bralcem **Povezani smo močnejši!**

Čenjenim sodelavkam, sodelavcem in vsem tistim, ki nam pošiljate zapise in fotografije v objavo, smo seveda hvaležni, ker na ta način objavljamo sveže novice iz naših sredin. Vsekakor pa bi vse prosili, da nam sporočijo, če so isti zapis in isto fotografijo že poslali v kako drugo uredništvo, da ne bi prihajalo do dvojnega objavljavanja istih vsebin in fotografij, ker je to nesmiselno, pri naših naročnikih in bralcih pa ustvarja zmedo. Zares nima smisla, da se objavljajo iste vsebine v dnevniku, pri nas in tudi pri kakem drugem mediju, še posebej to velja za fotografije. Neizpodbitno dejstvo je, da bralci, pravzaprav vsi mi, dobimo občutek ob pogledu na isto fotografijo, ki smo jo že videli v kakem drugem časniku, da smo tudi zapis že prebrali. Zato prosimo vse, da nam ob posredovanju nenaročenih zapisov in fotografij pripišete, kam ste to že poslali, mi smo namreč tednik in zares nima smisla, da isti zapis z enako fotografijo spet objavljamo. Obenem vas vabimo, da obiščete našo spletno stran www.noviglas.eu, na kateri objavljamo tudi zapise in fotografije, ki jih v tiskani izdaji ne objavimo; na naši spletni strani pa boste seveda našli tudi odmevne zapise iz tiskanih iz-

daj. Prav tako smo prisotni na družbenem omrežju Facebook, na katerega nalagamo pomembnejše zapise, prav tako pa tudi galerije fotografij z množično obiskanih prireditve. Na Facebooku imamo že skoraj 2100 "prijateljev", tistih ljudi torej, ki so "všečkali" našo stran; če tega še niste storili, vas naprošamo, da to storite, saj je od večjega števila "všečkov" odvisna tudi večja odmevnost Novega glasa na svetovnem spletu. Že večkrat smo pisali, da delamo v težkih razmerah, zato bomo veseli vsakogar, ki nas bo opozoril na kak dogodek, nam posredoval novice, pripravil zapis ali pa poslal fotografijo. Naj se ob tej priložnosti iskreno zahvalim, v svojem imenu in v imenu celotnega uredništva, vsem tistim sodelavcem, ki se nesebično razdajajo za naš časnik, za svoje delo niso nikdar zahtevali plačila in to šteje, še kako šteje v času, v katerem je za naš časnik vse manj denarja! Iskrena hvala torej za sodelovanje, zvestobo in razumevanje! Povezani smo močnejši!

Jurij Paljk

V potrditev zvestobe verskim in narodnim vrednotam

Lepa, ustaljena navada, ki že desetletja na pobudo Apostolstva svetega Cirila in Metoda ob godu svetih bratov zbira slovenske vernike s Tržaškega pri oltarju romarske cerkve Marije kraljice miru na Vejni in nato v kapelici, ki jima je posvečena pod glavno cerkveno ladjo, je tudi minulo nedeljo, 10. julija, zbrala veliki vročini navkljub veliko njenih častilcev. Kdor leto za letom prihaja na Vejno, v to svetišče, zgrajeno na kontovelski gmajni po želji tržaškega škofa Santina, v zahvalo za izpolnjeno zaobljubo ob koncu druge svetovne vojne, se te pobožnosti udeležuje, ker nas lepo potrjuje v verskem in narodnem izročilu, kajti zvestoba vrednotam izvira iz istega počela. To potrjujejo tudi kraške žene, ki prihajajo v domačih narodnih nošah, letos celo z novim banderom v spomin na sveto leto Božjega usmiljenja, to potrjujejo skavti s svojo prisotnostjo in Združeni zbor ZCPZ, ki je tudi letos obogatil slovesnost s svojim petjem pod vodstvom Edija Raceta in ob orgleski spremljavi Tomaža Simčiča. Pri oltarju je slovesno bogoslužje daroval letošnji koprski novomašnik dr. Janez Jurij Arnež, ob njem pa so bili številni duhovniki s škofovim vikarjem za slovenske vernike tržaške škofije g. Antonom Bedenčičem na čelu, a tudi rektor svetišča na Vejni, pater Luigi Moro, na njegovo željo pa so tudi prebrali evangelij v italijanščini. Naj dodamo, da so hrvaški patri iz Ricmanj, ki oskrbujejo več župnij v Bregu, na Vejno prinesli in izpostavili relikviji priprošnjika ob letošnjem jubilejnim letu, se pravi, blaženega p. Leopolda Mandiča in samega sv. Cirila, kar je dalo letošnji svečanosti še poseben pomen. Zgoniški župnik Jožko Markuža, ki v imenu Apostolstva Svetega Cirila in Metoda

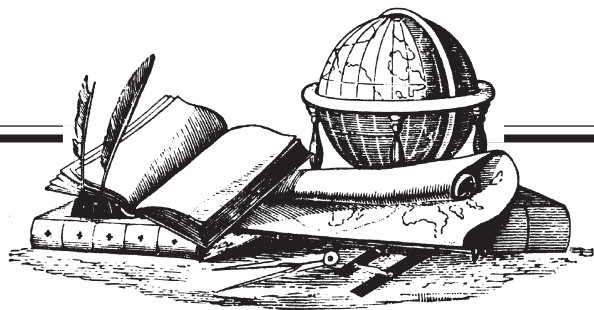
organizira slovesnost, je uvodoma predstavil letošnjega novomašnika. G. Janez Jurij Arnež je star 53 let in je doma v Brdih, čeprav se je rodil v New Yorku in ima za seboj pomembno in uspešno študijsko, raziskovalno in poklicno kariero, saj je doktor znanosti in univerzitetni profesor molekularne biofizike in biokemije. Novomašnik se je v svojem nagovoru skliceval na berila in izpostavil lik dobrega pastirja, ki ga dejansko izbere Bog, da lahko skrbi in vodi ovce, ki so mu zaupane. Taka dobra pastirja sta bila tudi sveta brata Ciril in Metod, ki sta se dobro zavedala, da je uspešno vraščanje evangelijskega nauka mogoče, le če ga dušni pastirji posredujejo v domačem jeziku, ki ga ljudje razumejo in intimno doživijo. Kot velewa tradicija te pobožnosti na Vejni, so se udeleženci po maši v procesiji odpravili do kapelice svetih bratov v kletnih prostorih, kjer so se pred oltarjem in mozaikom, ki ga je izdelal Tone Kralj, poklonili svetima bratoma z molitvijo in blagoslovom, ofrom ter petjem tradicionalne himne in Marijinih pesmi. Romanje na Vejno, v svetišče, ki letos med drugim obeležuje 50-letnico posvetitve, v poklon svetima bratoma Cirilu in Metodu je tudi letos pomenilo pomembno duhovno obogatitev. Med udeleženci pa je bilo slišati tudi pripombe, da bi bilo dobro, da bi morali patri, ki oskrbujejo svetišče, ki ga obiskujejo tudi številni romarji iz Slovenije na poti v Italijo, poskrbeti za vidno slovensko besedo v njem. Pozornost, ki so jo tudi v nedeljo do slovenske liturgije in slovenske pesmi ter narodnih noš izkazali mnogi romarji in turisti, ki so prišli na Vejno, namreč kaže na potrebo, da bi bila slovenščina aktivno prisotna v tej cerkvi.

M. K.

 VŠEČKAJ NAŠO STRAN
www.facebook.com/noviglas

 OBIŠČITE NAŠO SPLETNO STRAN www.noviglas.eu

PRISOTNI SMO TUDI NA TWITTERJU
twitter.com/noviglas

Stališče deželnega tajništva SSK do predlagane ustavne reforme

Preveč senčnih strani!

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je na svoji zadnji seji deželnega tajništva poglobljeno ocenila izide nedavnih upravnih volitev pri nas in na vsedravnih ravni. Napetost volilne kampanje se je že takoj neposredno prevesila v vse bolj vročo politično razpravo okrog ustavne reforme, ki bo predvidoma jeseni predmet vsedravnega referendumu. Državljeni bodo tako poklicani, da potrdijo ali ovržejo predlagane spremembe k ustavi, ki jih je parlament sprejel s komaj zadostno večino glasov. Velika so razhajanja tudi v sami Renzijevi stranki in vladni večini. Stranka Slovenska skupnost ocenjuje, da so nekatere predlagane ustavne spremembe upravičene in dobrodošle, zlasti če so usmerjene k poenostavitvi rimskega političnopravnega aparata in njegove birokracije ter stroškov, ki jih le-ta zahteva. Ne moremo pa mimo dejstva, da so ustavne spremembe v celoti prezrle prisotnost in pričakovanja slovenske narodne skupnosti v FJK, medtem ko je bila v glavnem upoštevana specifičnost sorodnih območij Doline Aoste, Trenta in Južne Tirolske. Niso nas upoštevali pri snovanju novih volilnih

pravil za izvolitev poslanske zbornice in dejansko nimamo mesta v novem senatu, kar je v popolnem nasprotju z določili zaščitnega zakona. Kot Slovence in načelno zaverovane avtonomiste nas zaskrblja neocentralističen pečat reforme, ki glavne vzvode oblasti prenaša na Rim na škodo vloge krajevnih avtonomij in previdnega ravnotežja med različnimi vejami ustavno določenih organov. Deželam s posebnim statutom, kakršna je tudi FJK, je sicer za zdaj priznana

izrazili očitno nelagodje in v veliki meri kaznovali Demokrasko stranko kot glavno politično silo v državi. Potrjuje se visoka stopnja volilne abstinence, ki je že sama po sebi znak nezaupanja v celoten spekter politične ponudbe. V Trstu je SSK potrdila svojo zastopnost v občinskem svetu in v skoraj vseh rajonih, sicer žal v opozicijskih klopeh. Volilni izidi so alarmni znak tudi ob misli na prihodnja politična soočenja, ki ga bo stranka temeljito proučila. Prav tako

pravica do dogovorjenega prilagajanja lastnih statutom, ki uživajo rang ustavnih zakonov. Ostalim deželam pa bo stopnja suverenosti na osnovi predlaganih sprememb zaznavno okleščena. Deželno tajništvo SSK je na svoji zadnji seji v Devinu ocenilo, da so volivci na krajevni in vsedravnih ravni

bo SSK priredila vrsto politično-strokovnih srečanj, ki bodo usmerjena v poglobitev argumentov ustavnih sprememb in posledic na interese naše skupnosti ter deželne avtonomije. Zato je deželni tajnik SSK Igor Gabrovec deželnemu vodstvu DS že predlagal politično soočenje še pred poletnim premorom.

Gabrovec: da bi bila FJK čim prej priznana popolna avtonomija šolstva

Deželna odbornica Panariti o natečaju za slovenske šole

Med nedavnim zasedanjem deželnega sveta je odbornica Loredana Panariti odgovorila na interpelacijo, ki jo je začetka maja predložil svetnik Igor Gabrovec v zvezi z natečajem za slovenske šole. Gabrovec je v vprašanju, ki ga je vložil mesec dni pred novico o nakazani objavi razpisov prihodnjega jesen, opozarjal, da je slovenski šolski sistem v zelo skrb vzbujajočem stanju, na kar so s skupnim stališčem prvi opozorili profesorji, učitelji in vzgojitelji, ki so iz leta v leto zaposleni s pogodbami na določen čas.

Loredana Panariti

Odbornica je v svojem razčlenjenem odgovoru obnovila dogajanje zadnjih mesecev in postopke, ki omogočajo, da lahko danes z zadostno gotovostjo napovemo, da bo kmalu prišlo do pričakovane objave razpisa za

slovenske šole. Panariti je poudarila, da bodo natečaji, s katerimi bo dodeljenih 40 mest (10 za vrtce, 13 za osnovne šole, 7 za nižje srednje in 10 za višje šole), potekali v celoti v slovenski. Povedala je tudi, da je pristojno ministrstvo zaradi avtonomije, ki jo uživa Dežela FJK,

ko odbornica - dokazovalo pozornost institucij do poučevanja v slovenskem jeziku. Deželni svetnik Gabrovec je v svoji repliki, ob zahvali odborici za odgovor, ponovno spomnil na število zaposlenih z začasnimi pogodbami v slovenskih šolah, za katere ni razpisov vse od leta 1999. Svetnik Slovenske skupnosti je izrazil upanje, da se bodo jeseni razpisi končno le uredili in opozoril upravo, naj nadalje pozornost spremlja postopek. Gabrovec pričakuje, da bo Deželi FJK čim prej priznana

potrdilo dosedanje število dodeljenega osebja deželnemu šolskemu uradu, kateremu bo dodana še ena delovna enota, namenjena specifičnim projektom za okrepitev didaktične ponudbe slovenskih šol, kar naj bi - ta

pravica, da sama upravlja šolsko ponudbo, kar bo omogočilo, da s posebno pozornostjo odgovorjamo potrebam šol s slovenskim učnim jezikom in verjetno v prihodnosti tudi furlanskih, nemških ali ostalih večjezičnih.

Izvoljeno predsedstvo deželnega sveta SSO

Naše območje je naš zaklad

Deželni svet Sveta slovenskih organizacij je imel v torek, 5. julija 2016, umestitveno sejo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Poleg formalnih obveznosti izvolitve novega predsedstva in odobritve finančnih dokumentov je bil to trenutek za razmislek in soočenje med krovno organizacijo in njenimi včlanjenimi ustanovami in društvi. Na podlagi poročila deželnega predsednika SSO Walterja Bandlja in nastopov številnih delegatov in predstavnikov organizacij je izšlo nekaj ključnih programskih točk in izzivov za prihodnost slovenske narodne skupnosti v FJK: območje je naš zaklad, sodelovanje med civilno družbo in politikom pa je ključnega pomena.

Deželni svet SSO se je začel s spodbudno ugotovitvijo, da je bilo prisotnih več kot dve tretjini članic. Predsedujoči Walter Bandelj je delegatom predstavil kandidatno listo za predsedstvo deželnega sveta SSO. Delegati so tako z veliko večino izvolili Jelko Cvelbar za predsednico, mesta treh pokrajinskih podpredsednikov so bila zaupana Mitji Petarosu za Trst, Karlu Mucciju za Gorico in Giuseppeju Qualizzi za Videm. Na tajniško mesto je bil potrjen Dario Bertinazzi. En delegat se je vzdržal, prav tako en delegat je bil proti predstavljeni kandidatni listi. Po volitvah je novoizvoljena predsednica deželnega sveta Jelka Cvelbar prevzela vodenje zasedanja, ki se je nadaljevalo s predsedniškim poročilom. Predsednik SSO Walter Bandelj je podal razčlenjeno poročilo, v katerem se je najprej dotaknil teritorija, ki ga je označil za zaklad, in pri tem naštel vrsto srečanj med izvršnim odborom in krajevnimi društvi. Prešel je nato na politiko in kulturo. Obe sta po-

membni, kot je pomembno njujno stalno soočenje in sodelovanje, pri tem je omenil pristop, ki ga uveljavljajo na Južnem Tirolskem, s katerim se je pred kratkim seznanila delegacija SSO SKGZ. Ključno vlogo odigrava narodna zavest, ki se odraža tudi v vidni uporabi narodnih simbolov.

Predsednik Bandelj se je dotaknil sodelovanja, ki nikakor ne pomeni združevanje. Sodelovanje med SSO in SKGZ je vedno obratno pomembne sadove. Pomembno pa je, da se ohrani nekoliko zdrave konkurenčnosti, ki nikoli ne škodi.

Na vladnem omizju v Rimu in na zasedanjih Sveta vlade za Slovence v zamejstvu je za predsednika SSO potrebna večja odločnost pri zagovarjanju naših pravic, še posebno kar se tiče zastopnosti v državnih, deželnih in krajevnih izvoljenih organih. Minister za Slovence v zamejstvu Gorazd Žmavc in Urad, ki ga vodi, pa zaslužita pohvalo za bližino in pomoč. To se še najbolj pozna pri uspešnem projektu Tržaškega knjižnega središča. Posebno pozornost je predsednik Bandelj namenil deželni svetovovalni komisiji, za katero je poudaril, da bi morala biti sposobna dati več predlogov deželnemu odborniku Gianniju Torrentiju. To se je začelo dogajati v zadnjih mesecih in pri tem so pomembna skupna stališča SSO in SKGZ. V prihodnje pa ima prednost predvsem vključevanje mladih v organizacije civilne družbe, ki pa morajo imeti možnost predhodnega usposabljanja. Pomembno bo tudi, da se manjšina resno sooči z vprašanjem politične enotnosti v skupni manjšinski stranki. Za SSO bodo še vedno v ospredju narodna zavest in slovenski jezik, ohranjanje slovenskega ver-

skega izročila, reforma bančništva, zagotovitev slovenskega člana v združeni goriško-tržaški trgovinski zbornici in upravljanje kulturnih in športnih domov. Posebne pozornosti morata biti deležna Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja Novi glas, in glasbeno šolstvo na Goriškem, ki je vezano na uporabo Trgovskega doma. Od predsednice Slovenskega stalnega gledališča predsednik SSO pričakuje pojasnila o notranjih dogajanjih, za katere je izvedel le preko medijev.

Zasedanje deželnega sveta SSO se je nadaljevalo s finančnim poročilom blagajnika Iva Corve, ki je po postavkah predstavil obračun za leto 2015 in proračun za leto 2016. Predsednik nadzornega odbora SSO Marko Brajnik je podal odobravajoče mnenje. Po razpravi je deželni svet SSO z veliko večino odobril predsedniško poročilo in finančno poročilo ter bilanco.

V razpravo je poseglo več delegatov. Predsednik Slovenske prosvete Marij Maver in predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec sta postavila nekaj vprašanj o nekaterih finančnih postavkah, kar je blagajnik Corva temeljito obrazložil. Janko Ban je spregovoril v imenu Glasbene matice in izrazil pomisleke glede združitve glasbenih šol na Goriškem, še posebno zato, ker je to prišlo z vrha. Njemu je odgovoril predsednik Bandelj in povedal, da če šoli izdelata drug predlog, ga bo podprl. Riccardo Ruttar je obrazložil svojo odločitev, da se odpove podpredsedniški funkciji zaradi zdravstvenih razlogov, in potrdil dobro delo v zadnjem letu. Predsednica Franka Žgavec je opozorila na finančno stanje Kulturnega centra Lojze Bratuž in Katoliške knjižarne. Predsednica Sklada Mitja Čuk Stanka Čuk se je zahvalila SSO-ju za zagovarjanje interesov Sklada v deželni komisiji. Predsednik Kmečke zveze Franc Fabec je pohvalil predsedniško poročilo in poudaril željo, da bi se na Goriškem povečalo članstvo v KZ, ker morata še posebno v kmetijstvu narodnostni in jezikovni vidik odigrati svojo vlogo.

Povejmo na glas

Počitnice kot pričetek lepšega

Čas počitnic in oddiha, čas počitnic in dopusta je gotovo poseben čas, ki smo ga nestrpnost pričakovali. Vsaj za nekaj tednov bomo odložili siceršnje obveznosti, ki jih v iztekajočem delovnem letu vsekakor ni manjkalo. Potrebujemo prekinitev nizanja prepolnih dni, potrebujemo odmik od drvenja časa, ki nas kaj rado potisne v mučno utrujenost ali celo apatijo. Naše življenje pač poteka v vsiljeni naglici, v kateri se moramo včasih kar potruditi, da v miru premislimo same sebe in vedno znova strnemo moči. V tem smislu marsikdo pravi, da mu kar nekaj dni počitnic mine v notranjem pomirjevanju, na katerega kot da duša ni več navajena. Skratka, počitnice so priložnost, da na široko in sproščeno zadihamo in pustimo za seboj napore ter skrbi minulega leta. Da z eno besedo znova dvignemo svoj pogled v lepša in svetlejša obzorja in se dokopljemo do tiste čudovite točke, ko ugle damo svojo prihodnost kot navdušujoč pričetek novega in boljšega. Nenadoma ugle damo rešitev za to ali ono težavo, ki je še nismo odpravili, in naslednji hip začutimo v sebi prepričanje, da bo šlo od jeseni naprej vse po naših željah in da smo zato že zdaj srečnejši in polni zaupanja. Izjemno dragoceni so tovrstni vzgibi, vlivajo nam neslutene energije in voljo urejati svoje življenje uspešneje, kot nam je bilo to dano doslej. In pri tem je vseeno, ali smo šolarji, učitelji, profesorji, uradniki, vinogradniki, starši ali otroci, starejši ali mlajši, prav za vse je oddih oziroma najdaljši

počitniški čas res velika priložnost, ki se je upravičeno veselimo in verjamemo v njen blagodejni vpliv. Toliko bolj, ker sedanji časi niso lahki in vedrino še kako potrebujemo. Časi niso lahki, čeprav v nekem oziru živimo v izobilju, saj nam v luči materialnih dobrin pravzaprav nič ne manjka, ne hrane ne obleke ne strehe nad glavo. Toda, kot je nedavno reklo nekdo, živimo v času nerasti, ki v nasprotju s časom rasti zapira obzorja, zmanjšuje prostor in predvsem duševno utesnjuje, in tega dejstva se vsi bolj ali manj zavedamo. To stiskanje prostora vpliva predvsem in najbolj na našo duševnost, našo notranjost in ne manjka dokazov, da se zato večata tesnoba in strah, kar pa sploh ni najhujše. Hudo je, da nas tesnoba in strah, če sta dolgo prisotna, potiskata v odmikanje od drugih, nas potiskata v na videz varno oddaljenost, v kateri menda lahko bolje poskrbimo zase in za svoje težave. In na ta način tudi milijoni posameznikov zavarujejo sebe, kar v družbi vodi v njihovo osamitev in osamljenost, med narodi pa do takšnih ali drugačnih zidov in žičnih ograj. Obstaja pa tudi druga, dosti lepša pot, ki nam jo lahko počitnice razkrijejo. Ne pot odmika, ampak pot približevanja k drugim in drugemu, pot iskrenega medsebojnega stika, prijateljske povezanosti, pot trdnega medsebojnega razumevanja. Tako se more vzpostaviti osrečujoča in prijazna nova moč v manjših in večjih skupnostih in toliko bolj v duši vseh in vsakogar.

Janez Povše

Predsedniško poročilo na deželnem svetu SSO

“Zanimati se moramo za naše pravice in za našo politiko!”

Objavljamo govor predsednika Sveta slovenskih organizacij Walterja Bandlja, ki ga je imel na zasedanju sveta SSO v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v torek, 5. julija.

Spoštovani člani, delegati in ostali, spoštovani mediji, vsem najlepši pozdrav in zahvala, da ste se udeležili današnjega zasedanja deželnega sveta naše krovne organizacije Sveta slovenskih organizacij. V imenu izvršnega odbora SSO vas lepo pozdravljam.

Najprej izražam iskreno sožalje družini Jevnikar ob izgubi predrage mame.

Prvič je, da se predstavim pred tako široko zasedbo naše organizacije, zato naj mi bo oproščena kaka človeška napaka.

Lahko bi začel s poezijo ali z lepimi stavki, ki jih ima rad naš slovenski jezik. Začel pa bi lahko tudi s številkami, ki so mi zaradi poklica bolj sorodne. Pa vendar bi skupaj z vami izkoristil priložnost, da bi bili današnji pogovori in razmišljanja izraz vašega teritorija. Svet slovenskih organizacij je kar nekaj sej imel na našem teritoriju, ker menim, da je to ključnega pomena. Spomnim se srečanj v Kanalski dolini z Združenjem don Mario Černet, ki je organiziralo slavnostno odprtje sedeža v Ovcji vasi. Spomnim se srečanj s Prosvetnim društvom Mačkolje in s Srednjeevropski inštitutom za zgodovino in kulturo Josip Pangerc, ki delujeta v občini Dolina. Zelo uspešno je bilo srečanje s slovenskimi društvi iz Tržiča in Ronk, ki je privedlo do nekaterih premikov: pri vstopu v tržiško občinsko stavbo je bil postavljen slovenski napis, v kratkem bo tržiška ulica poimenovana po Srečku Kosovelu, duhovniku Renuz Boscarolu pa smo izročili priznanje za njegovo prizadevanje v prid slovenskim vernikom.

Zaradi vsega tega je teritorij naš zaklad. Teritorij, ki ima danes še večjo važnost kot nekoč, saj postajajo politični premiki v centralizacijo vedno večji problem za našo narodno skupnost. Vedno manj predstavnikov bo v političnih telesih zaradi združevanja in posledično tudi manj slovenskih predstavnikov.

Politika je važna, kot je seveda pomembna tudi kultura. A vendar se v politiki odloča, zato naj bo vaše delo tudi posredno ali neposredno povezano s politikom. Razumem, da je to lahko komu neprijetno, vendar če bi se predstavili složno, tudi z eno politično stranko, bi verjetno dosegli marsikaj več.

SSO in SKGZ sta pred kratkim obiskala

kot so npr. slovenska zastava na balkonu odvetnika Damijana Terpina ali pa pobude prof. Samo Pahorja in Dimitrija Tabaja. Hvalevredno je tudi prizadevanje Kmečke zveze, ki vsakodnevno pisno opozarja javne ustanove o potrebi do prevajanja različnih dokumentov v slovenski jezik. Pri tem bi omenil tudi agrarno skupnost, ki si prizadeva zaščiti našo zemljo.

Zato se kot predstavnik Sveta slovenskih organizacij počutim zelo neprijetno, ko opažam, da vsi radi govorimo o naši matični državi, še posebno ko so problem finančna sredstva, a nismo sposobni pred našimi stavbami izpostaviti slovenske zastave, niti letos, ko praznujemo 25. obletnico samostojnosti naše domovine. Tudi vsi se nismo veselili z našo samostojno matično državo. Vprašati se moramo tudi, kje so tisti veliki leseni križi, poudarjam “veliki” kot na Južnem Tirolskem? Koliko od nas uporablja slovensko izkaznico ali davčno prijavo v slovenskem jeziku? Kdo si upa spremeniti ime in priimek v izvorno obliko, v slovenskega ali zahtevati globo v našem jeziku? Zakaj ni več slovenskih etiket na vinskih steklenicah ali katerem koli drugem proizvodu?

Predragi člani, res je, da marsikaj ni še urejeno, in to zadeva tako krovni kot politiko. Tudi zakon 38/2001 je zastarel (četudi ima šele 15 let) in v tem smislu bomo potrebovali še veliko skupnega dela. Uporabil sem besedo “skupnega” dela, kot je sedaj skupno delo tisto, ki ga vodita krovni organizaciji skupaj s primarnimi ustanovami in seveda z ostalimi našimi društvi. To je pot, in ne, kar sem v tem času opazil, da nekateri se niti ne pogledajo.

Naj bo pa jasno in naj si nihče ne misli, da skupno delo pomeni združitev, kar večkrat slišim tudi po hodnikih te stavbe, upam, da bom danes tukaj predvsem poslušal. Sam predsednik DZP Bojan Brezigar je pred meseci v Primorskem dnevniku zapisal, da z dobrim sodelovanjem med krovnicami ni potrebna združitev. Besede, ki želim, da se jih spomnimo, tako da ne bo kdo mislil na sodelovanje dveh krovnic kot prihodnje združevanje. Dobro vem, da sta dobro sodelovanje in iskren pogovor iz oči v oči, brez zahrbtnih ovinkarjenj, odlični začetek in seveda se le tako lahko doseže odličen rezultat. To lahko ugotavljam tudi v zvezi s tem, kar smo štirje občinski svetniki dosegli v go-

simboli, ki sem jih prej omenil, s slovensko pokončnostjo, s krščanskim naukom, z demokracijo in, zakaj ne, tudi z nacionalnim slovenskim idealom, ki ga ni nikoli preveč.

V nadaljevanju pa bi se dotaknil še nekaterih točk. Gotovo bom tudi kaj pokazal, a na to me boste vi opomnili.

Vladno omizje se v Rimu bolj poredko sestaja in to ni dobro. Veliko je nerešenih problemov in prav bi bilo, ko bi se to vladno omizje, ki se ga poleg SSO in SKGZ ter drugih slovenskih predstavn-

sednica Debora Serracchiani gresta zelo hitro naprej po njuni poti in to brez vsakih občutkov do naše manjšine, do naše kulture, ki naj bi bila za našo avtonomno deželo FJK bogastvo.

Matična država

Hvala Bogu, da sta nam minister Gorazd Žmavc in Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu vedno ob strani. Za katerokoli problematiko sta nam na voljo, stalno se pogovarjamo. Zahvala naj gre tudi Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu za opravljeno delo pri Tržaškem knjižnem središču. Če ne bi bilo posega ministra, bi danes bili brez knjižarne v središču mesta Trst. To bi se sicer ne zgodilo po naši krivdi, pač pa zaradi dogajanja, ki se večkrat pripetijo in so že skoraj stalnica v zamejstvu. Skupaj s SKGZ zagotavljam vso našo podporo poverjenemu upravitelju TKS Ivu Corvi in celotnemu upravnemu odboru, kjer sedita tudi predstavnik Mladike in ZTT, da bo okno

ponente Demokratske stranke, da ne bo sodelovala pri zbiranju podpisov za referendum o ustavnih spremembah, ki bo jeseni in na katerega so premier Matteo Renzi in drugi člani italijanske vlade vezali svojo prihodnost. Slovenski predstavniki Demokratske stranke ne bodo zbirali podpisov in ravno tako ne bodo sodelovali v volilni kampanji, ker Demokratska stranka ni upoštevala slovenske narodne skupnosti pri pripravi reforme, upoštevala določb zaščitnega zakona in ni prispevala k temu, da bi z novim volilnim zakonom bila olajšana izvolitev Slovencev v poslansko zbornico oz. senat. To je poudaril koordinator slovenske komponente DS Stefano Ukmar.

Tudi jaz sem nad tem zelo kritičen, tako da predlagam: dajmo se vsi skupaj postaviti na glavo in prisiliti vsi skupaj v odstop, pa najsi je to svetovalec Ukmar ali ostali, ki imajo politične funkcije. Če tega ne naredimo, nam predsednica Serracchiani zagotovo ne bo nič podarila.

Skupni obisk SSO-SKGZ na Južnem Tirolskem

Obisk ni bil izlet, ni bilo pohajanje, ampak intenzivno operativno delo. Zamisel o obisku je nastala v zvezi z vprašanjem o trojezični šoli v Kanalski dolini. Ne moremo mimo uradnih šolskih postopkov, ki že obstajajo pri Ladincih na Južnem Tirolskem, kjer uporabljajo trojezični sistem. Zaradi tega je bil obisk pomemben, da ne ostanemo zaprti kot v indijanskem rezervatu. Med obiskom smo spoznali, kako pomembna in potrebna so vsakdanja pogajanja. Nimamo samo profesorjev, ki dajejo nalogo, ki jo mi izvajamo, in v primeru, da naloge ne narediš, imaš črko piko. To velja za posameznike, ne pa za osebe, ki opravljajo

skupinsko delo. Vsi moramo biti učenci, vsi se moramo poslušati, še posebno takt, ko se časi spreminjajo in to zelo hitro. Seveda je treba tudi vzeti odgovornost in izbrati taka stališča, ki najbolj odgovarjajo naši skupnosti.

Vsak pripadnik manjšine bi moral prej ali slej imeti priložnost, da spozna, kako delujejo glavne institucije na Južnem Tirolskem. Tako si lahko napolni “baterije” in razume, kako se lahko dosežejo najvišja možna merila pri uveljavljanju manjšinskih pravic. Ni namreč slučaj, da se Južna Tirolska glede tega postavlja kot zgled, kot je tudi pred nedavnim poudaril nekdanji predsednik Giorgio Napolitano. To je napisal nekdanji glavni urednik Primorskega dnevnika Duško Udovič. Koliko je resnic v tem ali v drugih stvarkih? Seveda so bili člani stranke Slovenske skupnosti, ki ji pripadam tudi sam, v tem daljnovidni, ker so v vseh teh letih ponavljali, kako koristen je zgled Južnih Tirolcev. Nekdo je že in bo še rekel, da so oni večina. Je res, vendar ne pozabimo, kako in koliko so bili trmasto vztrajni. Kdaj pa bomo tudi mi? Zanimati se moramo za naše pravice in za našo politiko! Naš zgled je Južna Tirolska, ni drugih primerov za naš obstoj! Zato vabim, naj tudi druge organizacije pripravijo podoben delovni obisk, kot smo ga pripravili skupaj z SKGZ. Ne bo vam žal! Naš urad vam je pripravljen ponuditi pomoč v katerem koli trenutku.

Kako naprej

Spomnil sem se na nekatere izjave nekdanjih predsednikov krovnic organizacij. Pred šestimi leti so tako povedali: “SKGZ predlaga spremembe v kadrovske politiki, saj se jim zdita časovna omejitve nekaterih vodilnih funkcij v ustanovah ter izobraževanje mladih kadrov bistvenega pomena za prevetritev organizacijske sheme”. Tako je izjavil predsednik Pavšič pred šestimi leti.

Res je, mladina je pomembna. Vendar to je zame tema, ki je za večino organizacij ostala v predalih. Žal še ne opažam te prevetritve. Svet slovenskih organizacij se je tega lotil in postal kadrovske bolj mlad. Lahko ima še kakšno težavo, ker - kot se običajno dogaja pri prenosu krmila - ni neke pripravljalne dobe. Zato je tudi težko biti uspešen, če nisi primerno usposobljen in zaradi tega je potrebno veliko časa in zelo mirne krvi.

/str. 16

Foto JMP

kov udeležujejo tudi razni ministrski funkcionarji, večkrat sestajajo. Večkrat se tudi sama predsednica paritetnega odbora srečuje z njimi, še posebej ko so v obravnavi pomembni problemi, ki zadevajo našo slovensko skupnost. Če pomislim, da se še danes ukvarjamo s problematiko slovenskih črk v potnih listih, se mi zdi smešno. Včeraj sem se prav o tem pogovarjal z deželnim odbornikom Torrentijem in predlagal, naj Dežela FJK to uredi z ministrstvom, kot je bilo urejeno za naše osebne izkaznice. Kljub temu moramo to vladno omizje vsekakor ohraniti, saj tvegamo, da na podlagi sedaj začrtanega volilnega zakona Slovenci ne bomo zastopani v rimskem parlamentu. Na zadnji seji vladnega omizja sva skupaj s predsednikom paritetnega odbora Ksenijo Dobrila izrazila nezadovoljstvo. Škoda, da poleg tematik šolstva, strešic, konvencije Rai in Primorskega dnevnika ni bilo govora tudi o problemu volilnega zakona. Ostati danes brez poslanca v italijanskem parlamentu je počasna smrt naše organi-

Foto JMP

Južno Tirolsko. To ni bil le izlet, ampak zelo strokoven način srečanj, ki so nam prinesla veliko novih spoznanj na vseh področjih. Podčrtati pa želim, kako sta nemški jezik in obenem narodna zavestnost postala moč tega teritorija. Z večjo odprtostjo v današnjih dneh, a vendar z lastno identiteto, z lastnimi simboli, kot so zastave, kot so viseči leseni križi, ki so tudi pomemben simbol naše organizacije, kot so tudi ansambli narodne zabavne glasbe. Vse to ima na Južnem Tirolskem velik pomen. Pomen, ki ga v naših krajih žal ni več, razen nekaterih častnih izjem,

riškem občinskem svetu. Danes je slovensčina v občinskem svetu pogovorni jezik, v komisiji za okolje sedi slovenski predstavnik, kot to predvideva zakon 38/2001, in še in še. To je stvar vsakdanjega dialoga. Živimo pač v kapitalistični državi, kjer je konkurenčnost eno glavnih pravil igre. Če ponudiš odličen servis, proizvod ali predlog, si zmagovit. Zato se večkrat sprašujem, zakaj bi se prepustili eni monolitni družbi ali organizaciji. Imamo veliko primerov, kjer “enostranske” organizacije črpajo veliko sredstev in nato iz dneva v dan nastajajo vse večji

ziranosti. V Sloveniji je italijanski manjšini zagotovljeno parlamentarno predstavništvo in ne razumem, zakaj je to tako težko izvedljivo v Italiji. Mogoče še nismo pripravljene, da pridemo skupno do teh predlogov? V petek so SSO, SKGZ in SSK sodelovale na drugem delovnem omizju Sveta vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu, ki je potekal v Ljubljani in na srečanju z zunanjim ministrom Karlom Erjavcem. Žal je problem predstavništva še aktualen in smo še danes brez odgovorov. Renzijeve vlada in posledično tudi deželna pred-

Povzetek apostolske spodbude papeža Franciška Amoris laetitia, o ljubezni v družini

Amoris laetitia, o ljubezni v družini

“Amoris laetitia” (AL – “Radost ljubezni”), posinodalna apostolska spodbuda o ljubezni v družini, ne nosi po naključju datuma, 19. marec, praznik sv. Jožefa. Vsebuje sadove obeh sinod o družini, ki jih je sklical papež Francišek leta 2014 in 2015. Spodbuda v obilju navaja končni poročili, kakor tudi dokumente in nauk njegovih predhodnikov ter številne kateheze o družini, ki jih je imel sam papež Francišek in papež Janez Pavel II. Vendar pa, kot je to storil tudi že v drugih magisterialnih dokumentih, papež uporablja prispevke drugih škofovskih konferenc (Kenije, Avstralije, Argentine ...) ali pa navedke pomembnih osebnosti, kot sta Martin Luther King in Erich Fromm. V spodbudi je tudi navedek iz filma 'Babetino kosilo', ki ga papež omenja z namenom, da bi pojasnil pojem zastojnosti.

Premisa

Apostolska spodbuda preseneča s svojo obsežnostjo kakor tudi, kako je oblikovana. Razdeljena je v devet poglavij s preko tristo odstavki. Začne se s sedmimi uvodnimi odstavki, ki jasno izrazijo zavedanje, da je tematika zelo zapletena ter da potrebuje poglobitev. Nadalje je poudarjeno, da so prispevki sinodalnih očetov sestavili dragocen 'polieder' (AL 4), ki mora biti kot takšen ohranjen. V tem smislu papež piše, da ni potreben "magisterialni poseg za razrešitev vseh razprav o nauku, morali in pastoralni". Za nekatera vprašanja lahko "poiščete v vsaki državi ali geografskem področju bolj inkulturirane odgovore, pozorne na izročilo ali krajevne izzive. Saj so si "kulture med sabo zelo različne in zato je potrebno vsako splošno počelo inkulturirati, da bi bilo res upoštevano in udejanjeno" (AL 3). To počelo inkulturacije je tako zelo pomembno, da celo način, kako zastaviti in razumeti probleme, razen natančno določenih vprašanj cerkvenega učiteljstva, ne more biti "globaliziran".

Prvo poglavje: V luči Besede

Potem ko je papež postavil ta osnovna počela, začena oblikovati svoje razmišljanje prvega poglavja na osnovi Svetega pisma z meditacijo Ps 128, ki je značilen za tako judovsko kot krščansko poročno bogoslužje. Biblija je "poseljena z družinami, rodovi, zgodbami ljubezni in tudi družinskimi krizami" (AL 8). Izhajajoč iz tega, je mogoče premišljevali o tem, da družina ni neki abstrakten ideal, ampak "naloga za 'umetelnega mojstra'" (AL 16), ki se izvršuje z nežnostjo (AL 28), a ki se tudi sooča vse od začetka z grehom, ko se ljubezen spremeni v prevlado (AL 19). Božja Beseda torej ni "neki niz abstraktnih trditve, temveč je kot spremljevalka med potovanjem tudi za družine, ki so v težavah ali gredo skozi kakšno bolečino, saj jim kaže na cilj njihovega po-

stovanja" (AL 22).

Drugo poglavje: Realnost in izzivi družin
V drugem poglavju papež na temelju svetopisemske osnove pretehta dobro 'prijemljeno' zdajšnje stanje družine (AL 6). Pri tem obilno zajema iz končnih poročil obeh sinod ter se sooči s številnimi izzivi, kot so pojav priseljevanja, ideološka pogajanja glede različnosti spolov (ideologija spolov), kultura začasnega, proti roj-

ne predstavlja "neki preveč abstraktni teološki ideal o zakonu, tako rekoč skoraj umetno ustvarjen, daleč od konkretnega stanja in od dejanskih možnosti družin, takšnih, kakršne so" (AL 36). Idealizem namreč oddalji zakon od tega, kar namreč je, "torej dinamična pot rasti in ureničevanja". Zaradi tega ne smemo misliti, da "družine podpiramo samo, če vztrajamo na doktrinalnih, bioetičnih in

stvena miselnost, vpliv biotehnologij na področju reprodukcije, pomanjkanje stanovanj ali dela, pornografija in zloraba mladostnih, pozornost do oseb s posebnimi potrebami, spoštovanje ostarelih, pravni razkroj družine, nasilje do žensk. Papež pri tem vztraja pri konkretnosti, kar je seveda ena od temeljnih značilnosti te spodbude. Ravno konkretnost in realizem jasno pokažeta na bistvene razlike med "teorijami", ki razlagajo resničnost, in "ideologijami".

Potem ko Francišek navede Familiaris consortio, zatrdi, "da je zelo zdravo biti pozoren na konkretno resničnost, "da bodo lahko zahteve in pozivi Svetega Duha odmevali tudi v istih dogodkih zgodovine, po katerih bo lahko Cerkev vodena do globljega razumevanja neizčrpne skrivnosti zakona in družine" (AL 31). Če ne prisluhnemo resničnosti, bomo težko razumeli zahteve sedanjosti, kakor tudi pozive Svetega Duha. Zato papež nakaže, da se je dandanes zaradi divjega individualizma težko velikodušno podariti drugemu" (prim. AL 33). Poglejmo to zanimivo fotografijo dejanskega stanja: "Navzoč je strah pred osamljenostjo, prisotna je želja po biti zavarovan in zvest, a hkrati raste strah pred tem, da bi bili ujeti v takšno razmerje, ki bo prestavilo v prihodnost potešitev teh osebnih hrepenenj" (AL 34).

Ponižnost realizma tako pomaga, da se

moralnih vprašanjih, ampak tudi tako, če spodbujamo k odprtosti za milost" (AL 37). Potem ko papež povabi k določeni samokritiki neprimerne predstavitve zakonske in družinske resničnosti, vztraja, da je potrebno odpreti se vzgoji vesti vernikov: "Poklicani smo oblikovati njihovo vest, ne pa nadomeščati jo" (AL 37). Jezus je predlagal zahteven ideal, "toda ni nikoli opustil sočutne bližine do krhkih oseb, kot sta bili samarijanka ali prešušnica" (AL 38).

Tretje poglavje: S pogledom na Jezusa: poklicanost družine

Tretje poglavje je posvečeno nekaterim bistvenim elementom nauka Cerkev glede zakona in družine. To poglavje je zelo pomembno, saj na zelo zgoščen način osvetli v tridesetih odstavkih poklicanost družine po evangeliju, in sicer tako, kot je to zaznala Cerkev skozi čas, predvsem tematiko neločljivosti, zakramentalnosti zakona, posredovanja življenja in vzgoje otrok. V tem poglavju so obširni navedki iz Gaudium et spes drugega vatikanskega koncila, Humanae vitae Pavla VI. in iz Familiaris consortio Janeza Pavla VI. S tem širokim pogledom vključuje tudi nekatera "nepopolna stanja". Beremo namreč: "Razločevanje o navzočnosti 'semen Besede' v nekaterih kulturah (prim. Ad gentes 11) lahko apliciramo tudi na zakonsko in družinsko resničnost. Poleg resničnega naravnega zakona so tudi po-

zitivni elementi navzoči v zakonskih oblikah drugih verskih izročil, čeprav so v njih tudi sence" (AL 77). Razmišljanje tega poglavja vključuje tudi "ranjene družine", o katerih papež, tako da navede Relatio finalis sinode

2015, pravi: "Vedno je potrebno omeniti splošno načelo: "Naj pastirji vedo, da so obvezani zaradi ljubezni do resnice, dobro razlikovati situacije" (Familiaris consortio 84). Stopnja odgovornosti ni v vseh primerih enaka, saj obstajajo dejavniki, ki lahko omejijo sposobnost odločanja. Zaradi tega, medtem ko moramo jasno podati nauk, se moramo tudi vzdržati sodb, ki ne upoštevajo kompleksnosti različnih situacij, pri tem pa je potrebno biti pozorni na način, kako osebe živijo in trpijo zaradi njihovega stanja" (AL 79).

Četrto poglavje: Ljubezen v zakonu

Četrto poglavje obravnava ljubezen v zakonu in jo opiše izhajajoč iz "himne ljubezni" sv. Pavla v 1Kor 13,4-7. Poglavje je namreč prava, resnična, pozorna in natančna razlaga, navdihnjena po tem pavalinskem besedilu. Rekli bi lahko, da gre za zbirko odlomkov ljubečega govora, ki pozorno s popolnoma konkretnimi pojmi opisuje človeško ljubezen.

Peto poglavje: Ljubezen, ki postane rodovitna

Vse peto poglavje je osredotočeno na rodovitnost in plodovitost ljubezni. Na poglavljen duhoven in psihološki način govori o sprejemanju novega življenja, o pričakovanju med nosečnostjo, o ljubezni matere in očeta. Govori pa tudi o širši rodovitnosti, kot sta posvojitev, sprejemanje prispevka drugih družin glede spodbujanja 'kulture srečanja', življenja v družini v širšem smislu, kot je navzočnost tet in stricev, bratrancev, starih staršev, prijateljev. Apostolska spodbuda torej ne razmišlja o "eno jedrni družini", saj se dobro zaveda, da je družina mreža širših odnosov. Tudi sama mistika zakramenta zakona ima globok družben značaj (prim. AL 186). Zato tudi papež Francišek poudarja v tej družbeni razsežnosti družine posebno vlogo odnosov med mladimi in ostarelimi, med brati in sestrami, in sicer kot vajo rasti v odnosih z drugimi.

Šesto poglavje: Nekateri pastoralni smernice

V šestem poglavju papež predstavi nekatere pastoralne poti, ki usmerjajo v ustvarjanje trdnih in rodovitnih družin po Božjem načrtu. V tem delu apostolska spodbuda veliko zajema iz končnih poročil obeh sinod, kakor tudi iz katehez papeža Franciška kakor tudi Janeza Pavla II. Poudarjeno je, da je družina subjekt in ne samo objekt evangelizacije. Papež izpostavi, da "posvečenim služabnikom pogosto primanjkuje primerna formacija za obravnavo zapletenih aktualnih problemov družin" (AL 202). Papež se torej sooči s tematiko, kako voditi zaročence po poti priprave na poroko, spremljati mladoporočence skozi prva leta zakona (v to je vključena tudi tematika odgovor-

nega očetovstva).

Sedmo poglavje: Poživiti vzgojo otrok
Celotno sedmo poglavje je posvečeno vzgoji otrok, njihovi etični vzgoji, spodbujevalni vrednosti kazni, potrpežljivemu realizmu, spolni vzgoji, prenašanju vere in na splošno o družinskem življenju kot o vzgojnem okolju. Iz vsakega odstavka odseva zanimiva praktična modrost, ki je pozorna na različne stopnje ter na majhne korake, "ki naj bi jih razumeli, sprejeli in cenili".

Osmo poglavje: Spremljati, razločevati ter vključevati šibkost

Osmo poglavje predstavlja povabilo k usmiljenju in pastoralnemu razločevanju glede situacij, ki niso popolnoma v skladu s tem, kar predlaga Gospod. Papež pri opisu tega uporablja tri zelo pomembne glagole: spremljati, razločevati in vključevati, ki so temeljnega pomena pri soočanju z zapletenimi in neregularnimi stanji krhkosti. Papež tu predstavi nujnost pastoralne postopnosti, pomembnost razločevanja, norme in olajševalne okoliščine pri pastoralnem razločevanju in na koncu predstavi to, kar on definira kot "logiko pastoralnega usmiljenja".

Deveto poglavje: Zakonska in družinska duhovnost

Deveto poglavje je posvečeno zakonski in družinski duhovnosti, ki jo "sestavljata na tisoče resničnih in konkretnih gest" (AL 315). Zelo jasno je rečeno, da "tisti, ki imajo globoke duhovne želje, ne bi smeli čutili, da jih družina oddaljuje od rasti življenja v Duhu, temveč kot pot, ki jo Gospod uporablja, da bi jih pripeljal do višav mistične združitve" (AL 316). Vse, "torej trenutki veselja, počitek ali praznovanje, tudi spolnost, so izkušnja udeležnosti pri polnosti življenja njegovega Vstajenja" (AL 317). Govor je torej o molitvi v luči velike noči, o duhovnosti izključujoče in svobodne ljubezni pred izzivom hrepenenja postarati se ter použiti se skupaj ter tako odsevati Božjo zvestobo (prim. AL 319).

Apostolsko spodbudo papež konča z molitvijo k Sveti Družini.

Jezus, Marija in Jožef, v vas zremo lepoto resnične ljubezni, na vas se z zaupanjem obračamo. Sveta nazareška Družina, stori, da bodo tudi naše družine prostor občestva in dvorane zadnje večerje, kjer je molitev, pristne šole evangelija in majhne domače Cerkev. Sveta nazareška Družina, da ne bi nikoli več v družinah doživljali nasilje, zapiranje vase in razdeljenost. Kdorkoli je bil ranjen ali pohujšan, naj bo kmalu potolažen in ozdravljen. Sveta nazareška Družina, naj prihodnja škofovska sinoda prebudi v vseh zavest o svetem in nedotakljivem značaju družine, o njeni lepoti v Božjem načrtu. Jezus, Marija in Jožef, prisluhnite ter uslišite našo ponižno prošnjo. Amen.

Prvo sv. obhajilo v Bazovici

Foto Mitja Cante

Že od nekdaj so bile slovesnosti prvega svetega obhajila nekaj posebnega. Prav lepo je videti srečo in veselo pričakovanje na obrazih otrok, ko čakajo in hrepenijo po svojem prvem srečanju z Jezusom v sveti hostiji. Po dveletni pripravi so tudi otroci bazovske župnije doživeli lepo slovesnost, ki je bila v nedeljo, 15. maja. Bog daj, da bi ostali zvesti Jezusu in Ga radi in vse življenje prejeli in se z Njim združevali. Med mašo je pel otroški zbor Slomšek pod vodstvom Zdenke Kavčič-Križmančič. Isto nedeljo je bilo tudi sv. obhajilo italijanskih otrok. Vseh prvoohajancev je bilo 20.

Marijina procesija v Gropadi

Foto Mitja Cante

Že stoletna in še starejša je navada, da se zadnji dan meseca maja župnija Bazovica poveže pri maši v čast Božji Materi Mariji; daritvi sledita še procesija po vasi in družabno srečanje na trgu pred cerkvijo. Tako je bilo tudi letos. Pri maši je pel otroški zbor Slomšek pod vodstvom Zdenke Kavčič-Križmančič. Po procesiji je domači župnik Žarko Škerlj nagradil otroke za redno obisk šmarnic s 'športno nagrado'. Vsi se so nato radi ustavili tudi pri bogato obloženi mizi, za katero so poskrbele dobre domače gospodinje. Prireditelji se zahvaljujejo vsem za sodelovanje in Marti Mužina želijo čimprejšnje okrevanje.

Cerkveni in družbeni antislovar (29a)

Z kot ZLODEJ 1

To nadnaravno bitje, poglavarja padlih angelov, po starem imenujemo, kakor je v naslovu, sicer pa večinoma hudič. Danes je javnost naravnost škandalizirana ob vseh okrutnih zadevah, ki jih prebira v črni kroniki, kakor tudi glede raznih temačnih ritualov, a je tudi večinoma prepričana, da v tehnološko tako razvitem svetu nima več smisla govoriti o hudiču. To ni tako. To figuro najdemo v vseh religijah, v nekaterih je kar nekakšen bog Zla, v stalnem boju z bogom Dobrega. Razsvetljenska miselnost seveda narekuje, da zlodeja ni oz. se ga da znebiti, ta miselnost pa je še kako prodrila v glavo zahodnega človeka. Vsekakor pride brez hudiča v krizo tudi navzočnost Boga.

Krščanski miselci in teologi so vselej trdili, kako je zanikati hudiča hudičevo, če se poslužimo besedne igre, saj je zlodejeva največja premetenost ravno v tem, da se skriva pod podobo nekega normalnega bitja in nam da misliti, da sploh ne obstaja. V molitvi, ki nas jo je naučil sam Gospod Jezus, pa molimo ne le, da bi bili rešeni hudega, temveč tudi tistega, ki je vir vsega zla, povzročevalec, činitelj, zato pa so ga stari tudi lepo

imenovali zlodej, torej tisti, iz katerega izhaja vsako zlo. Hudič je v "vernih" časih bil strah in trepet ljudi, v dobi romantike pa je za kar nekaj avtorjev postal le neki literarni lik ali model. Ena od dimezij romantike je bil tudi satanizem, ki ga

zasledimo zlasti pri Byronu, Shelleyju, Leopardiju in Baudelairu, potem pa tudi še, recimo, pri Thomasu Mannu, a to je bil neke vrste elitizem, elita, ki se ga je posluževala, pa se ni branila posluževati se tistih prav hudičevih pripomočkov, kar so droge. Ravno romantična generacija se je prva močno posluževala drog. Konec koncev je vloga Skušnjavca ravno tako pomembna, kot je vloga Odrešenika, zato pa je Jezus Kristus za apostola

Janeza in Pavla tudi veliki Eksorcist - pred kom pa bi nas sicer rešil in od koga odrešil? Če imamo namreč Osebo, je treba imeti tudi Protiosebo, Neosebo, tistega, v čemer je zlo v polnosti, če je v Bogu dobro v polnosti. Vsekakor pa se je razcvet satanizma zgodil v 20. stoletju, saj gre z roko v roki z razcvetom vsesplošnega nihilizma, zlasti nihilizma vrednot. Zlodej je namreč največji

smo poleti, bi lahko rekli tudi, da je, če se ozremo na izvirne besede, "Bog na dopustu" oz. "Bog, ki si je vzel dopust". Tega pa ne smemo vzeti le kot besedno igro, ker je pravzaprav resno opozorilo, kako je za človeka nadvse nevarno, zlasti če se izreka za vernega, da pošlje Boga na dopust, da mu da prosto. Za marsikaterega človeka, ki se sicer ima za kristjana, pravzaprav velja, da je

napravil ravno to, zato pa je postal to, kar je značilno po mnenju teologov za mnoge, da so namreč "praktični ateisti". To pomeni, da živijo tako, kot bi Bog ne obstajal, govorimo seveda o praktičnem življenju in izpovedovanju idej ter prepričan. Ni torej čudno, da je prišlo v naši dobi do neke oživitve satanizma, četudi človeštvo tako močno veruje v neke "reči", vendar so to zlasti znanost, tehnika, razum in filantropija. Lahko bi seveda našli še

kaj. Vsekakor pa prisiljeno mišljenje, da nekaj ali nekdo ne obstaja, še ne pomeni, da je to res tako. Tisti znani rek pa pravi, da, če nekaj pahneš iz hiše skozi vrata, se vrne skozi okno. Vsekakor smo v dobi, ki ni več moderna, temveč postmoderna oz. tekoča moderna (Bauman), Zlodeju pustili odprto več kot le eno okno. O tem bomo razmišljali naprej prihodnjic.

Andrej Vončina

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

V nedeljo, 7. avgusta, bo tradicionalno Romanje treh Slovenij na Svete Višarje, ki ga prireja Rafaelova družba. Letos bo uglašeno na 25. obletnico slovenske države. Ob 10.30 bo predavanje slovenske časnikarke in publicistke Zlate Krašovec. Predavanje, posvečeno slovenskemu jubileju, nosi naslov Drugačno pesem zapojmo, veselejšo!. Ob 12.00 uri bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval mariborski nadškof msgr. Alojzij Cvikl. Poleg ljudskega petja bosta liturgijo obogatila glasbenika prof. Tomaž Simčič in sopranistka Tamara Stanese. Ob 13.00 uri bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki ga bo s petjem obogatil oktet Deseti brat.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice organizirata v okviru Srečanj pod lipami avtobus za Sv. Višarje. Informacije in prijave v uradu KCLB od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki +39 0481 531445 ali po e-pošti info@centerbratuž.org.

V premislek

Duh binškošnega ognja

Ognjeni Duh je prišel v jezikih nad učence, da bi jih nagnal iz hiš, v katerih so se čutili zavarovane in varne. Da zapustijo svoje vsakdanje navade in obstanejo pretreseni; ob trpljenju ljudi, daleč stran, pa tudi v naši bližini!

Ognjeni Duh pa ne pride od zgoraj! On nam podkuri pete, da poskočimo in se premaknemo. Kdor obsedi, s časom zgine - notranje in zunanje.

Postane podoben bolniku, ki ima rane od ležanja - decubitus -.

Na dan pride surovo bistvo: jaz - jaz, mi - mi. Če nismo podkurjeni, ne pomagajo pozivi nič! Vse pa se spremeni, če nas ognjeni Duh premakne. Gibanje je zaupanje! Kdor si ničesar ne upa, ostane v svojem starem ujetništvu! Kjer je brezvetrje, tam smo ujeti v stare navade.

Ognjeni Duh: "Brcni nas, da začnemo hoditi! Oživi nas, da bomo dihali in izžarevali UPANJE! Pomagaj nam, da občutimo naklonjenost! Naj vstanemo; ne za ples v krogu, temveč za STVARJENJE NOVEGA SVETA!"

Ambrož Kodelja

Argentinski Slovenec izvoljen za novega vrhovnega predstojnika lazaristov

"Posnemati Kristusa, oznanjevalca evangelija ubogim"

Misijonska družba - lazaristi so imeli občni zbor, kjer so bili zbrani delegati vseh provinc, skupaj je 112 članov, ki imajo pravico glasovanja. Tokratni občni zbor je prvič potekal v ZDA, in sicer v Chicagu. Za generalnega superiorja je bil 5. julija 2016 za dobo šestih let izvoljen gospod Tomaž Mavrič, ki je izvorno član Slovenske province in je bil do sedaj vicevizitator viceprovinc Sv. Cirila in Metoda v Ukrajini. Na ta zbor so se lazaristi pripravljali na hišnih zborih in nato na provincialnih zborih. Družba želi poglobiti svojo karizmo, ki je zajeta v geslu ustanovitelja Misijonske družbe sv. Vincencija Pavelskega: "Posnemati Kristusa, oznanjevalca evangelija ubogim". Želi odgovoriti na izzive nove evangelizacije. Zato se povezuje in sodeluje z različnimi vincencijanskimi vejami, ki jih je na svetu nad 200.

Vsakokratni občni zbor (ki je vsakih šest let) ima še posebno nalogo: voliti novo vodstvo Misijonske družbe z generalnim superiorjem načelu. Tomaž Mavrič CM je z izvolitvijo postal tudi vrhovni predstojnik usmiljenk (Hčera krščanske ljubezni).

Tomaž Mavrič CM
Tomaž Mavrič se je rodil 9. maja 1959 v župniji San Antonio v Buenos Airesu v izseljenski

Tomaž Mavrič CM

družini s petimi otroki. Osnovno šolo je obiskoval od l. 1965 do l. 1971 v Villa Devoto, gimnazijo pa od l. 1972 do l. 1976 v župniji Marije Kraljice v Lanusu. Bogoslovje je študiral na Teološki fakulteti v Ljubljani med leti 1977 in 1983. Zakrament mašniškega posvečenja mu je 29. junija 1983 v ljubljanski stolnici podelil

nadškof msgr. dr. Alojzij Šuštar. Novo mašo je imel na Suhu pri Škofji Loki 3. julija 1983, od koder izhajajo starši, in nato pono-

zboru in drugim dejavnostim. Leta 1994 se je vrnil v Slovenijo in je bil nastavljen za kaplana v župniji Sv. Jakob ob Savi. Leto kasneje je odšel v župnijo sv. Jožefa nad Celjem, kjer je pomagal v župniji in se posvečal ljudskim misijonom, duhovnim vajam in drugim dejavnostim. V tem času se je pripravil na zunanje misijone. Tedanji ljubljanski nadškof msgr. dr. Franc Rode mu je 28. julija 1997 izročil misijonski križ, 4. avgusta 1997 pa je odpotoval v Rusijo in se naselil v mestu Nižnij Tagil v Sibiriji. V letih 2002 in 2003 je pomagal pri vzgoji v notranjem semenišču (noviciatu), in sicer najprej na Slovaškem, nato pa v Kijevu v Ukrajini. Od leta 2004 je sodeloval v upravi viceprovinc, ki ima sedež v glavnem mestu Ukrajine. 17. junija 2009 je bil imenovan za vicevizitatorja viceprovinc Sv. Cirila in Metoda, ki zajema področje Ruske federacije in Ukrajine. 5. julija 2016 je bil izvoljen za generalnega superiorja (vrhovnega predstojnika) Misijonske družbe.

val v upravi viceprovinc, ki ima sedež v glavnem mestu Ukrajine. 17. junija 2009 je bil imenovan za vicevizitatorja viceprovinc Sv. Cirila in Metoda, ki zajema področje Ruske federacije in Ukrajine. 5. julija 2016 je bil izvoljen za generalnega superiorja (vrhovnega predstojnika) Misijonske družbe.

SPRAVA, EDINOST, SREČA (8)

Primož Krečič

SREČA JE V SREČANJU

Sreča je pomiritev in uresničenje naših najglobljih hrepenenj ter želja. To je občutek ljubezni, v kateri čutimo sebe, Boga in ljudi okrog nas. Sreča se rodi, ko se podarimo in se nam ljudje podarijo, ko smo to, kar smo, in nas tudi drugi tako sprejemajo. Življenje je dolgočasno, če se vrtimo le okrog sebe in nimamo moči za izhod. Zato se moramo ustaviti, se sprejeti in se odpreti v darovanje. Drugi vidik sreče je v presejanju. Če smo sprejeti in obdarjeni, nas ta ljubezen vodi čez vsakdanjo krhkost in minljivost, da nas ni strah stopiti v igro darovanja. Tudi to, po čemer hrepenimo, je že v nas. V globinah svojega bitja si želimo mir, ljubezen, domačnost. Ko se odpremo temu, smo resnično doma. Sreče zato ni mogoče kupiti ali se je izposoditi, ni jo mogoče dobiti z zunanji uspehi ali na silo. Njen sijaj prihaja iz notranjega veselja, da smo pri sebi in v darovanju. Ko se odpremo tej poklicanosti, nam ni treba več hiteti in se potrjevati z mnogimi stvarmi. V notranji kamrici slišimo Božji glas in moremo prisluhniti

njegovemu načrtu z ljubeznijo ter svobodnim pristankom. Sreča je v srečanju z Bogom in ljudmi, ki nas podpirajo in bogatijo. Ko smo skladni v sebi in zvesti temeljnemu odnosu, se razpoloženje sreče širi na naše dejavnosti in k ljudem, ki jih srečujemo. V tem duhu jih sprejemamo, jim odpuščamo in stopamo v nove odnose. Vedno je temelj sreče v nas samih, da se znamo sprejeti v vsem, kar smo, tudi našo preteklost, družino, prijatelje, okolje, v katerega smo postavljeni, zdravje in bolezen. Če smo v sebi skladni in izpolnjeni, se življenje napolni s smislom in svetlobo. Vse postane lažje, tudi težave premostimo na lažji način, v valu sreče stopamo k ljudem, ki so nam bili oddaljeni ali smo imeli z njimi težke odnose. Kljub temu ostaja sreča velika skrivnost, zato nam vedno znova beži in jo vedno znova iščemo. Gospodova bližina krepi njeno trdnost. V njeni luči zasvetijo tudi narava in ljudje, ki nam prihajajo naproti. Vsi smo na poti k večni sreči v nebesih.

KCLB - KROŽEK A. GREGORČIČ Srečanja pod lipami / Dejan Valentinčič

Slovinci "čez lužo" so ponosni na svoje korenine!

Po vročem, soparnem dnevu se je v četrtek, 7. julija 2016, dobro prilegel večerni hlad pod košatimi krošnjami lip na tlakovanem dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer se kljub počitniškemu ozračju še vedno vrstijo 'srečanja pod lipami', ki jih pripravljata Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič iz Gorice. Na njih se zvrščajo pestre vsebine, ki zanimajo obširen spekter poslušalcev. Teh na tokratnem dogodku ni bilo ravno zelo veliko, vendar je prisotne, ki jim je kot vselej izrekla dobrodošlico Franca Žgavec, predsednica KC Lojze Bratuž, gotovo privlačila tematika večera pod naslovom *Med Slovenci v ZDA in Kanadi "One hundred percent Slovenian"*. Razgibano jo je predstavil mladi raziskovalec Dejan Valentinčič (1987), ki je bil že gost teh večerov. Valentinčič je zaposlen kot asistent za področje ustavnega prava in človekovih pravic na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Diplomiral in magistriral je iz manjšinskega prava na Evropski fakulteti v Novi Gorici. Doktorsko disertacijo pripravlja o temi integracije priseljencev v slovensko družbo, kar je brez dvoma žgoča aktualna tematika. Valentinčič, ki se ukvarja predvsem z manjšinskim pravom, manjšinskimi in migracijskimi politikami ter položajem slovenskih manjšin v državah, ki mejijo s Slovenijo, in Slovencev po svetu, je avtor znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov (l. 2014 je izšla njegova znanstvena monografija *Slovinci v Reziji? Pravni položaj in dejanska življenja slovenske jezikovne manjšine*). Rad namreč splava tudi v časnikarske vode. Bralce naj spomnimo, da je pred nedavnim prav v našem tedniku v nadaljevanjih opisoval svoja doživetja med bivanjem pri slovenskih družinah onkraj oceana. In prav o tem se je na dolgo in široko, celi dve debeli uri, razgovoril na srečanju pod lipami. Jezik mu teče, kot bi bil namazan. Vesti in spoznanje, ki si ga je nabral med petmesečnim bivanjem med severnoameriškimi in kanadskimi Slovenci, je začel z ganljivimi in tudi zabavnimi anekdotami. Pri poved in izpoved občutkov, ki jih je imel med druženjem z izseljenci oz. njihovimi potomci, je obogatil s slikovnim gradivom, ki se je zvrstilo kot projekcije na platnu, in z videoposnetki. Med temi je navzoče najbolj pritegnil tisti, ki je prikazal, kako izgleda "polka maša". Ta je razširjena povsod po Ameriki. Čeprav je v marsikaterem, nekdanj živahno slovensko utripajočem kraju zaradi neustavljivega asimilacijskega procesa slovenski jezik zamrl, je še vedno živo prisoten odmev narodne glasbe, ki se je preselila celo v cerkev. Nanjo so premišljeno uglašene nabožne pesmi. Valentinčič je postregel z videoposnetkom take mašne daritve, ki jo je imel 90-letni globoko čuteč duhovnik Frank Perkovič v Clevelandu, potem ko se je tja pripeljal iz Minnesote. Zanimiv je npr. podatek, da je bilo pred kakimi 60 leti v Clevelandu okrog 60.000 Slovencev, ki so lahko mirno živeli, ne da bi poznali angleškega jezika - še zdaj se najdejo starejši ljudje, ki ga zelo slabo obvladajo. V mestu je bilo na avenijski sv. Klare polno slovenskih trgovin in seveda hiš. Ko pa so se tja v 50. letih začeli priseljevati

črnci, so se cene nepremičnin začele nižati in Slovenci so se pričeli seliti drugam. Še zmeraj pa so tam ohranili obe župniji, z mašami v slovensčini in angleščini, in kar osem narodnih domov, v katerih se še vedno družijo. Imajo tudi sobotno šolo. Med poslušalci pod lipami je bil tudi dr. Karel Bonutti, ki je večji del svojega življenja preživel prav v Clevelandu in zato dobro pozna nekdanje, pa tudi zdajšnje razmere, in prav on je bil organizator te šole v daljnem letu 1953. Te dni so ga na Pristavi v Novi Gorici, kjer zdaj prebiva, obiskali "dijaki" te clevelandске šole, ki so prišli na obisk domovine in si ogledali tudi vinorodni briški okoliš. - Slovenci v Clevelandu zelo radi preživljajo konec tedna v treh letnih letoviščih, ki so še zmeraj v njihovi lasti. Ena je Pristava, ki je nastala po vojni in ima veliko dvorano, na odru katere je vselej živahno. V obširnem parku kraljuje tudi bazen. Tu imajo vsako leto poletni tabor za otroke, kjer udeleženci spoznavajo slovensko tradicijo, ob nedeljah pa prirejajo ples. Kapelica ob robu Pristave je bila zgrajena v spomin na žrtve poveljnih pobojev. Vsako leto so tu slovesnosti. Druga je SNPJ Farm, ki je bila odprta l. 1939. Na njej se zbirajo predvojni naseljenci. Tu imajo vsako soboto polko ples, kamor prihaja kar veliko ljudi, seveda niso vsi Slovenci. Znana je tudi po tekmovanju za najboljše kranjske klobase! Tretje letovišče je SNPJ Recreation Center v zvezni državi Pennsylvaniji, kjer prirejajo vsako leto drugi konec tedna v juliju Slovenfest. Največji slovenski dogodek v letu v Ameriki. Obišče ga od 30 do 40 tisoč ljudi. Tam imajo štiri odre, kjer po 16 ur na dan igrajo polka-ansambli, ljudje plešejo in se veselijo. Na njem se nepogrešljivo oglašja polka, ki je stalnica na vseh družabnih snidenjih - že peta generacija ameriških Slovencev pozna slovenske pesmi -. Čeprav poznanje slovenskega jezika zelo šepa, ohranjajo potomci priseljencev v sebi velik ponos na svoje korenine in s to mislijo se trdno oklepajo slovenskih navad, med katere spadajo poskočna polka, ki je zanje simbol slovenskega glasbenega izročila, pa tudi kulinarčne dobrote, kot so kranjske klobase. Od vseh ustanov so sicer najpomembnejše bratske podporne organizacije, nekoč so bile nekakšne zavarovalne družbe, ki so dobile tudi etnični značaj. Zelo jim je pri srcu tudi slovenska narodna noša. V Chicagu, kjer še vedno deluje slovenska ženska zveza - včasih je pomagala Slovenkam, da so postale po miselnosti bolj Američanke, zdaj je obratno - in izdajajo tudi časopis Zarja, so pripravili modno revijo narodnih noš iz vseh slovenskih pokrajin. Za to priložnost so naročili čisto nove noše v Sloveniji. Clevelandski Slovenci, ki so pripadali prvim gospodarskim migracijskim tokovom, konec 19. in v začetku 20. stoletja, pa tudi poveljni političnim emigrantom, so čutili izredno potrebo po druženju in ustvarjanju slovenskih skupnosti v novi domovini. Ustanovili so tudi slovenski muzej, edini muzej polke, imajo zbirko v čast 25-letnice Slovenije, slovensko žensko zvezo, strelsko in

lovsko društvo, tri regionalne klube: primorskega - v katerem je bil zelo aktiven dr. Bonutti -, štajersko-prekmurskega in belokranjskega. Te klube so okrepili ti, ki so prišli sem v 60. letih kot ekonomski migranti. V ZDA delujejo tudi pevski zbori, v Clevelandu npr. povojni Korotan, predvojni Zarja. Imajo okrog 200 polka-ansamblov, dva pa avsenikovsko-slavkova, mladinsko folklorno

skupino Kres, ki ima čez 100 članov, cerkveni pevski zbor pri sv. Vidu. V Clevelandu Tony Petkovšek, potomec predvojnih naseljencev, že več kot 55 let vodi slovensko polka oddajo - ameriška polka izhaja iz slovenske ljudske pesmi. Čeprav slovensčina zamira, navade ostajajo - pri nas asimilacija odplakne vse! Nihče od tistih mladih ali manj mladih, ki se zdaj zaradi študija ali dela priselijo v "deželo" večje blaginje - v zadnjih letih se je vsaj 3000 mladih Slovencev izselilo v Toronto! -, se ne vključuje v slovensko skupnost. Odveč in nesmiselne se jim zdijo narodne noše, polke ... vse to je zanje povsem preživeto. Nimajo nobenega domoljubnega čuta. Očitno je to posledica napačne vzgoje. To je spoznal sam Valentinčič na enem izmed praznikov na teh farmah. Medtem ko je bila v dvorani prireditev, je skupina mladih študentov iz Slovenije raje plavala v bazenu! Ena študentka sploh ni vedela, kdo je Baraga.

Naši priseljenci iz preteklih časov in njihovi potomci pa zelo skrbno ohranjajo še nekaj: gostoljubnost. Valentinčiča, ki je prispel mednje, da bi spoznal današnjo realnost Slovencev v ZDA in Kanadi in da bi iz njihovih spominov razbral preteklost, so povsod izredno lepo sprejeli in ga imeli v gosteh na svojih domovih, tako da bi se lažje in lepše lahko pogovarjali in da bi bolje videl, kako v resnici živijo. Že v Sloveniji se je pozanimal, na koga bi se lahko obrnil pri tem raziskovalnem delu. V veliko pomoč mu je bil dr. Karel Bonutti, kateremu se je iskreno zahvalil za vse nasvete in stike, ki mu jih je posredoval, da bi imel lažje delo v Clevelandu, kamor je odšel pred enim letom za štiri mesece. Preko drugega projekta je nato odpotoval še v Kalifornijo. Namenoma se je za prikaz teh svojih raziskav odločil za angleški podnaslov "One hundred percent Slovenian" "Stoodstotni Slovenci", ker se smiselno čudovito spaja s tem, kar je spoznal pri svojem raziskovalnem bivanju med njimi. Najbolj ga je presenetil fenomen iskanja izgubljenih korenin. Slo-

venci, ki so že pozabili na svoj izvor, so zahrepeneli po njem, in ko so ga spet odkrili, so se ga trdno oklenili. Prav o tem je Valentinčič zbral kar nekaj ganljivih zgodb. Ena od teh je vezana na dvaintridesetletnega Johna Plečnika, zelo sposobnega znanstvenika, najbližjega sorodnika slavnega arhitekta Plečnika; njegov oče je bil Plečnikov nečak, ki se je preselil po drugi svetovni vojni v Ameriko

in se tam poročil s Poljakinjo. V njegovi družini ni bilo več nič slovenskega. John Plečnik je študiral računovodstvo, kasneje pravo in bil zaposlen v odvetniški pisarni v New Yorku. Predaval je na eni izmed najbolj prestižnih newyorških univerz. Ker je bilo njegovo odvetniško življenje preveč stresno, se je odločil za poučevanje; odločil se je za clevelandsko univerzo zato, ker je imel tu slovenske sorodnike. Zdj živi v Clevelandu že tri leta, in čeprav ne zna slovensko, je aktiven v vseh slovenskih organizacijah. Vsako nedeljo zahaja k slovenski sv. maši pri sv. Vidu, sodeluje pri slovenskem časopisu in povsod, kjer je kaj slovenskega ... Odklonil je mesto prodekana clevelandске univerze samo zato, ker bi imel kot dekan vsako sredo zjutraj sestanek. Vsako prvo sredo v mesecu pa imajo slovenski upokojeanci ob 13. uri srečanje v neki zelo nevarni soseski, kjer stoji slovenski dom. On se vsakič ustavi na parkirišču in pazljivo opazuje, da se vsi odpeljejo srečno domov! Če bi imel prestižen položaj prodekana, bi ne mogel več paziti na varnost upokojeancev! Sorodnica znanega Slovenca Franceta Arharja, ki živi v Kaliforniji, ima očeta Slovenca. Jezna je nanj, ker je ni naučil slovenskega jezika. Prišla je v Cleveland študirat biokemijo, čeprav univerza ni najboljša, samo zato, da bi bila med Slovenci! Neki gospod, potomec izseljencev iz l. 1900 v Indijani, je, ko je odkril oz. začutil, da mu teče slovenska kri po žilah, šel na dopust v Slovenijo. Ko je z najetim avtom prečkal mejo na Goriškem, se je ustavil, šel iz avta, pokleknil, vzel prgišče slovenske zemlje in ga dal v levi žep, da bi rodna gruda bila čim bližje njegovemu srcu. Zdj to zmeraj nosi s seboj. "Pred mano je vzel vrečko z zemljo v roko in dejal: 'To bo slo v grob z mano!'! je povedal Valentinčič. Ta gospod je poslovni uspešnež in je svojih 12 vnukov tako navdušil za slovenstvo, da so ob uspešno opravljeni maturi vsi želeli isto: letalsko karto za Slovenijo. Sam ne zna slovenskega jezika, v spominu pa so mu ostale nekatere slovenske pomanjševal-

nice, kot jih je slišal iz babičinih ust, ko je bil majhen. Valentinčič je nanizal kar nekaj takih "anekdotičnih zgodb", npr. tudi o dveh moških, ki sta, ko sta spoznala, da sta Slovenca, ustanovila slovensko društvo, katerega člana sta le onadva. Srečujeta se vsak četrtek na sestankih in se pogovarjata, kako lepo je biti Slovenec! Neki univerzitetni profesor srčne kirurgije se je upokojil predčasno, da bi lahko imel več prostega časa za raziskovanje Slakove in Avsenikove glasbe ... V svoji zdravniški torbi ima dva srpa, ki ju je dobil v rojstni vasi svojih prednikov. "Zdaj, ko vem, kdo sem, ne smem tega nikoli izgubiti", je zaupal Valentinčiču.

Vsem, ki iščejo svoje korenine, nudi pomoč Rodoslovno društvo iz Clevelanda, kjer se je Valentinčič mudil največ časa. Kar je še slovenskega, mu je na tej poti pomagal odkriti Joe Valentič. Na avenijski sv. Klare, ki je bila naseljena s Slovenci, je bilo baje l. 1950 le sedem črncev, l. 1960 jih je bilo že 98, 7 odstotkov vseh prebivalcev. Slovenci domovi v Clevelandu sicer bolj životarijo. Zdj zapirajo tudi socialistično usmerjen, nekoč zelo aktiven Delavski dom, kjer so vsak petek prodajali ribe in ribja kosila, da so z izkupičkom financirali dom. Tu sta še dve slovenski župniji, sv. Vida in Marije Vnebovzete, ki družita Slovence. Pri sv. Vidu imajo dve maši, eno slovensko, drugo angleško. V sklopu župnije imajo kompleks varovanih stanovanj, kjer starejši Slovinci lahko v miru uživajo jesen življenja. Prav tu je Valentinčič živel med postankom v tem mestu. Pri Mariji Vnebovzeti imajo eno slovensko mašo s pridigo v slovensčini. Ob tem pa so aktivna razna društva: molitveno, oltarno ... V sklopu obeh župnij delujeta sobotni šoli za osnovnošolce - od prvega do osmega razreda. Odrasli imajo šolo pri sv. Vidu. Te šole obiskujejo otroci poveljnih političnih emigrantov. Odrasli učenci pa so v glavnem potomci predvojnih priseljencev, ki iščejo svoje korenine. V primerjavi s šolami v Argentini, kjer dajejo veliko poudarka slovenski literarni zgodovini, je cilj teh šol v Ameriki spoznavanje zgodovine, kulture, predvsem pa v slušateljih vzbujati zavedanje, od kod prihajajo. Slovinci seveda ne znajo govoriti tekoče. Prva generacija priseljencev je spoznala, da poznanje angleškega jezika odpira službene poti in prinaša uspešnost v družbi, zato

je precej spodbujala poznavanje angleščine, ki je seveda spodrinila slovenski jezik tudi v družinah. Valentinčič je izvedel nekaj zelo pozitivnega, in sicer to, da med clevelandskimi slovenskimi priseljenci ni veliko ideoloških razprtij. V tem bi bili lahko za zgled Slovincem pri nas in predvsem v Sloveniji!

Potomci predvojnih naseljencev vedo približno, kaj se dogaja v Sloveniji, ne spremljajo pa dnevne politike. Otroci druge generacije znajo povedati npr., kdo je slovenski predsednik. Ti pa, ki so prišli sem po vojni, političnemu dogajanju še sledijo, saj so s srcem še vedno doma.

Valentinčičev cilj je bil obiskati čim več slovenskih skupnosti, zato je poleg mest v ZDA obiskal tudi Kanado. Tudi tu je v raznih mestih s slovensko prisotnostjo našel podobne situacije kot v ameriških krajih. Med drugim je obiskal mesto Thunder Bay, v katerem je ogromno Beneških Slovencev. Tja so šli delat kot gozdarji. Ker lesna industrija ni več cvetoča kot nekoč, se mladi selijo drugam, zato hira tudi njihova slovenska skupnost. Njen predsednik Gianni Domenis se sicer ima za "Italijana, ki govori slovensko". Kot v vseh ameriških krajih, ki jih je obiskal, je tudi v Kanadi največ slovenskih sledi našel, žal, na pokopališčih. Vseposod so nagrobniki s slovenskimi priimki, ki pričajo, koliko Slovencev je odšlo iz domovine in tudi že v večnost.

Na svojem raziskovalnem "potepanju" je čisto slučajno srečal tudi moškega iz Dobravelj, ki je bil takoj po vojni obmejni miličnik na Goriškem in je eden izmed tistih, ki imajo na vesti mnogo tistih, ki so jih pobili, ko so skušali zbežati čez mejo. Valentinčiču je kruto dejal, "da je kri tekla, kot če bi klali svinje". Grozno! Ker mu vest ni dala miru, je l. 1950 zbežal v Kanado.

Valentinčič se je mudil tudi v New Yorku, kjer zelo živahno deluje župnija sv. Cirila in Metode. Tam ga je gostoljubno sprejel Ivan Kamin, med drugim predstavnik Ameriških Slovencev pri Vladi Republike Slovenije.

Na večeru v KCLB je Dejan Valentinčič navedel toliko podatkov in osebnih pripovedi ljudi, ki jih je srečal v Ameriki in Kanadi, da prinaša ta sicer dolgi zapis le drobce vsega povedanega. Morda pa bo kdaj svoja doživetja in spoznanja izdal v knjižni obliki.

Iva Koršič

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

SREČANJA POD LIPAMI

**NA SVOJI ZEMLJI:
VLOGA KMETIJSKE IN TURISTIČNE PONUDBE
NA SLOVENSKEM NARODNEM OBMOČJU**

Gosta bosta predsednik Kmečke zveze **Franc Fabec** ter gostinec in turistični podjetnik **Joško Sirk**.

Z njima se bo pogovarjal agronom **Miloš Čotar**.

Četrtek, 21. julija 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Preplet glasbe in kulinarčnih dobrot v organizaciji PD Vrh Sv. Mihaela

Z Okusnimi harmonijami očarale številno občinstvo

Glasba se je prepletala z domačimi izdelki kraškega okolja in ustvarila v vrtu župnišča v Sovodnjah pravi magični pridih. DVS Bodeča Neža je 28. junija 2016 pod pokroviteljstvom matičnega društva PD Vrh Sv. Mihaela v lastni režiji pripravila poseben dogodek v sklopu junijskih večerov občine Sovodnje. Sooblikovali so ga razni gostinci Lokande Devetak, Kmetije Sara Devetak, Kmetije Grad Rubije, Kmetije Matej, Agriturizma Pri Cirili in Il dolce Carso (Tanja Tuta). Vsak je predstavil jed, ki jo je tudi ponudil gostom. Bodeča Neža je pod vodstvom Mateje Černic z izborom ljudskih

in umetnih slovenskih skladb goste sprejela in spremljala skozi vso

leni polog, s katerima je uvedla ječmen in piro z zelenjavami in

predstavitev. Začela je z Makorjevo pesmijo *Skrivnost* in ponudila vitovsko, nato je zapela še ljudsko *Kaj ti je deklica* in Merkujevo Ze-

kraškimi dišavicami. Sledila je predstavitev doma pridelanih marmelad in domačega kruha z domačo salamo ob pesmih *Da bi*

jaz znala in *La c'z il mio amor*. Ogled se je končal s predstavitev kreme z lipovim cvetjem vzporedno s poslušanjem Čopijeve *Jes ti bon kipila*. Glasbeni okvir so dekleta končala še z zimzeleno *Nocoj, pa oh nocoj* ter Simoniti-jevo *Čriček v vrtu*. Pokušnje prikazanih dobrot so si sledile še dolgo v noč. Glasba je prav tako v prijeten večer še dalje ponesla goste s Komel Contemporary Jazz

Ensamble (pod mentorstvom prof. Jana Sturiala.) Ni pa manjkalo niti nevezane besede. Stefania Beretta je predstavljala vsakega gostinca posebej, Lucrezia Bogaro pa je prisrčno vzdruže še povečala z branjem zgodbe o bogati dedičini Krasa.

Večer se je uspešno končal in prikazal možnost novega načina povezovanja umetnosti s kulinariko, ki je številne goste navdušil in prepričal, tako bodo *Okusne harmonije* postale tradicionalni glasbeni-enogastronomski dogodek.

ET

Mladinski dom / Poletno letovanje v Žabnicah Zeleni izzivi 2016

Letošnji Zeleni izzivi, poletno letovanje Mladinskega doma, so potekali v sicer skromnejši zasedbi kot po navadi, vendar nas to ni odvrnilo od tega, da bi se imeli lepo in preživeli nekaj prelepih dni. V nedeljo, 26. junija 2016, smo se zbrali pri Mladinskem domu in se po Soški dolini odpravili do Tolmina, kjer smo si ogledali prekrasna Tolminska korita, ki skrivajo veliko lepih koticov. Po ogledu smo nadaljevali pot, se ustavili v Logu pod Mangartom pri rovu, ki je povezo-

odšli v vas na ogled nogometne tekme, nekateri smo pa ostali v koči in pripravili večerjo - pizzo. Ko smo po večerji že mislili, da se dan končuje, se je večer v trenutku spremenil. Odpravili smo se namreč na nočni pohod. V popolni temi, brez uporabe nobenih svetil, smo prehodili skoraj tretjino poti na Svete Višarje. Na delu poti smo se nato ustavili in opazovali zvezde ter priložnost izkoristili za orientiranje po njih. Ko smo se vrnili v kočjo, smo vsi res zelo hitro zaspali. Torek je bil sončen in prekrasen. Izkoristili

val kraj z rudnikom v kraju Rabelj na italijanski strani, ter se nato preko Predela spustili do Žabnic. Nekateri so bili v koči svetega Jožefa prvič, tako da je bil prihod še toliko bolj poln pričakovanja. Po namestitvi in poštenih večerji smo se igrali še nekaj različnih iger ter se nato odpravili na zaslužen počitek. Ponoči se je nad Žabnicami razvijala prava nevihta in tudi zbudili smo se v deževno jutro. Hudoournik za kočjo se je močno oglašal, mi pa smo mokro jutro izkoristili za učenje raznih spretnosti - delali smo vzle, pogovarjali smo se o orientaciji, zgradili pa smo tudi pravo ptičjo hišico, ki smo jo poimenovali Hotel Sinička. Popoldne so nekateri

smo ga za obisk adrenalinskega parka na Nevejskem sedlu, kopanje v Rabeljskem jezeru, postavitev bivaka, priprave večerje na žaru in peko penic (marshmellow). Večer se je končal z ogledom risanke *Wall-E*. V sredo dopoldne smo snemali kratek smešen film o Mladem Grylsu. Scene so si zamislili otroci in pri snemanju tudi vsi sodelovali - kot igralci ali kot pomočniki in statisti. Po kosilu smo kočjo pospravili in jo prepustili skavtom iz Radovljice. Po krajšem postanku ob potoku smo se poslovili od prijetnega gorskega zraka in odpravili v dolino. Polni lepih spominov smo si rekli, da se zagotovo še vrnemo.

TA

Zlata poroka pri sv. Ivanu v Gorici Petdeset rdečih vrtnic

Zdravje, pogum in veselje je prejšnjo nedeljo pri jutranji maši v duhovnijski sv. Ivana zaželel g. Marijan Markežič zlatoporočencema Lojzici Kristančič in Emilu Devetaku. Večno zvestobo sta si obljubila 10. julija 1966; na isti dan sta se - po 50 letih in s 50 rdečimi vrtnicami v naročju - vrnili pred isti oltar, da bi se s sinovi, vnuki in sorodniki ter v družbi župnijske skupnosti zahvalila Bogu za prehojeno pot. "Marsikdo, ki sem ga srečal te dni, mi je naročil, naj vama voščim in se vama zahvalim v njegovem imenu ali imenu njegovih otrok. Več generacij je bilo vključenih v vajino delo", je dejal župnik. Jubilanta sta namreč več desetletij poučevala na slovenskih šolah: za mnoge bosta vedno ostala "profesorica" in "pro-

fesor". Ona je po rodu iz Vipolž, on iz Sovodenj; dom sta si uredila v Gorici, kjer jima je bil v začetku trdna opora njen stric, msgr. Rudi Klincec. Življenje sta dala trem sinovom, ki so jima še danes hvaležni za vse, kar so prejeli in še prejemajo, predvsem pa za zgled. Na poti, ki je posejana z uspehi in s težavami, so najdragocenejši darovi prav "zvestoba, vztrajnost in zgled. Še tako lepe besede letijo, zgled pa vedno vleče za sabo", je še dejal mašnik. Tik pred koncem obreda pa je najmlajši sin iz orgelskih piščali izvalil spevno temo francoskega šansona, himne večne ljubezni.

Slavje se je nadaljevalo v dvorani Doma Franc Močnik, kjer so gostoljubni člani župnijske skupnosti in vsi navzoči nazdravili zlatoporočencema.

Zlatoporočencema **prof. EMILU DEVETAKU in prof. LOJZKI KRISTANČIČ**, ki sta v medsebojni ljubezni in spoštovanju prehodila tako dolgo življenjsko pot, želimo, da bi jima Bog naklonil še veliko zdravih let ob sinovih in vnukih, ki so jima v radost in ponos. Obenem se najiskreneje zahvaljujemo za njuno nadvse dragoceno, nikdar poplačano lektorsko delo pri našem tedniku in upamo, da nam bosta še stala ob strani s svojimi jezikovnimi nasveti.
UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

Predsednik EMIL DEVETAK je s soprogo go. LOJZKO KRISTANČIČ praznoval 50-letnico skupnega življenja.

Vsi člani **Društva slovenskih upokoencev za Goriško** jima čestitajo in jima kličejo:

Na zdravje in živio!!!

Obvestila

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da bo urad od 1. julija do 31. avgusta deloval od 8. do 14. ure od ponedeljka do petka. Popoldne bo urad zaprt. Od 8. do 15. avgusta bo urad zaprt zaradi dopusta.

SPDG načrtuje v avgustu tridnevni izlet v Dolomite, v skupino Pale di San Martino. Predvideno je od 4 do 7 ur hoje dnevno. Zaradi pravočasne rezervacije prenočišča je potrebna predhodna prijava. Informacije daje Vlado tel. 3317059216.

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bodo v juliju in avgustu 2016 uradi zaprti v popoldanskih urah. Urniki posameznih uradov so objavljeni na spletni strani Občine, in sicer: www.comune.savogna.go.it

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 16. julija, izlet v Planico za ogled skakalnice, muzeja in doline Vrata. Odhod z avtobusom s trga Medaglie d'oro - z Goriške ob 7. uri in nato s postanki pri vagi, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Plošču, v Sovodnjah pri lekarni in cervki ter v Doberdolu. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 6. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Slovensko Istro za ogled Sečoveljskih solin in obisk zgodovinske ter moderne oljarne (Tonina hiša). Sledilo bo družabno srečanje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225- SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s triindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstvih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje). **Gospa z večletno izkušnjo** nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Cestitke

Hvaležni smo Bogu za dolgo, zvesto, požrtvovalno in bogato duhovniško poslanstvo msgr. Oskarja Simičiča. Iskreno mu čestitamo ob življenjskem in duhovniškem jubileju. Bog mu povrne za vse! Namesto cvetja, daril pa naj gre prispevek Goriški Mohorjevi družbi. Družina Srebrnič iz Števerjana. **Andrej Černic** je na ljubljanski univerzi magistriral cum laude s področja politologije. Čestitamo mu vsi Markotinovci.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 15.7.2016 do 22.7.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 15. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2. **Nedelja, 17. julija, ob 21. uri** (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 18. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotichek - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 19. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: *Skrivnosti biserov* - Izbor melodij.

Četrtek, 21. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Ob odlično, s pohvalo opravljenem magisteriju iz politologije se veselimo s svojim dragocenim dolgoletnim sodelavcem

ANDREJEM ČERNICEM

in mu želimo, da bi še naprej čvrsto sukala svoje prodorno priostreno pero tudi na straneh našega Novega glasa.

VSI PRI NOVIEM GLASU

Septembrska turneja v Dubaju

Nova simfonična in operna - baletna sezona Teatra Verdi

Ob nedavnem mednarodnem prazniku glasbe je operno gledališče Giuseppe Verdi iz Trsta predstavilo novo sezono, ki bo od 16. septembra letos do 17. junija 2017 zaobjemala več programov: simfoničnega, opernega in baletnega v glavni dvorani in manjše, komorne produkcije, npr. **La serva padrona** Giovannija Paisiella ter razne dogodke, glasbene aperitive in predavanja v dvorani Victor de Sabata. Ravnatelj fundacije Teatro Verdi Stefano Pace je z zadovoljstvom podal obračun pred kratkim končane sezone, ki je zabeležila 17% porast občinstva. Na 77.618 obiskov, ki jih je zabeležila celotna lanska sezona, je bilo 12.308 mladih in od teh 3.672 nižje in višješolcev.

Odprtje nove Dubai Opera v Verdijevim gledališčem

V poletnih mesecih tržaško gledališče sploh ne bo mirovalo, saj bo z bogato turnejo "krstilo" odprtje nove operne hiše v Dubaju in operno sezono **Dubai Opera** pomembnega novega kulturnega središča, od 31. avgusta do 6. septembra. Nastopilo bo s tremi prireditvami: z opera **Les Pechers de perles** (Lovci biserov Georgesa Bizeta), za maestro Donatom Renzettijem in režiserjem Davidom Garrattinijem Raimondijem, s **Seviljskim brivcem** Gioacchina Rossinija, z dirigentom Francescom Quattrocchijem in režijo Giulia Ciabattija, in s koncertom simfonične operne glasbe **Opera without Words**, z dirigentom Quattrocchijem. Ta

spektakel je tržaška opera hiša ponudila 5. julija svojim "fansom" (glej fotografijo). Seviljskega brivca bo Verdi uprizoril tudi v svoji novi deželni turneji v Pordeonu in Vidmu.

Nova simfonična sezona

Letošnja simfonična sezona, od 16. septembra do 22. oktobra, bodo zaznamovala praznovanja 400-letnice Shakespeara; uprizorili bodo dela skladateljev, ki so se navdihovali po njem: Mendelssohn, Beethoven, Čajkovskij, Prokofjev, Bernstein...

Ne moremo navesti vseh koncertov, povemo lahko le, da bo prvega in zadnjega vodil hišni dirigent in častni predsednik fundacije Teatro Verdi Gianluigi Gelmetti. Sezono z glavno gostjo, špansko violinistko Leticio Moreno, ki se bo izkazala v dveh Mendelssohnovih skladbah, v "Ein Sommernachtsraum" op. 61 (po Shakespearovem delu Sen kresne noči) in njegovem klasičnem koncertu za violino in orkester op. 64. Prvi letošnji koncert se bo sklenil z Mahlerjevo peto simfonijo. Za zadnji koncert v sezoni pa bo Gelmetti dirigiral Beethovno Missa solemnisa v d duru op. 123; gostoval bo zbor Slovenske filharmonije.

Dirigenta Valentina Peleggi bo vodila Chopinov koncert št. 2 za klavir in orkester, z mlado kitajsko pianistko Chloe Mun, zmagovalko nagrade Busoni 2015, in Italijansko simfonijo Mendelssohna Bartholdyja.

Romunsko-švicarski dirigent Mischa Da-

mev bo vodil koncert št. 1 Prokofjeva za violino in orkester z japonsko violinistko Kyoko Yonemoto ter Slike z razstave Mu-

mev bo vodil koncert št. 1 Prokofjeva za violino in orkester z japonsko violinistko Kyoko Yonemoto ter Slike z razstave Mu-

Opera in baletna sezona

Začela se bo z enim od najbolj znanih Verdijevih del, **Rigolettom**, od 25. novembra do 3. decembra. Postavitev prihaja iz Monaškega in vodil jo bo Fabrizio Maria Carminati. V tradicionalnem predbožičnem repertoarju bo tokrat balet **Hrestač** (Lo Schiaccianoci) Pjotra Iljiča Čajkovskega; gostovala bo nacionalna baletna fundacija Aterballetto iz Reggio Emilie, glavna plesalca bosta Ashley Boudier in Amir Ramasar iz plesne skupine New York City

Ballet. Avtor za to priložnost bleščeče koreografije in režije je Amedeo Amodio.

V novem letu bo premiera samostojne postavitev Die Zauberfloete, **Čarobne piščali**, od 13. do 22. januarja 2017. Mozartovega bisera res ni treba predstavljati. Dirigiral bo Gelmetti.

Med 10. in 18. februarjem bo na odru spet notranja produkcija, in sicer **Seviljski brivec**, z dirigentom Francescom Quattrocchijem, ki bo gostovala v Dubaju.

Delo Georgesa Bizeta **Les pechers de perles**, prvič uprizorjeno v Dubaju, bo diri-

no, a redko izvajano delo Vincenza Bellinija **La sonnambula**, Mesečnica, s španskim dirigentom Guillermom Garcio Calvom.

Zadnja na vrsti bo, od 9. do 17. junija, Puccinijeva **Tosca**, pod taktirko hišnega dirigenta Gelmettija.

Med pevci naj omenimo vsaj nekatere bolj znane soliste: Sebastian Catana kot Rigoletto, Roberto Scandizzi in Elena Galitskaya v Čarobni piščali, Marcello Rossiello (Brivec) in Aya Wakizono (Rosina), Bryan Register in Allison Oakes kot Tristan in Izolda, Aleksandra Kubas-Kruk kot Bellinijeva mesečnica Amina in Svetla Vassileva (Tosca). V vseh predstavah sta angažirana orkester in zbor Verdijevega gledališča, avtorja sugestivnih scenografij za notranje produkcije pa bosta mojstra Lorenzo Fonda in Pierpaolo Bisleri.

Rezervacija abonmajev in nakup vstopnic

Za simfonično sezono je nakup abonmajev možen do 17. septembra, vstopnice za posamezne koncerte bodo na voljo od 1. septembra dalje.

Za operno in baletno sezono je možno rezervirati in plačati abonmaje od 21. junija do 3. decembra, vstopnice za posamezne predstave pa od 20. septembra za Rigoletta in od 6. decembra za vse ostale. Vse formalnosti je treba urediti pri blagajni gledališča. Vse podrobnosti in pojasnila ter obrazci za razne zaželene variante programa so na voljo na spletni strani www.teatroverdi-trieste.com.

Davorin Devetak

Aspettando Dubai...
Teatro Verdi di Trieste - Martedì 5 luglio ore 20.30
Anteprima dal concerto **Opera without words**
Direttore: **Francesco Quattrocchi**

PROGRAMMA
Gioacchino Rossini
La gazza ladra - Ouverture
La scala di seta - Ouverture
Il barbiere di Siviglia - Ouverture
Vincenzo Bellini
I Capuletti e i Montecchi - Sinfonia

Giuseppe Verdi
I vespri siciliani - Sinfonia
La forza del destino - Sinfonia
Georges Bizet
Les pechers de perles - Prelude

Giacomo Puccini
Le Villi - La tregenda
Giuseppe Verdi
Aida - Scena del Trionfo e Ballabi

Orchestra della Fondazione Teatro Lirico Giuseppe Verdi di Trieste

Biglietto posto unico €7,00
Informazioni e vendite:
Registrazione del Teatro Verdi di Trieste
TeatroVerdiTrieste@teatroverdi-trieste.com
www.teatroverdi-trieste.com
TeatroVerdiTrieste
Teatro Lirico Giuseppe Verdi Trieste
teatroverdi

giral v Trstu Oleg Caetani, od 10. do 18. marca.

Cristopher Franklin bo vodil Wagnerjevo ljubzensko tragedijo **Tristan und Isolde**, od 7. do 15. aprila.

Od 5. do 13. maja bo na programu zna-

Osmo številka mladinske revije Galeb Radožive in skrivnostne zgodbe ter krasne ilustracije

Mesec april je, koledarsko vzeto, že prešel v zgodovino, živo pa še utripa na straneh osme, aprilske številke Galeba. Na njeni naslovnici je privlačen obrazek deklice, katere nasmeh razkriva, da je miška že odnesla nekaj mlečnih zobkov. Izrazito in prisrčno je svoj portret narisala Ema Fonda, drugošolka OŠ F. S. Finžgar iz Barkovlj. Tudi njeni sošolci so se preizkusili v avtoportretnem slikanju. Petošolci iste šole so Galebu poslali zabaven prvoaprilski dnevnik, učenci 4. in 5. r. OŠ A. Gradnik, Col, pa so Galebu poročali, kako je bilo na obisku pri slovenskem predsedniku v Ljubljani, in o ogledu razstave o 2. svetovni vojni. Kot vselej vsebujejo Galebove strani veliko zapisov v vezani besedi, ki razkrivajo marsikaj nepoznanega in zanimivega, kar poteši radovednost mladih bralcev. Take značilnosti so lastne zgodbam v nadaljevanjih, ki so v letošnjem 62. letniku izhajanja revije bogatle njene strani. Lunček izpod peresa Maje Furman in fantazijskih likovnih vzgibov Ivane Soban je Iztoku obrazložil marsikatero skrivnost vesolja in ga tokrat celo popeljal z raketo do Lune. Pobepla drevesa v pripovedi Marka Gavriloskega so žal dosegli hudobni ljudje z žagami, tovarnjaki in stroji, da bi jih ukrotili in odpeljali nazaj, a veliki Arbor je vsa drevesa "posrkal" vase in postajal vedno večji, nazadnje pa se je zmanjšal v majhno seme... Likovna podoba te prečudne zgodbe o spoštovanju narave je očarljivo delo Katerine Kalc. Radovedni čajnik Erike Cunja je na svojem popotovanju okoli sveta pristal v Sinajski puščavi. Spretni detektivi iz 4. ra-

zreda, katerih dogodivščine si je zamislila Helena Jovanovič, so tokrat rešili papigo in jo vrnili gospodarju. Štefan Turk je ptičja pisanih barv in njegove rešitve upodobil v toplih barvah in vsem protagonistom podaril izrazite oči. Črkarija Darinke Kobal in ilustratorke Žive Pahor je v aprilski številki pospremila bralce na osamljeno planino, kjer so ob robu gozda živele tudi mravljice in med njimi svojeglava Nogica, uporniške besede katere so gotovo pridno razvozljale bistrice glavičce. Mali Šalčkarji, ki so se porodili v domišljiji Maše Ogrizek, v družbi ilustratorke Marjane Šegu-

le - Miš, so si domislili park na terasi. Klarisa M. Jovanovič je spet zvedavo pokukala v nekdanjo slovensko kuhinjo, kjer je večkrat kraljevalo zelje, ki so ga radi jedli že Grki in oboževali Rimljani. Zapis o nekdanjih kulinaricah slovenskih navadah, pravzaprav o spretnosti kuharic, ki so iz preprostih darov zemlje znale pripraviti okusne jedi, je zabelila tudi s pregovori. Eden modro pravi: *Boljša je žlica zelja v miru kot pečenka v prepiru*. Dodala je tudi recept za zeljne krpice z domačimi testenami. Sandra Kump Crasnich je v strip *Počitniški biservpletla* misel o čistem okolju, za katerega zmeraj premalo storimo. Na filmskem platnu, na katerem se vrstijo otroško-mladinski filmi, ki jih izbira Marjeta Zorec, se je prikazal film *Pozabljeni zaklad* iz l. 2003. Režiral ga je Tugo Štiglic in

je nastal po istoimenskem romanu Ivana Sivca.

Spretni prstki deklic bodo v družbi vrstnice Ti in stare go-

spe iznajdljivih rok lahko izdelali punčko iz cunj z zlatimi lasmi, ki jim bo gotovo ljubša od vseh tistih, ki jih ponujajo trgovine. Galebovi bralci, ki imajo slikarske žilice, pa bodo z užitkom prebrali zapis Jasne Merku' o slikarju, ki parju, grafiku, ilustratorju... Tonetu Kralju, ki je s svojimi umetninami oplemenitil tudi notranjosti cerkva na Goriškem in Tržaškem in ilustriral marsikatero knjigo. Še sami mali risarji bodo poskusili ilustrirati prizor iz kakšne priljubljene zgodbe. Jasna navodila za to je kot zmeraj posredovala prof. Merkujeva. Z omenjenim pa ni izčrpana še vsa

Marko Gavriloski, Dunja Jogan pa je ilustrirala skrivnostne globine -, in *Kača* Jureta Jakoba, ki jo je ilustrirala Anja Jerčič Jakob.

V arhivu leži že tudi marčna številka Galeba, katere naslovnico krasil portret našega velikega Prešerna; izdelal ga je Martin Sosič iz OŠ Josip Jurčič, Sv. Jakob. Prav k Prešernu v Vrbo so se napotili učenci OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice in poslali Galebu potopis. Ob prazniku slovenske kulture pa so se šolarji I. Grbec M. G. Stepančič, Škedenj, mudili v knjižnici in Galebu poslali fotografijo, kot so jo tudi drugošolci OŠ F. S. Finžgar - Barkovlje z veselega šolskega pustovanja. Marčna številka vsebuje vse že prej omenjene zgodbe v nadaljevanjih z izrazitimi ilustracijami - pravimi umetninami! - v različnih tehnikah. Šaljivi in iskri stih Majde Artač Sturman *Abeceda živa zmeda* prinašajo še zadnje tri črke: v, z, ž. Vedro, zajčka in žabo je mojstrsko ilustrirala Jasna Merku', ki je predstavila v svoji "risarski" delavnici Vena Piona in njegova dela v ekspresionističnem slogu. Na filmskem platnu se šopiri *Corpnica Zoška* iz l. 1989, po scenariju Svetlane Makarovič in v režiji Matije Milčinskega. V loncu Klarise M. Jovanovič se kuha krompir, jed, brez katere bi si ne mogli zamišljati slovenske kuhinje, čeprav - kot piše avtorica - so se ga še pred dobrim stoletjem in pol v kranjskih deželah oteplali, češ da je grd, blaten in nezdrav. Čisto poseben lonček pa si je domislil izumitelj Medved; ta kar sam kuha in celo opozori, ko je jed že skuhana. Krasno! Vsi bi ga želeli imeti!

vsebinska aprilske številke Galeba, v kateri so še razgibani strip *Ko-Ko-Krišna*, pa še strip Medveda in Miške, v katerem si je Medved zamislil "čalunalnik", da bi Miško odvlekel od računalnika - tako napravo bi morali imeti vsi tisti, ki prečepijo preveč ur pred računalniškim ekranom! -, Galebov kviz, vaje za najmlajše in pesmice, *Proteus* o ribici, ki prebiva v podzemskih jamah - zložil jo je

Izšla je Mladika št. 5

Peta številka tržaškega mesečnika Mladika je izšla v prvih julijskih dneh. Revija ima tokrat v fokusu 25-letnico slovenske osamosvojitve, kateri je namenjen uvodnik z naslovom 25 let pozneje - od naroda do države; o osamosvojitvi piše tudi predstavnik mlajše generacije Simon Peter Leban v članku z naslovom Enotno do cilja. Sledi pogovor z jezikoslovcem prof. dr. Janezom Dularjem, ki je bil v prvi demokratični slovenski vladi minister za Slovence zunaj državnih meja. V intervjuju lahko bralec razbira Dularjeve poglede na osamosvojitveni proces, demokratizacijo, odnos do raznih nazorskih komponent v slovenski državi in v slovenski manjšini v Italiji. Razmišljanje Manice Maver se suče okrog pomena lepega govora, česar se je pred štiristo leti dobro zavedal tudi velikan angleške literature William Shakespeare. Rubrika Antena v osrednjih straneh revije prinaša vesti iz zamejstva in zdomstva. V rubriki Prebrali so za vas so sodelovali Rozina Švent, Ciril Velkovrh in Majda Artač, pišejo pa o knjigah Cvetiči klas pelina - Slovenski begunci v Avstriji po letu 1945, Sveta brata Ciril in Metod: njuno izročilo v slovenski likovni ustvarjalnosti in Naturopatski priročnik za samopomoč.

V rubriki Pričevanja je objavljen četrti del pogovora z atomsko inženirko Devano Lavrenčič, ki ga je pripravila Erika Jazbar, ter sedmi del spominov zdomske tržaške Slovenke Mirelle Urlih, ki se spominja osnovnošolskih let v slovenskem jeziku takoj po koncu druge svetovne vojne. V rubriki Literatura Bruna Marija Pertot piše o hruški, sledi novela Žalovanje, ki je prejela tretjo nagrado za prozo na 44. literarnem natečaju revije Mladika; ob 140-letnici rojstva pisatelja Ivana Cankarja je objavljen prvi del eseja Marjana Frankoviča Cankar med nami. Rubrika Kultura dopolnjuje članek Mojce Polone Vaupotič o mariborski secesiji. Za prosti čas in poletne dni se ponujajo branje članek Mitje Petarosa o spominski medalji na prednike, ki so umrli v prvi svetovni vojni; izdalo jo je slovensko numizmatično društvo Janez V. Valvasor. V Novicah Knjižnice Dušana Černeta Lučka Kremžar De Luisa piše o unikatnih publikacijah iz Argentine, ki jih hrani knjižnica.

V mladinsko prilogo Rast so pisali Nina Pahor, ki razmišlja o slovenski osamosvojitvi, Giorgija Sinigoi, ki piše o počitnicah, Gabriel Milic, ki poroča o dnevu mladinske ustvarjalnosti, pravem kulturnem dogodku v Peterlinovi dvorani na Donizettijevi ulici. V Rasti so objavljeni črtica Urške Petarosa Sama moram biti, ki je prejela 3. nagrado na literarnem natečaju SKK-MOSP 2016, poročilo Mojce Petarosa o predstavi Hamlet, ki je na evropski turneji bila v gosteh tudi v Trstu, poročilo Nike Cotič o goriškem muzikalu Obuti maček ter pogovor Erike Pernarcich s čebelarjem Davidom Pericem.

“Istrska srečanja” na Rai-Radiu Trst A

Loredana Gec - Neutrudno kopanje žlahtne istrske rude

Loredana Gec je urednica kulturnih oddaj na deželnem sedežu Rai-Radio Trst A. Za radio pripravlja pogovorne oddaje z različnimi vsebinami. Veliko svojih moči namenja “Istrskim srečanjem”, ki so med poslušalci zelo priljubljena. Dolgo let je urejala srednje-evropski magazin Alpe Jadran, pripravila je tudi več televizijskih dokumentarcev, med katerimi “Ud kapca du murja - Pogled iz slovenske Istre na Trst”.

Kdaj in kako je prišlo do tvoje odločitve, da boš na Radiu Trst A pokrivala slovensko Istro?

Na Istro sem nekoč gledala kot na idealen kraj za poletno kopanje in izlete, z Istrani nisem imela posebnih stikov, po mojih žilah se pretaka tržaško-kraška kri. Istrskega torej nič ali prav malo. A je že moralo biti tako, da sem se v trenutku, ko sem bila na nekem razpotju, dogovorila s publicistom in knjižničarjem Slavko Gabercem iz Izole, da pripravi nekaj nizov oddaj o Istri. To je bilo leta 2005. Od Slavka sem se našla istrske “magije”. Ob tem sem seveda imela še vrsto drugih in drugačnih oddaj. Rojstvo Istrskih srečanj pa je postavljeno v leto 2008, ko sem s knjižničarko, etnologinjo, pravljničarko in prevajalko Špelo Pahor začela pripravljati pogovorne oddaje, ki so postale stalnica na našem radiu. Na sporedu so vsako nedeljo ob 14.10, poleti pa ob 12.00.

Iz kakšnih virov si črpala informacije o ustvarjalnih in zanimivih človeških likih za svoje oddaje?

Kdor se ukvarja z mediji, ve, kako priti do informacij, vendar sem potrebovala nekoga, ki bi me seznanjal z ljudmi v Istri, ker sem tam “forešta”. Na začetku mi je bila v veliko oporo ravno Špela Pahor, ki je to delo zelo dobro opravljala nekaj sezon. Ona je, med drugim, zbrala zgodbe Pirančanov v treh knjigah. Še zdaj mi tu pa tam pošlje kak namig, kako ime. Tako kot jaz je namreč navdušena nad življenjskimi pripovedmi, zaljubljena je v ljudi. Pomagala sta mi tudi Slavko Gaberc in Mitja Tretjak. Velik vir navdiha mi je bila tudi tvoja knjiga Ljudje mojega časa in sploh pogovori, ki sem jih imela s teboj. Primorske novice so moje obvezno vsakodnevno branje. Tudi Radio Koper – Capodistria nudi veliko idej za nova znanstva, pa biografski leksikon *Primorci. si*. V glavnem preberem vse, kar moji gostje objavijo. Tu je veliko piščočih ljudi. Potem so še osebni razgovori. Mreža se kar pleče in širi. V tvoji knjigi Ljudje mojega časa sem z zanimanjem brala o preminulih osebnostih, ki jih seveda nisem mogla več ogovoriti. Tako je prišla zamisel, da v nekaj oddajah predstaviva te zaslužne in zanimive osebnosti. Naj še pripomnim, da mi ni bilo do tega, da bi na našem radiu “pokrivala” slovensko Istro v smislu sprotnega novinarskega poročanja o aktualnih dogodkih in temah. Tudi to. Vendar sem želela predstavljati predvsem ljudi, njihove portrete, njihove zgodbe. In ko človek pripoveduje lastno zgodbo, razkrije svoje okolje, zgodovino, področje svojega dela, svoj pogled na svet. Brina Svit je nekje zapisala: “Šele ko pripovedujemo zgodbe, razumemo življenje”. Pred mano pa je za Radio Trst A z nekega drugega, bolj domoznanskega in domačijskega vidika, Istro pokrivala in odkrivala kolegica Nadja Rojac.

Kakšni so bili tvoji prvi vtisi ob srečanju z Istro in njenimi ljudmi?

Vsako srečanje in spoznanje novega človeka je zame velik dogodek. Ni lepšega, kot da ti človek zaupa svojo zgodbo. Imam srečo, da se mi ljudje odprejo. Med pripovedovanjem se ustvari neka posebna vez, zelo globinska in intimna. Tudi zato rada obiskujem ljudi na njihovem domu, v njihovem okolju. Tedaj začutiš duha kraja, ne samo človeškega duha. Telefonski pogovori po radiu so praktični, instantni, a človeka moraš gledati v oči, ga začutiti in zavohati, če želiš, da njegova pripoved privre iz globine in poslušalec seže do srca. Težko bi Istrane oz. prebivalce slovenske Istre postavila na neki skupni imenovalec, spoznala sem zelo različne ljudi in ra-

zlične zgodbe, se mi pa zdi, da so tukaj ljudje izjemno sproščeni, topli, odprti, komunikativni in radodarni. Nekaj jih morda le povezuje, in to je istrska pokrajina, istrska zemlja. Toliko ponosa čutim v Istranih, toliko navezanosti na zemljo, na morje, oljke, mediteranski duh, izročilo. In, zanimivo, ne samo pri avtohtonih prebivalcih. Istro zleze pod kožo vsakomur, ki se tu udomači.

Koliko osebnosti si že predstavila na radiu oz. koliko osebnih intervjujev je bilo že opravljenih?

Zanimivo vprašanje! Če me ti ne bi navedel, da opraviva ta pogovor, ne bi

sti, gospodarstva itd. Nastal je zanimiv prikaz odnosov, ki so se skozi dolga desetletja pletli med Trstom in Istro. (Zdaj jih je mogoče premalo). Na naši televiziji (Deželni sedež RAI za FJK) smo dokumentarce predvajali februarja 2013 na dan slovenske kulture. Ne vem, zakaj ga na slovenski nacionalni televiziji še niso predvajali. Škoda. Iz filma je namreč videti, kakšne ogromne korake je naredil istrski človek po drugi svetovni vojni in s kakšno vztrajnostjo in samozavestjo je ustvaril novo družbo in novo gospodarsko samostojnost.

Kdo in kaj vse je predmet tvojega vne-

nimiva, ker nosi vsak od nas v sebi svoj roman. Vsekakor zgodba za nekaj knjig!

Kakšni so odzivi poslušalcev in gledalcev z obeh strani meje, kot smo nekoč dejali?

Vsak odziv, vsaka pohvala dobro dene, še bolj te poplača kot mesečna plača. (Smeh) Poslušalci radi poslušajo te oddaje, celo v Bologni in Padovi ujamejo naše radijske valove. Včasih dobim kak mail s pohvalo, kdo se tudi opogumi in mi telefonira. Mnogi poslušalci mi pravijo, da o Istri in Istranih ne vedo skoraj nič, zato so mi hvaležni za te oddaje. Vem, da je nekaj rednih poslušalcev tudi

šla štet vseh oddaj, ki so se doslej nako-pičile. Število 250 sem že krepko prese-gla. Če mu dodam še niz trinajstih oddaj z naslovom Krko ledi, trko čudi, ki sva jih poleti 2009 pripravljali z Livijo Sikur Zorman iz Lucije, si lahko predstavljaš, da je galerija mojih intervjuvancev iz-jemno pestra in bogata. In vsakega po-sebej se spominjam, kot bi ga srečala včeraj!

Koliko radijskih nizov in televizijskih oddaj je bilo že posnetih?

Poleg naštetega je vreden omembe niz 16 oddaj, ki jih je pripravljala Leda Dobrinja, kulturna delavka, sociologinja, publicistka, pravi motor narodne prebu-je istrskih Slovencev v 80. in 90. letih. Dolga leta je bila sodelavka našega ra-dia. Svoj pogled na istrsko zgodovino, temelječ na venetski teoriji, je razgrnila v nizu Šak šak je delala.

Pripravila si tudi dokumentarni film Ud kapca du murja - Pogled iz slovenske Istre na Trst. Kako in v kakšnih okoliščinah je nastal?

Z leti sem spoznala zares veliko ljudi, nabrala sem si tudi dovolj znanja in poznavanja istrske realnosti in zgodovine, da sem želela delček tega izpovedati tudi s podobo, ne samo z besedo. Najino poznanstvo se je medtem razvilo v lepo in koristno sodelovanje kljub različnemu političnemu in ideološkemu pogle-du na svet. Ta različnost je najino sode-lovanje celo obogatila in poglobila. Pred-lagala sem ti tudi, da bi napisal vezni tekst za dokumentarni film o slovenski Istri in njenem odnosu do Trsta skozi čas. To si tudi storil in pred kamero su-vereno in občuteno nastopil. S sode-lovanju sem takrat povabila še druge vid-ne osebnosti iz sveta kulture, književno-

tega raziskovanja?

Če bi ti naštel vse različne poklice in zanimanja svojih radijskih gostov, bi bil seznam zelo dolg. Znanstveniki, razisko-valci, akademiki, zdravniki, zdravilci, učitelji, psihologi, kulturniki, pesniki, pisatelji, športniki, glasbeniki, knjižničarji, zgodovinarji, novinarji, upravitelji, vinarji, kmetovalci, ribiči, kuharji, gospodarstveniki, slikarji, foto-grafi, duhovniki, obrtniki... Rada bi naštel vsa imena, ki sem jih doslej gos-tila, pa je to nemogoče. Kakšen intelek-tualni potencial in bogastvo ima sloven-ska Istro! Ne morem se načuditi. Tu je izražen na relativno majhnem območju koncentrat sodobne slovenske družbe, tu čutim neverjeten ustvarjalni naboj. Upam si reči, da moje besede niso samo sad mojega navdušenja. To ustvarjalno silo zares čutim in jo optipavam pri vsakem srečanju.

Kaj ti je od vseh številnih srečanj in pogovorov najbolj ostalo v spominu?

Naš spomin je kot računalnik, vse hrani. Od vsakega človeka se česa spomnim, najbolj pa me prevzamejo osebne zgod-be in pričevanja. Izkušnje pogumnih ljudi, oseb s posebnimi potrebami, pripovedi o izgubah in odhajanjih, na ve-liko “mižerijo”, spomini na fašistično strahovlado, na medvojni čas, na ekso-dus, na čase kolektivizacije in režimskega enoumja, pričevanja o divjem lastninjenju v novi državi. Zelo rada imam starejše pripovedovalce, shranjevalce živega zgodovinskega spomina. Ti so mi pripovedovali o trgovanju s Trstom, o ti-hotapljenju čez mejo, o odnosu med po-deželjem in mestom. Pripovedi mlajših generacij so morda manj pretresljive, manj travmatične, a je vsaka po svoje za-

v Istri. Včasih mi kdo reče: “Ma vi poznate več Istranov kot mi!” Gospod z vašega konca pa mi je “očital”, da sem s svojimi gosti preveč prijazna in mehka in da bi morala biti moja vprašanja bolj izzivalna. Vendar ni v mojem stilu, da bi goste spravljala v zadrego. Iz vsakogar želim potegniti najboljše, najbolj plemenito. Saj vsak zase ve, če prav in pošteno dela. Poslušalci si tako in tako ustvarijo svoje mnenje. Glas po navadi ne laže, takoj začutiš, če je kdo iskren.

Kaj te je gnalo, da si tako globoko zao-rala v današnjo istrsko stvarnost?

Ne vem natančnega odgovora. Rada imam ljudi, vznemirjajo me zgodbe, želim si spoznavati kraje, videti, kako funkcionira neka skupnost. Vsak inter-vju je kot kamenček nekega mozaika, istrski mozaik pa ima barve sonca, morja, oljke, iz njega dihajo obalna mesta in podeželje, zgodovina in sedanjí čas. Ne zanikam, da me kdaj tudi zabolijo spori med ljudmi, politična razdvojenost, spletke, nevoščljivost, neke nezdrave di-namike določenih interesnih skupin. A v ospredju moje pozornosti je človek in v vsakem od teh ljudi je plemenita narava. Vzljubila sem Istrane, take in drugačne. Kdo ve, morda je Istro moja objubljená dežela? (Smeh)

Kako si pri tem doživljala pisan mo-zaik ljudi, ki predstavljajo današnjo slovensko Istro?

Zares je pisan, ta mozaik. Pri domačinih, predvsem starejših generacijah, imam rada njihovo obujanje preteklosti. Ugota-vljam, da med njihovim načinom življenja, razmišljanja, čustvovanja in našim, vsaj Slovencev s Tržaškega, ni ve-liko razlik. Mnogo skupnega imamo, materialna kultura je bila podobna. Pri

avtohtonih Istranih občudujem njihovo klenost. Ta pregovorna trdoživost se le-po kaže v reku: Krepát, ma ne molat! Si-cer pa sem si večkrat postavljala vprašanje, kdo ima domovinsko pravico v slovenski Istri. Istro je v zgodovini doživela toliko demografskih spre-memb, da bi težko govorili o neki “čisti” skupnosti, pa tudi nesmiselno je. Kaj naj rečemo o ljudeh, ki tu živijo 50, 60 let? Ali ne smejo biti del tega kraja samo za-to, ker so se rodili drugje in imajo dru-gačen naglas? Ali naj zato ostanejo na veke vekov “forešti”? Jaz se sicer raz-nežim, ko zasllišim istrsko narečje, svoje goste tudi nagovarjam, naj kaj povejo po domače, če jim je to naravno, ali naj uporabijo kako istrsko-beneško besedo, če jim pride z jezika. Tu so doma različni ljudje, različne narodnosti, in to je bo-gastvo Istre. Tudi različne veroizpovedi so tu prisotne, močna je islamska skup-nost, evangeličanskega pastorja in pravoslavne parohije imate, celo glagoljaškega duhovnika, tu so tudi hindujski du-hovniki in duhovnica. V oddajo sem pred kratkim povabila istrsko Nepalko, ki jo je posvojila slovensko-hrvaška družina in tekoče govori slovensko. Da o italijanski avtohtoni skupnosti sploh ne govorim. Občutek imam, da je dobro organizirana in dejavna ter sooblikuje in soustvarja ta prostor. Brazgotine iz preteklosti nosijo v glavnem starejši ljudje. Širši pogled na medetične odnose pa so mi odprle raziskave dr. Katje Hro-bat Virgolet, ki razbijajo vzorce o Slo-vencih kot edinih žrtvah polpretekle zgodovine. Žal je vsak sistem ustvaril svoje žrtve, tako fašizem kot komuni-zem. Zamolčane in izbrisane identitete so bile prej in potem. O tem se je treba pogovarjati in krivice obžalovati, se zan-je opravičiti. Zgodovina ni nikoli eno-značna. Pred leti mi je oseba, ki je ne bom imenovala, izrazila svoje negodo-vanje, ker sem povabila pred mikrofonom tudi Neustrane in Neslovence, češ da to ni njena oz. prava Istro. Gorje, če bi ljudi delili na naše in vaše, prave in neprave! Ravno sobivanje jezikov, kultur, verskih in ideoloških prepričanj je telovadnica, kjer treniramo strpnost, sožitje, spošto-vanje in civilne človeške odnose.

Istro sodi med slovenske pokrajine, ki so doživele po drugi svetovni vojni velik razvoj na gospodarskem, kulturnem in duhovnem področju (Luka Koper, turizem, Univerza Primorske, poklicno gledališče, šport, zlasti ja-dralstvo idr.... Kaj ti je pri vsem tem zbudilo posebno pozornost?

Slovensko Istro vidim kot izjemno živo in dinamično skupnost ljudi, ki so znali ustvariti na vseh področjih močno ekono-mijo, pedagoške ustanove na medna-rodni ravni, kulturno raznoliko življen-je, od amaterske do profesionalne ravni, samosvojo književnost; tu so še športni-ki, glasbeniki, umetniki, ki so prerasli ozke okvire svojega okolja; tudi nekaj ministrov in diplomatov je dala sloven-ska Istro pa intelektualce svetovnega ko-va. V Istranih čutim veliko ustvarjalno moč, čutim njihov ponos, pokončnost in sveto jezo, ker se s kapitalom, ki so ga sami ustvarili, pometa, še več, kradejo ga. Marsikateri sogovornik mi je pove-dal, da je razdalja med Primorsko in Lju-bljano daljša kot tistih sto in nekaj kilo-metrov. To me žalosti, ta razpoka, za ka-terou upam, da se ne bo usodno razširila.

Kakšni so tvoji načrti za naprej?

Oh, v načrtu je penzija. (Smeh) Ki pa, žal, še ne trka na vrata. V glavi se medi načrt za nov tv dokumentarcev, v kate-rem bi predstavila Tržačane, ki živijo in delajo v Ljubljani, in Ljubljancane oz. Slovence, ki so za svoje mesto izbrali Trst, njihovo vživljanje v drugačno okol-je, razlike v mišljenju. Nadaljevala bom seveda radijske oddaje, tudi Istrska srečanja, ki so moja velika ljubezen in ki se kar nočejo izpeti. Pred nekaj leti sem si rekla: Ko ne bom imela več ma-teriala v zvezi z Istro, bom šla na Kras in začela pripravljati Kraška srečanja. Ven-dar je spisek novih gostov iz slovenske Istre tako dolg, da me bo prej dohitela upokojitev. Istro je rudnik, ki ga bom ko-pala še naprej. Žlahtne rude ne bo zmanjkalo.

Milan Gregorič

Kratke

Gabrovec je posegel za oživitve posebne oznake za starodavne gostilne in trgovine

Odbornik Bolzonello je deželnemu svetniku SSK Igorju Gabrovcu zagotovil, da bo Dežela kmalu vzela v pretres dospele prošnje in posodobila seznam. Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je med zasedanjem deželnega sveta opozoril na zamude v zvezi z dodeljevanjem posebne oznake za starodavne gostinske in trgovinske obrate, ki jo predvideva deželni zakon 29/2005. Gabrovec je v uvodnem posegu spomnil, da je omenjeni zakon

vedel posebno oznako (it. Locale storico), z namenom ohranjanja in vrednotenja zgodovinsko pomembnih trgovin in gostiln, ki so srce mestnih ali vaških središč naše dežele. "S svetniškim vprašanjem sem opozoril, da po prvotnih popisovanih lokalov in posledični

podelitvi zaslužene oznake opažam, da je bila priložnost dejansko opuščena. Nekatere občine iz leta v leto zbirajo nove kandidate, te prošnje pa bi morala naposled ocenjevati Dežela. V pristojnem uradu se s tem že nekaj let ne ukvarjajo več. Menim, da je ta oznaka še aktualna in da lahko predstavlja dober instrument za oživitve in promocijo mestnih središč, ki težko kljubujejo gospodarski krizi", je povedal Gabrovec.

Pristojni odbornik Bolzonello je v svojem odgovoru obnovil značilnosti, ki jih morajo imeti trgovine in gostilne, ki zaprosijo za zgodovinsko oznako, pri tem je dodal, da se je prva leta prijavljalo veliko gospodarstvenih dejavnosti, nato je število zainteresiranih kandidatov močno upadlo. Odbornik je obrazložil, da mora deželna uprava pregledati in oceniti prošnje s pomočjo strokovnjakov in izvedencev, zato se je zaradi varčevanja upravnih stroškov odločila, da počaka, dokler se ne bo nabralo zajetnejše število prošenj. Odbornik je na Gabrovčevo spodbudo dejal, da je zdaj vsekakor nabranih že dovolj prošenj in da bodo pristojni uradi kmalu pričeli obravnavati dokumentacije in posodobitev seznama. Bolzonello, ki je ob gospodarstvu pristojen tudi za turizem, se je strinjal z Gabrovčevim izvajanjem, da si je oznaka starodavnih trgovin in gostiln pridobila široko razpoznavnost in odobravanje gospodarstvenikov ter da je le-ta pomemben del mozaika turistične politike Dežele. Tega pa se morajo zavedati tudi lastniki, od katerih pričakujemo aktivno soudeležbo pri vrednotenju arhitektonskega, umetniškega in gospodarskega bogastva starodavnih trgovskih in gostinskih obratov.

Prosecco DOC: v FJK dodatnih 556 hektarjev glere

Po sklepu deželne vlade se bo v Furlaniji Julijski krajini območje gojenja glere za proizvodnjo zaščitenega vina prosecco povečalo za dodatnih 556 hektarjev v naslednjih treh letih. Odločitev je padla v dogovoru z deželo Veneto, potem ko je konec aprila Konzorcij Prosecco Doc na obe deželni vladi naslovil prošnjo za razširitev vinogradniških površin, in sicer na osnovi vse večjega povpraševanja. Podatki namreč kažejo, da je prodaja prosecca v lanskem letu narasla za skoraj 16 %, potem ko so konec leta 2014 že zabeležili 27-odstotno rast. S tem sklepom, ki ga je predlagal kmetijski

odbornik Cristiano Shaurli, je Furlanija Julijska krajina tudi že določila porazdelitev novih površin. Polovica, se pravi 278 hektarjev, je odmerjena vinarjem, ki so že vsaj dva meseca v evidenci DOC Prosecco (mejni datum je 29. april 2016). Preostali del je namenjen ostalim vinogradnikom, pri čemer bodo v prednosti pridelovalci vina po načelu biološkega kmetovanja in kmetovalci, ki so se v skrbstvene sklade vpisali pred nedavnim. Vlogo za vključitev v območje Prosecca Doc morajo kmetovalci oddati Deželni direkciji za kmetijstvo najkasneje 15 dni po objavi sklepa v Uradnem listu Furlanije Julijske krajine. V Venetu so območje gojenja glere za proizvodnjo prosecca razširili za dobrih 2.400 hektarjev, s čimer se je skupna vinogradniška površina povečala na 23.250 hektarjev. Od teh jih je v Furlaniji Julijski krajini dobra petina. ARC/PV

Odličen konec sezone v DSI

Zelo zanimivo v družbi kapitana Bruna Volpija Lisjaka

V ponedeljek, 4. julija 2016, se je končala letošnja redna sezona DSI – Društva slovenskih izobražencev v Trstu. Končala so se tedenska ponedeljkova predavanja v ulici Donizetti, v strogem centru Trsta, kjer se redno zbiramo Slovenci, da bi poslušali predavanja o najrazličnejših tematikah, o zgodovini, politiki, pa tudi, da bi spremljali predstavitev novejših knjig, ipd. Odborniki in člani društva se že vneto pripravljajo na organizacijo študijskih dnevov Draga, ki bo tudi letos prvi konec tedna v septembru, v parku Marijanišča na Opčinah.

V sodelovanju z založbo Mladika in s Kulturnim društvom Ribiški muzej Tržaškega primorja je tokrat Društvo slovenskih izobražencev vabilo v prostore Tržaškega pomorskega kluba Sirena v Barkovljah na predstavitve zadnje knjige kapitana Bruna Volpija Lisjaka, da bi se na izviren način in čim lepše poslovlili od zvestih poslušalcev na raznovrstnih večerih. Odziv je bil nadpovprečen, saj se je predstavitev knjige udeležila res velika množica ljudi, ki je uživala v poslušanju sodelujočih gostov in avtorja samega. Večer je kot navadno začel predsednik DSI Sergij Pahor, ki se je zahvalil vsem navzočim in založbi Mladika za izdajo tako zanimive publikacije, nato je sledil uvod urednice založbe Mladika iz Trsta Nadie Roncella, ki je prisotnim razložila, kako je sploh prišlo do izida knjige. Sledilo je krajše predavanje zgodovinarja Jožeta Pirjevca, ki

je na njemu lasten zanimiv način opisoval tedanje stanje v Trstu in v Rusiji, v času, ko so zapisi, ki so objavljeni v publikaciji, nastajali. Lepo in razčlenjeno je prikazal življenje v naših krajih v času Napoleonovih napadov in tedanje po-

z lastnimi pripombami in slikovnim gradivom ladijski dnevnik mladega ruskega oficirja Vladimirja Bogdanoviča Bronjevskega, ki se je zasedel pred Trstom 30. aprila 1808 s sedmimi ruskimi vojaškimi ladjami (skupaj so šteje kar 412

so se zasedale v bojni položaj prav pred mestnim nabrežjem, tako da je bilo skrajno tvegano se nepovabljenno približati mestu z morske strani, ki ga je branilo preko štiristo ruskih topov). Vse to je zanimivo in bo potrebovalo še kakšno raziskavo. Bruno Lisjak je pač prevedel le del ladijskega dnevnika, ki se nanaša na naše kraje, saj je celoten dnevnik veliko bolj obsežen (ruski original so izdali v štirih debelih knjigah – tomih), izbral je le tiste odlomke, ki se nanašajo na Trst in njegovo okolico, tako da bi bralci lahko izvedeli, kakšen je bil življenjski utrip v multikulturnem trgovskem mestu pred dvesto leti in kako so gledali takt na tu živčev Slovence.

Predstavitvi knjige *Ruska flota dve leti v Trstu* je kot vedno sledila razprava med predavatelji in poslušalci, tokrat pa je ta bila nekoliko različna, saj so

Foto Maver

litično situacijo po evropskem kontinentu. Prof. Pirjavec je knjigi tudi prispeval zgodovinski uvodni zapis. Nato je prevzel besedo Ivana Suhadolc, kot predstavnica izdajatelja knjige, KD Ribiški muzej, saj ima to društvo v statusu zapisano, da ima poleg zbiranja, reševanja, ohranjanja in ovrednotenja slovenske obmorske kulturne dediščine, namen izdajati raziskovalna dela in najrazličnejšo literaturo o tej tematiki. Zadnji trud Volpija Lisjaka je že osmi zvezek knjižne zbirke *Morje*. Nadia Roncella, ki je večer tudi povezovala, je nato postavila mikrofona pred glavnega protagonista večera, avtorja publikacije. Bruno Volpi Lisjak je slikovito razlagal, kako je sploh prišlo do ideje, da bi prevedel, uredil in opremil

topov) in ostal tu z vsemi posadkami celi dve leti, ko so morali ladje predati Francozom in se peš vrniti v lastno domovino, Rusijo. Politične razmere so se v Napoleonovih časih pač hitro spreminjale, in kdor je bil prej zaveznik, je kaj kmalu postal sovražnik in nasprotno, tako da so morali vojaški poveljniki z veliko spretnostjo ukazovati svojim podložnikom in se pokoravati politični volji voditeljem iz lastne države. Knjiga je zanimiva predvsem zaradi opisa naših krajev in življenja ljudi v 19. stoletju, seveda z zornega kota mladega oficirja, a tudi zaradi dejstva, da v uradni zgodovini mesta Trst nihče ne omenja dveletne prisotnosti skoraj tisoč ruskih mornarjev in njihovih vojnih ladij (ki so ubranile Trst pred Angleži, saj

ob koncu sezone pripravili bogat prigrizek, seveda z ribami in kalamari, kajti srečanje se je dogajalo ob morski obali društva Sirena. Ob kozarcu domačega so poslušalci in gostje še dolgo razpravljali med sabo in so bili vidno veseli večera. Krasen konec redne sezone Društva slovenskih izobražencev! Naslednja redna ponedeljkova srečanja bodo ob začetku naslednjega delovnega leta jeseni, še prej pa so vsi vabljeni na 51. študijske dneve Draga, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu, 2., 3. in 4. septembra letos. Pri DSI ne mirujejo in še naprej pripravljajo kakovostna predavanja in srečanja za vsakogar, ki se za to zanima in mu kulturni utrip ni zadnja briga.

Mitja Petarso

SLOVENSKA SKUPNOST Stališče pokrajinskega tajnika Marka Pisanija

Komu koristi zaostrovanje odnosov

V prihodnjih dneh se bodo sestali izvoljeni predstavniki v rajonske skupščine, da izvolijo upravne organe oz. predsednike in podpredsednike. Objektivno gledano lahko Slovenci zagotovo računamo na predsedovanje v vzhodnokraškem in zahodnokraškem rajonskem svetu, saj so razmerja sil v ostalih rajonih zelo tvegana in povsem nenaklonjena. V obeh omenjenih kraških rajonih so se kandidati Slovenske skupnosti na listi Demokratske stranke uvrstili na prva mesta s prepričljivim številom preferenc. Pokrajinsko vodstvo SSK je zato predlagalo slovenski komponenti Demokratske stranke, da bi na vzhodnem Krasu predsedoval izvoljeni predstavnik Slovenske skupnosti, medtem ko bi kandidat DS zasedel podpredsedniško mesto. V zahodnokraškem rajonu pa

bi SSK podprla predsednico iz vrst DS in predlagala za podpredsednika, sicer prvouvrščenega po preferencah, križana Paola Vidonija, ki obenem uživa široko podporo in zaupanje krajevnihih društev. Predlog je naletel na popolno odklonilno stališče koordinatorske slovenske komponente DS Stefana Ukmarja, ki je prehitel dogovarjanje z izsiljeno kandidaturom Maje Tenze za predsednico in Marine Grilanc za podpredsednico, obe iz vrst Demokratske stranke, v zahodnokraški rajonski svet. Ob spoštovanju vseh kandidatov Slovenska skupnost pričakuje lojalno in partnerski odnos s koalicijsko stranko, kar je tudi pogoj za vsakršno obliko političnoupravnega sodelovanja. Prepričani smo, da arogantno in enostransko vsiljevanje lastnih pogledov, ki se žal ponavlja, nima nobene perspektive in le

škodi celotni naši narodni skupnosti. Tudi nedavna volilna klofuta je dovolj zgovorna in nam o tem veliko pove, če le znamo in želimo pravilno tolmačiti volilne podatke. To so jasno

zato pričakuje od vodstva Demokratske stranke odgovoren pristop k upravljanju našega območja, ki naj bo vedno osnovan na strokovnosti, poštenosti, izkušenosti in ne nazadnje na medsebojnem zaupanju. V tem duhu ponovno vabimo slovensko komponento Demokratske stranke k skupnemu omizju, zato da se načelno

povedali tudi naši volivci, ki so povsod z zaupanjem nagradili kandidate Slovenske skupnosti. Stranka Slovenske skupnosti

izsiljevanje ne uveljavi kot nov *modus operandi*. Volivci bi bili s tem ponovno razočarani. In mi si tega ne želimo.

Osebnostni spomini na prof. Nedo Abrami Jevnikar

Zbrani ob Literarnih vajah

Literarne vaje, dijaška kulturna revija, so v naše razrede prihajale v šolskem letu vedno točno, in to vsak mesec. Njihov idejni oče je bil Martin Jevnikar, med sodelavci pa so bili tudi mnogi profesorji, posebej s klasičnega liceja in višje realne gimnazije. Glavno besedo pa smo v njih imeli s svojimi poskusi literarnega ustvarjanja prav mi študenti. Nekatera imena teh skoro stalnih sodelavcev so mi še vedno v živem spominu: Annamaria Pizziga, Silviya Černjava, Diomira Fabjan, Vijolica Fonda, Annamaria Folchi-Volk, Mirella Urdih, Elvira Miklavac, pa tudi nekaj fantov je bilo med vidnimi sodelujočimi: Karel Grgič, Lojze Abram, Emil Čuk. Tudi na ime Alojza Rebulca smo naleteli, saj se je pravkar iz Ljubljane vrnil med nas v Trst in v Literarnih vajah objavljati v nadaljevanjih svoj

prvenec, *Devinski sholar*, ki smo ga prebrali z velikim zanimanjem in začutili v Rebuli utrip velikega literarnega

ustvarjalca. Odgovorna urednica Literarnih vaj je bila prof. Neda Abrami

Jevnikar, a jaz je osebnost še nisem poznal, vedel pa sem, da je hčerka zelo uglednega tržaškega odvetnika Josipa Abramija in sestra naše ravnateljice in profesorice italijanščine Laure ter žena glavnega urednika Martina Jevnikarja. Tudi kasneje v življenju nisem Nede Abrami mnogo srečeval, ne na šoli ne drugje v javnem življenju, ker je vse svoje življenje bila prof. Neda Abrami raje bolj v ozadju javnega dogajanja in se je raje posvečala svoji veliki družini, ki je živela na zgornjem delu Franciškovice ulice, čeprav še vedno v središčnem delu tržaškega mesta. Takrat je še imela žive starše in tudi sestra Laura je živela v njihovi neposredni bližini, tako da je bila vsa rodbina Abrami-Jevnikar zares številna, med seboj pa izredno povezana; ustvarjala je videz velike in močne meščanske družine, ki je znala Trstu dati močan pečat tudi z narodnostnega vidika.

Družina Abrami je imela tudi sorodnike na Katinari, ki so bili po priimku Cunja in sem jih globlje spoznal, potem ko sem se nastanil na Katinari. Benjamin Cunja in njegova žena Marija so bili veliki prijatelji mojega tasta Justa Lavrenčiča, pevovalce in katinarskega organista in tako sem tudi z družino Cunja bil v dobrih prijateljskih vezeh.

Neda Abrami je svojemu sinu Ivu povedala tudi resnično zgodbo o koncu aprila 1945, ko so partizanske čete napadale zadnje postojanke umikajoče se nemške vojske, ki se je zabarikadirala v prostorih tržaške sodnijske palače na Koronejski ulici. Posledice te hude bitke so še danes vidne na pročelju velike in mogočne tržaške sodnijske stavbe, ki je med obema vojnima videla v svoji notranosti veliko hudega, tudi potek prvega in drugega tržaškega procesa, na katerem je bilo kar devet naših junakov obsojenih na smrt in že po nekaj urah usmrčenih na bazovski planoti leta 1930 in na

openskem strelišču leta 1941. Videla pa je tudi kolone kamionov, ki so konec leta 1944 in do maja 1945 odvažali iz koronejskih zaporov mladenke in mladeniče proti predmestju Sv. Soboti, kjer so izgorevali v peči Rižarne za svetle ideale svobode, pravičnosti in na silo zatiranja slovenstva.

Zdaj Nede Abrami-Jevnikar ni več med nami, a globoke brazde, ki jih je skupaj s svojim možem prof. Martinom Jevnikarjem orala na naši narodni njivi, bodo gotovo zelo vidne tudi v daljni prihodnosti slovenske narodne skupnosti na Tržaškem.

Drago Štoka

Darovi

Liliana Furlani daruje za Slovensko Vincencijevo konferenco 50 evrov v spomin na Nedo Abram Jevnikar in 50 evrov v spomin na Anamarijo

Volk Zlobec.

V spomin na profesorico Nedo Abram Jevnikar daruje Elena Cerkvnič 40 evrov za Sklad - Nagrado Nadja Maganja.

Našemu dragemu sodelavcu

JERNEJU ŠČEKU

in izvoljenki PETRI GRASSI

ob pomembni življenjski odločitvi

želimo veliko ljubezni, vztrajnosti

in vzajemnega vsestranskega bogatenja.

ВСИ ПРИ НОВЕМ ГЛАСУ

POGOVOR Opozicijski svetnik Igor Švab

Nova uprava že na delu

Župan Roberto Dipiazza je razkril imena svoje upravne ekipe. Podžupan Pierpaolo Roberti bo upravljala resor o varnosti, krajevni policiji in družini, Giorgio Rossi pa bo imel v rokah kulturo in šport. Serena Tonel bo skrbel za gledališča (kar po novem ne bo več sodilo med posle kulturnega odborništv) in za komunikacijo uprave, Lorenzo Giorgi pa za trgovino. Elisa Lodi bo upravljala resor javnih del, Angeli Brandi pa sta bila zaupana šolstvo in raziskovalni sektor. Maurizio Bucci bo skrbel za inovacijo, gospodarski razvoj, občinska podjetja in turizem. Michele Lobianco bo imel opravka med drugim s službami, ki so namenjene občanom, Carlo Grilli pa z resorjem, ki bo skrbel za socialno. Luisa Poli bo v upravi imela pregled nad dogajanjem v mestu in okolici. Kaj pa župan Dipiazza? Zase je pridržal kar nekaj ključnih zadev: nadzor nad delovanjem švedenske železarnice, nad okoljem,

nad razvojem starega pristanišča, nad strateškimi projekti in občinsko blagajno.

Nič posebno novega pod soncem, bi lahko trdili. Podobnega mnenja je tudi občinski svetnik SSK Igor Švab, ki smo ga vprašali za krajši komentar trenutnega dogajanja v palači na Velikem trgu.

Kakšno vzdušje veje v občinski palači v tem obdobju, ko se vloge v upravi župana Dipiazza in občinskem svetu čedalje izrisujejo?

Vzdušje je pač podobno športnemu, ko ena ekipa zmagaja, druga pa poražena zapušča prizorišče. Desna sredina se pripravlja na obdobje upravljanja in gotovo bo uvedla nekatere spremembe: te bomo videli prav v kratkem, ko bo predstavljen program nove uprave.

Kako ocenjujete upravo župana Dipiazza: veliko znanih obrazov namreč...

Sestavo novega odbora bi lahko

opisal z besedami nič novega, saj imamo kar nekaj znanih obrazov in politikov, ki so bili odborniki že v prvem in drugem mandatu župana Dipiazza. Gotovo je preuranjeno ocenjevati karkoli, saj odbor pravzaprav še ni začel delo, gotovo pa je, da odbor sestavljajo tudi taki, ki niso nikoli kazali velike naklonjenosti do naše narodne skupnosti in do naših problematik: mislim še posebno na odborico za šolstvo.

Kako pa se v novi vlogi oblikuje opozicijska politika?

Na prvih sestankih opozicijskih sil, mislim na skupino Demokratske stranke, Zelenih in socialistov ter občanske liste, se bodo gotovo zmenili prizadevanja si za odgovorno in v neki meri tudi konstruktivno opozicijo, gotovo drugačno od tiste, ki je nasprotovala vsakemu sklepu Cosolinijeve uprave. S skupino Gibanja 5 zvezd pa doslej ni še prišlo do konkretnega sodelovanja; bomo pač kmalu spoznali, kako se bo razpletla tudi njihova opozicijska

politika.

Kakšno vlogo bo lahko imeli poraženi Cosolini v občinskem svetu in opozicijskem taboru?

Cosolini je pripravljen sodelovati v občinskem svetu, kar smo spre-

Igor Švab

jeli z zadovoljstvom: gotovo bo pomembna prisotnost in lahko trdim, da gre za dodatno vrednost opozicije.

Ali ste z Valentino Repini, slovensko svetnico iz vrst Demokratske stranke, že imeli stike

za oblikovanje skupnih sinergij v zvezi z vprašanji slovenske narodne skupnosti?

S kolegico Valentino Repini sem se že večkrat srečal in pripravljamo skupno strategijo, seveda v skupini Demokratske stranke,

Roberto Dipiazza

prav glede problematike Slovencev: zdaj si prizadevava, da izpeljemo že odobrene sklepe, ki jih zaradi zapadlosti prejšnja uprava ni mogla izpeljati.

Ali je glede na dinamiko večinskega tabora in prizadevanja

župana Dipiazza v obdobju po volitvah mogoče presoditi, v katero smer bo uprava dejansko usmerila svoje moči?

Volilni program župana Dipiazza, na katerem bo najbrž slonel program občinske uprave, je zelo megljen glede prihodnosti našega mesta in območja: mislim na dejavnosti novega pristanišča in na lokacijo starega, na pristaniške dejavnosti, ki so naravna danost našega mesta, na gospodarski razvoj in prav gotovo tudi na prihodnost švedenske železarnice.

Vaše ime je v igri za podpredsedniško mesto občinskega sveta.

Res je. Novi poslovnik namreč predvideva, da si morata večina in opozicija 'razdeliti' mesti predsednika in podpredsednika. To potezo si štejem v veliko zadoščanje, saj se v njej izraža korekten in odgovoren odnos, ki sem ga vedno pokazal pri svojem delu kot občinski svetnik. Moja dejavnost so vedno cenili tako v večini kot v opoziciji. No, bomo videli, kako se bo razpletlo pri glasovanju.

IG

BOLJUNEC Redni občni zbor srenje

Bil je priložnost za praznovanje uspehov

Četrtek, 16. junija, je bil v Kulturnem centru France Prešeren redni občni zbor srenje Boljunec. Predsednik Srenje Edi Zobec je v svojem poročilu med glavnimi točkami izpostavil skrb za imovino in okolje ter zaskrbljenost nad divjim odlaganjem, ki povzročata velike težave predvsem pri upravljanju in rednem poteku srenje. Omenil je tudi pomen novih srenjskih prostorov v pritličju stavbe v Boljuncu 35, ki so jih predali namenu lani oktobra. Ključnega pomena je tudi dejstvo, da je bilo letos srenji na podlagi novega zakona povrnjenih 35 hektarov podržavljenega zemljišča v Sloveniji. Na koncu se je zahvalil za pomoč pri vodenju podpredsednici Luisi Degrassi, blagajniku Denisu Salviju, predsedniku nadzornega odbora Dragu Košuti in odborniku Silvestru Metliki, ki po tridesetih letih zapušča delovanje

v odboru. Poročilo predsednika sta sledila poročila blagajnika in predsednika nadzornega odbora. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je za leto 2015 srenja zabeležila primankljaj. Vzrok je bila zgradnja novega sedeža. Primankljaj je srenja krila s prihranki iz prejšnjih let.

Občnega zbora se je udeležilo lepo število članic in članov, kar je lepo pohvalil predsednik Agrarne skupnosti Vladimir Vremec, ki se je pohvalno izrazil glede delovanja srenje. Omenil je tudi skrb Agrarne skupnosti do njenih članic in obisk v Strassbourgu s strani predstavnikov vsedržavne konzulte, med katerimi je bil koordinator Karlo Grgič.

Udeležence občnega zbora so s krajšim nagovorom pozdravili župan občine Dolina Sandy Klun, podpredsednik pokrajine Igor Dolenc, predstavnica

društva OPLA Valentina Štrajn, predsednik društva Zenobi Roberta Todero. Med gosti so bili še maršal karabinerjev iz Doline g. Denis Burolo, predsednik WWF dežele FJK odv. Alessandro Giadrossi, tajnik agrarnih skupnosti Slovenije Tine Premrl, arheolog Federico Bernardini, ki je poročal o raziskavah na griču Krmačnik, koordinator Agrarne skupnosti Karlo Grgič, nekdanji poslanec slovenskega parlamenta Marjan Križman in predsednik agrarnih skupnosti Slovenije Damjan Pobege. Sledile so volitve za nov upravni odbor in nadzorni odbor.

Srenja Boljunec je ob tej priložnosti podelila dve priznanji za zasluge, in sicer nekdanjemu poslancu slovenskega parlamenta Marjanu Križmanu in Zdrženju predstavnikov agrarnih skupnosti Slovenije, v roke predsedniku Damjanu Pobege. V tesnem stiku z Zdrženjem je boljunška srenja sodelovala pri sestavi osnutka zakona za vračilo nacionaliziranih zemljišč. Pri tem je imel pomembno vlogo ravno nekdanji parlamentarec DZ Križman. Kot poslanec DZ v Sloveniji je namreč bil izredno dovteten za upoštevanje vloge in zahtev srenj in jusov iz zamejstva. Po dolgo-

trajnih pogajanjih s poslanskimi skupinami je namreč Križman vložil novo k prvemu zakonu Za ponovno uspostavitev agrarnih skupnosti. To je povzročilo, da so v Sloveniji ustanovili

lanskega avgusta izglasovan. Člen št. 61 izrecno upošteva zahteve srenje Boljunec in vrača odvzeto imovino srenjam - jusom kot pravnim osebam. "Ves ta čas po Marjan Križman, sicer ne več

trajnih pogajanjih s poslanskimi skupinami je namreč Križman vložil novo k prvemu zakonu Za ponovno uspostavitev agrarnih skupnosti. To je povzročilo, da so v Sloveniji ustanovili

lanskega avgusta izglasovan. Člen št. 61 izrecno upošteva zahteve srenje Boljunec in vrača odvzeto imovino srenjam - jusom kot pravnim osebam. "Ves ta čas po Marjan Križman, sicer ne več

Romarji iz Polhovega Gradca v Bardu/Lusevera

Praznik Svete Marije Zdravja

Mnogo let je minilo, odkar smo z družino z Laneža/Cuel di Lanis zrl v globoko dolino, vso zeleno v bujnem rastju. Ni čudno, saj Tersko dolino/Alta Val Torre v Beneški Sloveniji dobesedno objemajo visoki gorski hrbti, ob katerih se "zataknejo" prav vsi z juga prihajajoči oblaki - in se do dobra ožamejo. Tako je bilo tudi prve julijske nedelje, ko smo romarji župnije Polhov Gradec prihajali v Bardu/Lusevera, da bi sodelovali pri zaobljubljenih praznovanjih Svete Marije Zdravja. Ob vzponu iz Terske doline proti od daleč vidni cerkvi sv. Jurija v Bardu je še lilo, ko pa se je približala sv. maša, se je tudi nebo umirilo in razsvetlilo.

Na gričku nad vasjo kraljuje obnovljena cerkev, ki je pred štiridesetimi leti ob strašnem potresu kot vse druge stavbe v Terski dolini končala v ruševinah. Le malokaj je ostalo od nje. A vendarle, tudi danes je vas živa, stavbe so vstale na novo, iz ruševin so se dvignile nove, sodobne, a izjemno lepe cerkve, kot je ta v Bardu ali v sosednjem Zavarhu/Villanova delle Grotte.

Sprejeli so nas prijazni domačini, med njimi gospod župnik dr. don Renzo Calligaro ("duhounik od Barda anu Zavarha"), dr. Viljem Černo, velik domoljub in raziskovalec Beneške Slovenije, in njegov sin Igor Černo, ki je kljub hudim razmeram v oddaljenih krajih poln navdušenja in moči. Čudovita slovesnost v prostoru, ki kar kipi v nebo, je nas, romarje, povsem prevzela. Naš gospod župnik Bogdan Oražem je somoševal z domačim župnikom, don Renzom Calligarom, glasbeno spremljavo pa je slovesnosti dodal naš zbor Gregor Rihar. Berilo v terskem narečju, pogled skozi veliko okno v gore, ki so vstajale iz megle, predvsem pa predanost, dobronamernost in prijazne besede bardskega župnika so nas povezali v eno samo navdušeno množico, ki je slavila Marijo in nebeskega Očeta. Po maši so nas domačini povabili najprej na ogled zbirke v Etnografskem muzeju spodaj v vasi, kjer nam je veliko zanimivega povedal dr. Viljem Černo, Igor Černo pa je vsakemu podaril svoj

pred kratkim izdani vodniček Terska dolina/Alta Val Torre. Z velikim zanimanjem smo si ogledali številne skrbno zbrane in ohranjene predmete, predvsem povezane s kmetijstvom, ki je bilo v krajih Terske doline zaradi izjemno strmih pobočij vse prej kot lahko. Zatem smo bili povabljeni v gostišče, v katerem so nas domačini izjemno gostoljubno

in obilno pogostili, za konec je na mizo prišla še za kraje onkraj meje značilna in odlična gubanca/gubana, daljnja "sorodnica" naše potice.

Višek je praznovanje doseglo popoln, ko smo se ponovno zbrali v cerkvi. Čudovito slovesnost je spremljala prelepa glasba iz dragocenih, več kot poltretje stoletje starih Nacchinijevih orgel, za katerimi je sedel Igor Černo. Lepe tone so dopolnili mladi domačini na godalih in kitari. Bolj ko se je pesem dvigala pod leseni obok cerkve, bližje smo bili trenutku, ko so močni domači fantje, po osem jih mora biti, dvignili velik kip sedeče Device Marije Zdravja in ga v procesiji ponесли po vasi.

"Marijo nosijo", pravijo domačini. Pred procesijo gredo križi in posebna bandera vseh podružnic, sprevod pa se najprej spusti po mogočnem stopnišču proti vasi, zatem pa obkroži hrib ("bardo"), na katerem stoji cerkev, in se vrne po strmih stopnicah pred cerkev. Tam sledi čudovit obred "poljubljanja križev", kjer se križ iz vsake podružnice

dvakrat "poljubi" s križem župnijske cerkve v Bardu. Obred, ki seže v dušo in kar kriči s svojim sporočilom. Združeni in povezani, ne razdeljeni! Odprti in sprejemljivi za bližnjega.

In podobno je bilo tudi sporočilo, ki ga je neutrudni in živahni don Renzo Calligaro na svojstven način ob koncu slovesnosti pred cerkvijo podal do-

mačinom in nam, gostom. Resnično, tam smo bili ena sama množica, ljudje, ki hočemo dobro, ki smo veseli, da smo na svetu, ki smo hvaležni, da nas varuje Marija (ki je tudi zavetnica naše cerkve Marijinega rojstva v Polhovem Gradcu), da Marijo Zdravja lahko prosimo in se ji pritožimo za zdravje in moč, kot se ji že več stoletij priporočajo prebivalci Terske doline in okolice. In kaj je lepšega kot popotnica v obliki Božje besede. Gospod župnik don Renzo Calligaro nam je podaril tri čudovite knjige Boave besede (Božje besede), evangelijev za vsa tri cerkvena leta, v terskem narečju. Božje besede, ki ne le navdihujejo s svetim sporočilom, pač pa s terskim narečjem našega jezika tudi čudovito povezuje Slovence na obeh straneh meje in vse druge prebivalce Beneške Slovenije. Hvaležni za čudovit dan v objemu mogočnih Muzev in Viškorške gore ter hvaležni za tako odprt sprejem, smo se poslovili od gostiteljev v prepričanju, da se bodo na novo stikane vezi še krepile.

Marjan Bradeško

Podatki statističnega urada (Surs)

V Sloveniji 59 naselij brez prebivalcev

V Sloveniji je 1. januarja letos živelo 2.064.188 prebivalcev v 5977 naseljih; 59 naselij je bilo brez prebivalcev. Najgostejše naseljeno naselje je bil Piran z več kot 5600 prebivalci na kvadratni kilometer.

Novoustanovljeno naselje Marendol v občini Sevnica je imelo 17 prebivalcev, kažejo podatki republiškega statističnega urada (Surs).

Prvega januarja 2016 je bilo v Sloveniji 6036 naselij, od tega jih je bilo 59 brez prebivalcev. Največ naselij brez prebivalcev je bilo v občini Kočevje, in sicer 19.

V lanskem letu sta brez prebivalcev ostali dve, Podjetniško naselje Kočevje v občini Kočevje in Brežec pri Podgorju v občini Koper; 1. januarja 2015 sta ti dve naselji imeli še enega oz. dva prebivalca, na začetku leta

2016 pa nobenega več.

Če bi hoteli tako gosto naseliti celotno Slovenijo kot je naseljen Piran, bi po navedbah Sursa potrebovali skoraj 114 milijonov prebivalcev. Najredkeje naseljeno naselje v Sloveniji, če izvezamemo

tako redko, bi bilo v njej manj kot 1900 prebivalcev. V petih naseljih z najmanj 30 prebivalci ni bilo otrok oz. prebivalcev, mlajših od 15 let. Največje med takimi naselji so bile Roje pri Trebelnem v občini Mokronog - Trebelno s 44

naselja brez prebivalcev, je bil Trnovec v občini Kočevje, kjer je na kvadratnem kilometru živelo povprečno manj kot 0,1 prebivalca (ali eden na skoraj 11 km²). Če bi bila vsa država poseljena

prebivalci. V treh naseljih z najmanj 30 prebivalci ni bil nihče star 65 ali več let. Največje od teh naselij je bil Snovik v občini Kamnik s 54 prebivalci, ki so bili vsi mlajši od 65 let.

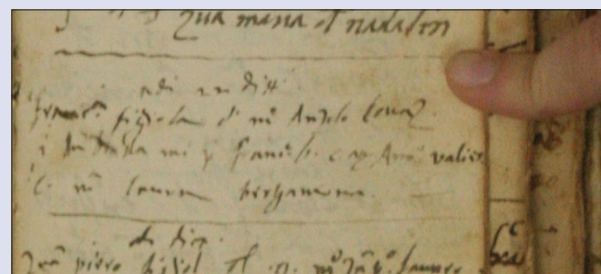
ISTRSKI PRIIMKI (2)

KOVAČ

Kovač je eden najpogostejših priimkov v Sloveniji, na Hrvaškem, Slovaškem, v Srbiji in na Madžarskem. V Sloveniji ga nosi kar 4697 ljudi. Še več pa je Kovačičev, 5623, kar je velikokrat izpeljanka iz Kovača. Samo dva priimka sta v Sloveniji še bolj pogosta od Kovačiča. Ne vemo, koliko Kovačičev je bilo v začetku Kovačičev (danes jih je 312) in koliko Ko-

možnejši od kmetov, pa tudi selili so se pogosteje. To v rodoslovju predstavlja včasih nepremostljivo težavo. Če najdemo prednika s priimkom Kovač, ki se je nekam preselil, pa nimamo podatka od kod, je naše raziskovanje navadno končano. V takih primerih je bolje imeti prednika z redkim priimkom, saj ga lažje iščemo po širši okolici.

Prvega Kovača v Kopru najdemo 9. septembra 1573. Takrat se je rodila Francesca Covaz, kot piše v knjigi. Dejansko pa je to bila verjetno Frančiška ali Franica Kovač. Njenemu očetu je bilo ime Anzolo. To je beneška različica imena Angel, kar kaže, da je bil krstitelj, ne pa oče krščenege, Benečan. Le nekaj mesecev kasneje najdemo še eno družino Kovač, kjer pa je bilo očetu ime Nicolo. V resnici mu je bilo ime verjetno Nikolaj ali Nikola. Januarja 1574 je dobil hčer Lucijo, aprila 1577 pa Andrijano. Zaradi tega

Vpis krsta Francesce Covaz, hčere Anzola iz leta 1573.

vačičev. Ne vemo tudi, koliko je Kovačev in koliko Kevačev. Zato je po priimku danes težko določiti, ali gre za Slovence, Hrvata ali Srba. Le za izpeljanko Kovačević lahko trdimo, da ni nastala v slovenskih deželah.

V evropskem merilu gre za enega najpogostejših priimkov. Na Slovaškem je Kovačev 14, v Srbiji devet, na Hrvaškem sedem, v Bosni pa 4 tisoč. Po vsem svetu jih je skupaj zavidljivih 55.000. Mednje Kovacev ali Kovacev niti nismo šteli...

Etimološko je izvor priimka povsem preprost. Eden najstarejših poklicev je nastal veliko pred prvim priimkom. Dobil ga je človek, ki je opravil poklic kovača. Možna je tudi, da se je koga ta priimek prijel tudi samo zato, ker je živel v družini kovača. Zavrtni pa moramo tezo, da bi kdo dobil ta priimek zaradi ribe ali kovanca za 10 jugoslovanskih par s tem imenom.

V srednjem veku so bili kovači kot obrtniki pre-

Tino Mamić

Dobrodelni praznik v kraju Torlano

V podporo delovanju laičnega misijonarja Daria Laurenciga

Več kot 2200 ljudi se je udeležilo blizu Torlana (Neme), na obširnem trgu pred kmetijo I Comelli, praznika ustekleničenja vina (Festa dell'imbottigliamento) pod naslovom "Diamo un taglio alla sete". Gre za iniciativo solidarnosti; izkupiček prodaje je namenjen laičnemu misijonarju Dariu Laurencigu, ki že 40 let deluje med ubogimi v Afriki (Keniji, Ugandi, Južnem Sudan, Etiopiji). Na poseben način si prizadeva pridobiti nove vodnjake pitne uode. Do zdaj jih je izkopal 400 in izvedel projekt solidarnosti v zdravju in šolstvu. To iniciativo so začeli pred desetimi leti s pomočjo skupine enologov, ki so diplomirali l. 1994 na čedajskem kmetijskem inštitutu, in Anne Laurencig, ki se je ravno takrat vrnila s potovanja v Kenijo, kamor je šla, da bi si ogledala misijon bratranca Daria Lau-

renciga.

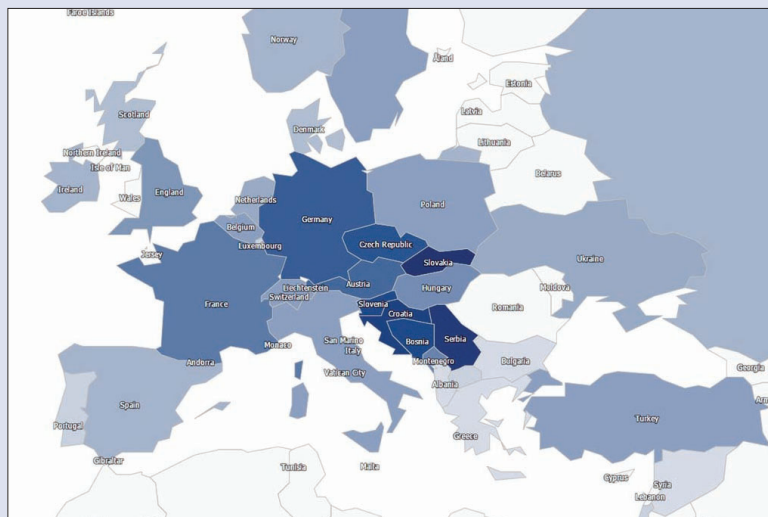
Praznik je potekal v duhu solidarnosti, vsi so rade volje pomagali v dobre namene. Praznik so z glasbo spremljali skupina Splumats, zbori gospel Sand of Gospel an Saint Lucy Gospel Choir, afriška glasba skupin Kaze Tribu in Trzo Zerba, glasba iz Ande skupine T. E. M. A (Taller Experimental de Musica Andina). Tudi otroci so lahko uživali na pravem igrišču.

Dan pred tem sta pri kleti I Comelli igrali dve skupini. Govor je bil tudi o dobrodelnem združenju "Diamo un taglio alla sete Fvg", ki se je porodilo, da bi podpiralo take iniciative, ki jih vodi v Afriki laični misijonar Dario Laurencig; predstavili so tudi delo, ki je bilo opravljeno v teh desetih letih. Do zdaj so nabrali skoraj 300 tisoč evrov, napolnili 20 tisoč steklenic in 2.500 velikih s posebnim vinom, rdečim, in belim,

imenovanim "Vitae", ki je sad skupnega daru radodarnosti več vinnogradnikov. Od grozjda do ustekleničenja in vsega ostalega je za organizatorje vse brezplačno, za to se morajo zahvaliti enološkemu centru, ki ga vodi Giuseppe Lipari. V tem času si je brat Laurencig prizadeval ustanoviti nov misijon v kraju Kakalel v Keniji. S svojim delom se je vedno trudil, da bi ustvaril mrežo pomoči, tako da uči ljudi, kako naj sami poskrbijo zase, da bodo neodvisni od drugih. Delati v takih krajih seveda ni lahko, saj je polno korupcije v visokih političnih krogih, ni sredstev in ljudje, ki živijo po vaseh, nimajo nobenih pravic.

Več informacij o projektu in kako ga podpreti lahko dobite na spletni strani www.diamountaglioallaseite.org

LA. B.

Razširjenost priimka Kovač v Evropi: največ jih je na Slovaškem.

imena bi lahko domnevali, da je več možnosti, da gre za hrvaško kot za slovensko družino. Andrijano najdemo omenjeno tudi leta 1602, ko je bila za botro. Družina se je nato verjetno izselila iz Kopra, saj med krsti v naslednjega pol stoletja ne najdemo nobenega Kovača.

V Sloveniji tri četrtine gozdov v lasti skoraj pol milijona lastnikov

Država lastnica 22 odstotkov gozdov

Gozdovi pokrivajo dobrih 58 odstotkov Slovenije. Kar 75 odstotkov gozdov v Sloveniji je v zasebni lasti. Lastnikov je okoli 461.000, takšna razdrobljenost pa močno vpliva na gospodarjenje s temi gozdovi. V državni lasti je 22 odstotkov gozdov, z njimi bo po novem gospodarilo državno podjetje. Lokalne skupnosti so lastnice treh odstotkov gozdov. Skupno v Sloveniji gozd raste na okoli 1,18 milijona hektarjev površin. Slovenija je po gozdnosti na tretjem mestu med državami EU, pred njo sta le Švedska in Finska.

Po podatkih iz zadnjega poročila Zavoda za gozdove Slovenije, ki se nanaša na leto 2014, je v Sloveniji skoraj 254.600 hektarjev državnih gozdov, kar predstavlja 22 odstotkov vseh gozdov.

Zasebnih gozdov je 859.900 hektarjev, kar je 75 odstotkov vseh gozdov v lasti lokalnih skupnosti pa je za tri odstotke, skupno dobrih 31.000 hektarjev. Največ državnih gozdov je na Kočevskem, Tolminskem in Postojnskem. Za državne gozdne posesti je značilno, da so večje in bolj strnjene od zasebnih in zato tudi omogočajo lažje, bolj kakovostno in bolj ekonomično gospodarjenje z gozdom, navaja zavod. Na drugi strani so zasebne gozdne posesti zelo razdrobljene, saj povprečna posest obsega okoli 2,5 hektarja in še ta je nadalje razdeljena na več med seboj ločenih parcel. Za veliko večino teh posesti gozdovi niso gospodarsko pomembni.

Zasebna gozdna posest se še naprej deli, saj se število lastnikov gozdov povečuje. Po zadnjih podatkih, ki jih navaja zavod, je v Sloveniji že 313.000 gozdnih posesti, ki jih ima v lasti kar

dovih. V letu 2015 so gozdarji v slovenskih gozdovih posekali 6,03 milijona kubičnih metrov lesa, kar je nekaj manj kot v rekordnem letu 2014, ko so posekali 6,36

ni, ko so gozdarji zaradi podlubnikov posekali 1,8 milijona kubičnih metrov lesne mase dreves. Letos je bilo do 20. junija zaradi podlubnikov posekanih že 660.000 kubičnih metrov lesa.

Direktor zavoda za gozdove Damjan Oražem je za STA v zvezi z napadi podlubnikov izpostavil, da pri tako obsežnem napadu teh zajedavcev bi morali lastniki redno kontrolirati gozdove in hitro ukrepati ob ugotovitvi napada; pogosto pa posamezen lastnik ni sam kos obsežni in nevarni situaciji množičnega pojava podlubnikov.

“Ob lastnikih, ki se na kakršenkoli način lotijo sanacije, četudi marsikdaj prepočasni, pa je žal preveč tudi takih, ki s svojim neukrepanjem ogrožajo tako svoj gozd kot tudi sosednje gozdove. Takim je tovrstna lastnina očitno breme, pa še s tem bremenom neodgovorno ogrožajo druge in jim povzročajo škodo, ki je bistveno večja od zagroženih kazni”, opozarja Oražem. Naravne ujme v gozdovih v zadnjih letih so močno vplivale tudi na obseg poslovnih procesov v gozdarstvu. Problem povezovanja lastnikov gozdov za skupno organizacijo poseka oz. spravila lesa in za skupen nastop na trgu lesa pa je še vedno ena od ključnih ovir za bolj učinkovito gospodarjenje z gozdovi, še opozarjajo na zavodu.

461.000 gozdnih posestnikov. Takšna velika razdrobljenost, število lastnikov in solastnikov gozdov otežuje strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih, pravijo na zavodu. Lesna zaloga slovenskih gozdov je po podatkih gozdnogospodarskih načrtov zavoda več kot 337 milijonov kubičnih metrov oz. 285 kubičnih metrov na hektar, od tega je nekaj več kot polovica listavcev.

Letni prirastek v slovenskih gozdovih znaša dobrih osem milijonov kubičnih metrov lesa. Pred “izrednimi” razmerami zaradi žledoloma in podlubnikov v zadnjih dveh letih so v Sloveniji letno posekali okoli štiri milijone kubičnih metrov lesa, od tega dober en milijon v državnih goz-

milijona kubičnih metrov lesa. Za primerjavo: v 90. letih prejšnjega stoletja je bil letni posek v Sloveniji okoli dva milijona kubičnih metrov. Slovenijo je februarja 2014 prizadel žledolom. Doslej je bilo po podatkih zavoda posekanih za 4,8 milijona kubičnih metrov v žledolomu zelo poškodovanih dreves, kar je približno polovica potrebnega poseka. V državnih gozdovih je po njihovi evidenci posekanih 84 odstotkov, v zasebnih gozdovih pa 45 odstotkov ocenjenega potrebnega poseka. Večji posek v slovenskih gozdovih je v zadnjih dveh letih tudi posledica napada podlubnikov. Na zavodu za letos pričakujejo najmanj podoben obseg škode zaradi podlubnikov, kot je bil la-

način lotijo sanacije, četudi marsikdaj prepočasni, pa je žal preveč tudi takih, ki s svojim neukrepanjem ogrožajo tako svoj gozd kot tudi sosednje gozdove. Takim je tovrstna lastnina očitno breme, pa še s tem bremenom neodgovorno ogrožajo druge in jim povzročajo škodo, ki je bistveno večja od zagroženih kazni”, opozarja Oražem. Naravne ujme v gozdovih v zadnjih letih so močno vplivale tudi na obseg poslovnih procesov v gozdarstvu. Problem povezovanja lastnikov gozdov za skupno organizacijo poseka oz. spravila lesa in za skupen nastop na trgu lesa pa je še vedno ena od ključnih ovir za bolj učinkovito gospodarjenje z gozdovi, še opozarjajo na zavodu.

Evgen Bavčar, državljani Evrope Moramo se zavedati svojega obraza!

V Parizu živi filozof, fotograf in borec za pravice slepih Evgen Bavčar, ki je 8. julija v Ljubljani prejel nagrado

Evropskega parlamenta *državljan Evrope*, Evropo vidi kot celino, na kateri bi “pepel vojne” lahko postal most za nekaj novega, pozitivnega. Slovenija, kot zagovarja, pa se mora v času globalizacije zavedati svojega obraza, je poročala Slovenska tiskovna agencija. Puščava globalnega sveta, kot se je izrazil, je po Bavčarjevem mnenju zelo nevarna, “vedno si moramo ustvarjati oaze”. Ker to po njegovih besedah počne tudi Francija, se mora Slovenija “še toliko bolj zavedati svojega obraza, čeprav je del obrazov Evrope”. To, kot zagovarja, moramo storiti tako, da povemo, kdo smo, da se zavemo, koliko tragedij je bilo na našem ozemlju, da smo preživeli: “Mi smo odgovorni za tiste mrtve Slovence, ki se niso mogli izpolniti”. Zgodovina je lahko tudi izhodišče za spravo, čeprav ni mogoče zanikati ene in druge strani, je poudaril slepi fotograf in filozof. Evropo v prihodnosti vidi kot združbo narodov, ki so si med seboj enakopravni, se spoštujejo in poznajo svoje kulture, kot “Evropo na skupnih temeljih in skupnih kreativnih domišljajah”. Ob tem je opozoril še na “resnico, ki so jo pokazali marsikateri filozo-

Nagrado, s katero Evropski parlament (EP) prepoznava posameznike in skupine, ki s svojim delom zagovarjajo evropske vrednote in

spodbujajo vprašanje človekovih pravic, kot je pojasnil vodja informacijske pisarne EP v Sloveniji Klemen Žumer, je Bavčar prejel v Narodni galeriji. Slovesnost v Bruslju s še 49 dobitniki iz različnih držav članic EU pa bo 12. in 13. oktobra. Predsednik republike Borut Pahor, ki se je udeležil podelitve, je dobitnika označil za človeka “zelo jasnih misli” in “navdih za čase, ki utegnejo biti za vse nas zelo zahtevni”. Evropski poslanec Lojze Peterle, ki je Bavčarja predlagal za nagrado, pa je prepričan, da njegova ustvarjalnost, ki izkazuje njegov odnos do eksistence, lahko kaže naprej, saj je v popolnem nasprotju s političnim dogajanjem v Evropi.

Novost pri redakciji časopisa “Rossijskaya Gazeta”

Prvi informacijsko-analitični portal o Rusiji v slovenščini

V četrtek, 7. julija 2016, je v Modrem salonu Grand hotela Union potekala predstavitev spletne strani si.rbth.com za predstavnike slovenskih medijev ter ostalo zainteresirano javnost. Partner slo-

spletna stran Russia Beyond The Headlines www.rbth.com bogatejša za še en jezik – slovenski. Na strani si.rbth.com bodo lahko bralci iz Slovenije v materinem jeziku brali kakovostne novinarske vsebine in komentarje strokov-

“Veliko pozornost bomo namenili dvostranskim rusko-slovenskim temam: aktualnim političnim ter trgovinsko-gospodarskim odnosom, zgodovinskim in kulturnim vezem med našima državama, učenju ruskega jezika v Sloveniji itd. Samo po sebi razumljivo je, da bomo julija posebno pozornost namenili obisku predsednika Ruske federacije V. V. Putina v Sloveniji”, poudarja Vjačeslav Čarski, namestnik urednika RBTH ter producent RBTH za južno in srednjo Evropo. “RBTH aktivno razvija projekt čezmejne sindikacije svojih vsebin, kar pomeni, da nacionalnim medijem omogoča uporabo svojih vsebin v domačih jezikih. O tem imamo številne izkušnje s tiskanimi in spletnimi mediji po vsemu svetu”, - je povedal Vsevolod Pulja, glavni urednik tujih resursov pri časopisu *Rossijskaya Gazeta*.

Na tovrstno sodelovanje smo pripravljene tudi slovenski mediji. “Prepričan sem, da se bo informacija o Rusiji neposredno iz Rusije pri vas izkazala za zelo priljubljeno”, ocenjuje glavni urednik RBTH.

Podobne spletne strani, ponekod pa tudi tiskane priloge, obstajajo po vsemu svetu, tudi na območju nekdanje Jugoslavije, kjer že več let obstajajo spletne strani v srbsčini, hrvaščini in makedonščini. Vsebine RBTH kot prilogo izdajata tudi srbski časopis *Nedeljnik* in makedonski časopis *Nova Makedonija*.

Informacija: *Rossijskaya Gazeta* – je sodobna multimedijska platforma, ki vsakodnevno zagotavlja pravočasne in zanesljive informacije o najbolj pomembnih federalnih, regionalnih in mednarodnih dogodkih. *Rossijskaya Gazeta* je najbolj bran ruski politični in poslovni dnevnik, saj jo vsak dan bere 812 900 ljudi. Informacijski portal RG. RU vsak dan obišče 15 milijonov obiskovalcev. Russia Beyond The Headlines – je globalni informacijski projekt časopisa *Rossijskaya Gazeta*. Naš cilj je okrepiti prisotnost uravnotežene in nepristranske informacije o Rusiji v svetovnih tiskanih medijih ter na spletu. Od junija 2016 izdajamo 17 prilog o Rusiji v vodilnih časopisih 15 držav sveta, skrbimo pa tudi za kar 21 spletnih strani v 16 jezikih. Skupna naklada priloge – približno 2 milijona izvodov. Skupno nas bere kar – 9,5 milijonov ljudi.

fi”: da je naša prisotnost v danem trenutku vedno nekoliko zaznamovana s temo, ker ne vidimo prihodnosti, lahko pa pogledamo nazaj. Slovenija je v 25 letih po njegovem mnenju z marsikatero evropsko akcijo opozorila nase, vedno pa, tako Bavčar, obstajajo možnosti preseganja klišejev iz preteklosti. Po njegovem mnenju bi morala poiskati svetle točke zgodovine in ljudi, ki so odpirali pot. Razloga za pesimizem ne vidi, če bomo enotni. Ne bi pa si smeli več dovoliti, da bi se bojevali med seboj v imenu drugih. “Imamo možnost aktivnega delovanja”, je poudaril Bavčar. Glede položaja slepih in slabovidnih v Sloveniji in Evropi je ocenil, da “ni obupen, je kritičen, lahko pa bi rekli tudi nasprotno”. Opaža nekatere, sicer ne velike premike, želel pa bi si, da bi se te osebe lažje realizirale, da bi srečevale ljudi, ki jih je srečeval sam in ki so mu pomagali iti naprej, kljub temu da je bil velikokrat ponižan in označen.

Ob tej priložnosti so v Narodni galeriji postavili razstavo Bavčarjevih fotografij, ki so bile aprila že na ogled v EP. S svojimi deli, kot je povedal, ne želi pokazati le podob, temveč svoje misli, “tisto notranje gledanje, pogled tretjega očesa”. Ob praznovanju francoskega državnega praznika bo Bavčar prejel odlikovanje vitez legije časti. V četrtek, 14. julija, mu ga bo izročil francoski veleposlanik v Sloveniji Pierre-Francois Mourierr kot priznanje za njegov prispevek k umetniški fotografiji ter za njegova osebna prizadevanja pri krepitvi odnosov med Francijo in Slovenijo. Lani sta nagrado državljani Evrope prejela Drago Jančar in Tomo Križnar, pred tem pa Alojz Reblu, Spomenka Hribar in Boris Pahor. **V letošnjem oktobru bodo 70-letnico Evgena Bavčarja počastili tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž z razstavo njegovih fotografskih umetnin v sklopu Kogojevih dnevov.**

RUSSIA BEYOND THE HEADLINES

POLITIKA IN DRUŽBA | MNEJENJE | GOSPODARSTVO | ZNANOST IN TEHNOLOGIJA | RUSKA VOJSKA | KULTURA IN ŠPORT | FOTOVANJA | MULTIMEDIJA

AKTUALNO: RUSIA IN SLOVENIJA | RUSIA IN VESOLJE | POSEL V RUSIJI | RUSIA IN EU | RUSIA IN ZDA | ZANIMIVA RUSIA | KONFLIKT V SIRIJI | RAZMERE V UKRAJINI

Delovati je začela prva spletna stran o Rusiji v slovenščini
“Rossijskaya Gazeta” bo 7. julija uradno odprla delovanje spletne...

Veliko hrupa, ker bo Vladimir Putin obiskal Slovenijo
Slovenski zunanji minister Karl Erjavec je za časopis Komersant...

Naredite selfie, ki bo kot umetniško delo
Ruski programerji so ustvarili aplikacijo, s katero je mogoče ustvarjati...

Poletje na Krimu

Nikola Tesla, človek prihodnosti

RBTH Slovenija
Dekle v okolici vasi Turgenjevka na Krimu nabira sivko.

RBTH Slovenija
Praznovanje 160. obletnice rojstva Nikole Tesle v znanstvenem in...

venske spletne strani je ruski Industrijsko-metalurški holding (PMH). Od 7. julija 2016 je večjezična

njakov o ruski politiki, gospodarstvu in poslu, kulturi, družbenem življenju, športu ter življenju v ruskih regijah.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (24)

Mariza Perat

Še preden pa je preiskovalna komisija pričela svoje delo, je v Lurdu nenapovedano prišlo več cerkvenih in tudi svetnih osebnosti, ki so želele Bernardko spoznati in z njo govoriti. Mnogi so ji v zvezi z videnjem zastavljali težka in zamotana vprašanja, ki bi bila zlahka zmedla vsakogar, ki bi videnja ne bil resnično doživel. Bernardka pa je s svojimi mirnimi in jasnimi odgovori vse svoje zaslisevalce popolnoma razorožila. Mnogi so ji ponujali dragocena darila in tudi denar, a ona se ni ničesar hotela dotakniti in je vljudno, toda odločno odbila vse njihove ponudbe. To je doživel tudi msgr. Thibault,

Bernardka stara 18 let

škof v Montpellieru; v družbi dveh duhovnikov je nenapovedano prispel v Lurd 17. julija 1858 in tu, ob navzočnosti domačega župnika, g. Peyramala, Bernardki zastavil vrsto zviti in zapletenih vprašanj v zvezi s prikazovanji. Škofa so njeni mirni in jasni odgovori docela prevzeli. Ponudil ji je dragocen rožni venec, katerega lepota bi bila vsakega očarala, Bernardka pa se je naglo umaknila in rekla:

"Hvala, imam že svojega"! Škof Thibault je bil nad njenimi odgovori, nad njenim zadržanjem in skromnim vedenjem tako presunjen, da se je nemudoma odpravil v Tarbes k škofu Laurencu. Dejal je: "Nisem nameraval iti v Tarbes, toda vest me je silila, da sem odšel k msgr. Laurencu ter mu poročal o svojem srečanju z lurško vidkinjo". Bernardko je vse življenje odlikoval globok čut za iskrenost in poštenje. Bila je skromna, nikoli

Ko so cerkvene oblasti potrdile prikazovanja, se je Bernardkino poslanstvo v Lurdu končalo. Že leta 1860 je odšla k redovnicam, ki so bile prisotne v Lurdu, in tu je dozorela njena odločitev za redovniški poklic. Odločila se je za vstop v njihovo kongregacijo in 4. julija 1866 zapustila Lurd ter odšla v Nevers, mesto ob reki Loire, kjer so omenjene redovnice imele svojo materno hišo. Bernardka je z dvema drugima novin-kama iz Lurda in dvema redovnicama dospela v Nevers 7. julija. Naslednji dan je pred zbrano redovno skupnostjo ponovila celoten potek Marijinih prikazovanj, nato ji je prednica strogo prepovedala, da bi o tem še kdaj govorila oziroma da bi jo o tem spraševale ostale novinke ali redovnice.

Dne 29. julija, na praznik sv. Marte, je bila Bernardka sprejeta med postulantke z redovnim imenom Marija Bernarda.

S. Marija Bernarda je upala, da bo v neversem samostanu živela bolj odmaknjeno življenje kot v Lurdu, a se je zmotila. Tudi tukaj so jo obiskovali cerkveni dostojanstveniki, pa tudi pomembne svetne osebnosti, ter jo spraševali o lurških dogodkih.

Mesto Nevers

Bernardko so v samostanu kmalu določili za pomožno bolničarko. Lurška vidkinja je bila za to službo zelo pripravna in jo je opravljala z ljubeznijo in usposobljenostjo. Kmalu pa je tudi sama zbolela, saj so se poleg nahuhe pojavile še druge bolezni, tako da je s. Marija Bernarda večkrat ponovila, da je pravzaprav bolezen njen glavni poklic. Ta se je kmalu poslabšala do take mere, da je večne zaobljube opravila že oktobra istega leta.

Polagoma se ji je zdravje nekoliko izboljšalo in leta 1871 je v samostanu postala glavna bolničarka. O njej so povedali, da je bila pri svojem delu vedno zelo natančna, odločna in dosledna. Ko se ji je zdravstveno stanje leta 1873 poslabšalo, je znova postala pomožna bolničarka in poleg tega še zakristanka. Njeno zdravje pa je šlo naglo navzdol, tako da je skoro vedno ležala na samostanskem bolniškem oddelku. V tem času so k njej pogostokrat prihajale novinke, na katere je imela zelo blagodejen vpliv.

/ dalje

Samostan sv. Gildarda

ni silila v ospredje. V vseh, ki so prišli z njo in stik, je vzbudila pozornost ne samo zaradi odločnega zavračanja denarja, ampak tudi zaradi zavračanja občudovanja in časti. Kljub svoji skromnosti in zadržanosti pa je postala odločna in samozavestna, ko je pred komisijami, cerkvenimi in civilnimi, bilo treba pričati o resničnosti prikazovanj, in je neustrašno oporekala vsakemu, ki je njeno pričevanje hotel omajati ali zanikati.

S. Marija Bernarda

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Vršilec dolžnosti predsednika prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 12. julija, ob 14. uri

Literarni natečaj Svetovnega slovenskega kongresa v letu 2016

Domoljubni esej mladih iz zamejstva in sveta

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) je s pomočjo Urada za Slovence po svetu pripravila nagradni natečaj za najboljši domoljubni esej v letu 2016.

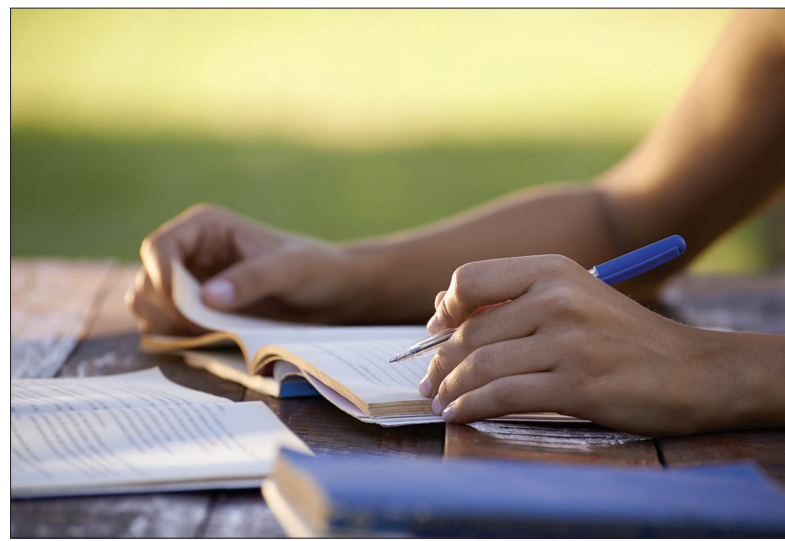
1. Na natečaju lahko sodelujejo mladi do 30. leta starosti (rojeni v letu 1986 in kasneje), ki so rojeni in / ali imajo stalno bivališče izven Republike Slovenije ter pišejo v slovenskem jeziku. Vsi ostali so vabljeni, da na natečaju sodelujejo, ne morejo pa biti prejemniki nagrad.

2. Tema eseja je *Slovenija v mislih mladih rojakov*, z domoljubno, povezovalno in človekoljubno vsebino, ki odraža ljubezen in odnos do Slovenije, vzpostavlja razmišljanje o vlogi slovenskega jezika in opredeljuje položaj posameznika slovenske skupnosti v kontekstu širšega družbenega konteksta, v katerem živi. Pričakujemo, da bodo eseji odgovarjali tudi na vprašanje, kako izboljšati povezanost s slovenskimi rojaki in kako mladim približati Slovenijo, slovenski jezik in kulturo. Dolžina esejev naj bo med 2000 in 3000 znakov (brez presledkov).

3. Sodelujoči na natečaju

naj do 20. oktobra 2016 pošljejo še neobjavljen esej v treh izvodih; vsak izvod naj bo označen s šifro avtorja (poljubno šifro si izbere avtor sam). Eseje pošljite priporočeno na naslov: Slovenska konferenca SSK, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana, z oznako: NATEČAJ SSK - ESEJ. Poleg tega naj

grada 100 evrov. Pet najboljših esejev bo nagrajenih tudi s knjižnimi nagradami. Komisija se lahko odloči, da izjemoma podeli tudi posebno nagrado v vrednosti 50 evrov. Predstavitel nagrajencev in njihovih esejev bo na slavnostni podelitvi nagrad v začetku decembra 2016 v prostorih SK SSK v

avtorji v isti kuverti, ločeno v manjši zaprti kuverti, posredujejo še ime in priimek, letnico rojstva, svoj naslov, e-naslov, telefon in šifro (ta naj bo enaka šifri avtorja, ki je na izvodih esejev!) z oznako: NATEČAJ SSK - ŠIFRA. 4. Ocenjevalni odbor SSK bo na podlagi strokovnih kriterijev podelil nagrade za najboljše eseje. Nagrade so naslednje: prva nagrada znaša 200 evrov, druga nagrada 150 evrov, tretja na-

Ljubljani, na katero bodo vabljeni vsi sodelujoči na natečaju.

5. Poslanih esejev ne vračamo, vsi sodelujoči na natečaju z udeležbo na natečaju pristajajo na nehorirano objavo poslanih esejev.

Za morebitna vprašanja se obrnite na Upravno pisarno preko telefona: 00386 1 24-28-552 (Luka) ali preko e-pošte: luka.klopccic@slo-kongres.com.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (116)

SRČNI INFARKT

Kdaj je smiselno jemati koencim

Koencim Q10 je v našem telesu prisoten naravno. Z leti pa se njegova količina manjša, zato je smiselno, da ga po 40. letu dovajamo v telo v obliki kapsul. Najpomembnejše pa

je, da mora vsak, ki jemlje tablete za povišan krvni tlak ali holesterol, sočasno dnevno jemati tudi koencim Q10. Te tablete (statini) imajo namreč za stranski učinek zniževanje nivoja koencima v telesu. Celica posledično ne diha, prosti radikali pa se širijo in tako nastajajo obloge na žilah (plak), v katerih se začne nabirati slabi holesterol. Če pa oseba, ki jemlje tablete za povišan krvni tlak ali proti

povišanemu holesterolu, obenem uživa še dodatni koencim Q10, izniči edini stranski učinek, ki ga te tablete imajo. Pred operacijo srca in po njej je pri šibkem srcu ter pri vsaki disfunkciji srca ali ožilja smiselno jemati koencim Q10 vsaj nekajkrat letno po en mesec, če pa jemljemo statine, veliko pogosteje. Naturopatska priporočena doza je 30 mg dnevno. Kdor jemlje tablete proti strjevanju krvi, nosečnice, doječe matere, ali kdor jemlje veliko drugih zdravil, naj se posvetuje s svojim zdravnikom ali farmacevtom. Dejstvo pa je, da koencim Q10 hrani naše srce in ustvarja življenjsko energijo v vsakem predelu našega telesa.

Poleg koencima Q10 lahko delujemo preventivno in srce okrepimo tudi s hrano. Hrana, ki energetsko šibi srce: pšenica, vse vrste kruha, vse vrste testenin, timijan, oreščki, cvetača, marelica, svinjsko meso, krompir, korenje, kumare.

Hrana, ki energetsko krepi srce: kokošja juha, breskev, metin čaj.

Primer jedilnika za srčni deficit

6.00 metin čaj, jabolčni kompot s semeni (sezam, lan, sončnična in bučna semena)
7.00 2 x palačinka iz riževe moke s puranom ali bučkami ali na sladko z marmelado iz gozdnih sadežev
10.00 jabolko, hruška, breskev
13.00 kokošja juha in proso, riž s puranom, radič in fižol
15.00 mešana zelenjava z ribo
18.00 kokošja juha

/ konec
www.saeka.si

Nepozabni spomini se vedno znova vračajo ...

Poti in križišča

Kresna noč... praznovanje poletja, svetlobe, čarobnih junijskih noči. Pravljičica, ki se ponavlja iz leta v leto. Meni je kres pisan na kožo, brez njega enostavno ne pojmem poletja. Morda zato, ker sem rojena pri Sv. Ivanu v Trstu in sem že kot otrok vsako leto nestrpno pričakovala, da bodo 23. junija vse naokoli mojega doma zagoreli kresovi soncu in svetlobi v pozdrav.

Letos sem kres pričakala pod Kolvratom, nad Hlodičem, sredi tistih bohotnih beneških gozdov, ki so dom krivapetam in škrotom. Bila je topla, jasna poletna noč, pesem in iskre so se dvigale visoko v nebo, medtem ko so kresnice plesale ob robu gozda. Tako daleč od resnice, da je bilo skoraj pravljica ali vsaj oklepaj v vsakdanu. Ko smo prižgali, pojedli in napolnili kozarce, smo se zbrali v krog ob harmoniki. To so trenutki, ko pesmi obujajo spomine, ko začutiš nekaj med srečo in nostalgijo, ko postaneš otrok in so pesmi polne mladosti in ljubezni.

Čprav skoraj nikoli ne pojem v javnosti, ker so mi v osnovni šoli na zelo grob način dali razumeti, da nimam niti posluha niti lepega glasu, me je tokrat zaneslo in pridružila sem se pevcem, ki so se zbrali ob ognju. Nekaj slovenskih, beneških, te so najlepše, ker so tako žalostne in tako polne lepote, pa še kaka italijanska, saj so se v tem strmem, skritem bregu zbrali ljudje z vseh koncev. Nekaj prijateljic iz Gorenjske sem sama povabila, drugi so prišli iz Trsta, Goriške in celo Trziča. Njim v čast poslušam tudi tisto o Piemontesini, nato pevci uberejo nekaj znanih tržaških narodnih.

“Me piassi bigoli con le luganighe”, poje na ves glas Elisabetta, ki je po srcu že Benečanka, čeprav se z vsemi še vedno pogovarja v svojem in nekdanj vsaj delno mojem tržaškem narečju. Tako vzneseno poje, da jo je prijeto gledati. Elisabetta iz Trsta, ki se z možem vsak vikend, v vsakem letnem času in v vsakem vremenu, vrača v svoj drugi dom v Rečansko dolino. Z Walterjem sta postala del nje. Za ljudi in domačo vas sta skoraj nepogrešljiva. Čeprav beneškega narečja in slovenščine (še) ne govori, sodelujeta kjerkoli se da, tako pri petju kot pri kulturi. Kako se prepletajo te poti, kako nepredvidljivo je življenje! Poslušam te tržaške pesmi. Vedno smo jih peli v mladih letih, na Krasu, v osmicah in mestu, pozno ponoči v kakih zagatnih gostilnah. Včasih sem jih sovražila, ker so tako prostaške, tokrat najdem v njih kanček domotožja, kup nedorečenih spominov in predvsem nostalgijo po mladosti. Kako daleč je tisti čas, ko smo peli pozno v noč, kako gredo ta leta, koliko je poti. Nasmehnem se, ne vem, kako sem se znašla v Benečiji, ki jo imam rada od nekdanj. Ne vem, če sploh spadam sem. In tudi tega ne vem, zakaj danes Benečani pojejo tržaške pesmi, pesmi iz moje mladosti. Prepletanje, ujemanje, iskanje... Življenje.

Ravno teden prej sem se po dolgem času vrnila v Trst, pravzaprav v Milje. Sicer sem na začetku oklevala, zvečer in ponoči ne maram dolgih voženj, predvsem če sem s prijatelji in če se v družbi tudi popije kak kozarec. Vem, da nama postane z možem potem pot domov neznansko

dolga. Ozka in ovinkasta je, predvsem v zadnjem delu, poleg tega je naokrog veliko divjadi. A tokrat sem se odločila, da sprejem povabilo in grem. Ker me je vabil Davorin, kateremu že leta dolgujem obisk in ker sva prijateljica od mladih nog. In ker je bila to slikarska razstava, na kateri je sodeloval tudi Moreno, ki že skoraj leto dni riše ilustracije za moje zapise v Novem glasu. Nekoliko pa tudi zato, ker je začetek poletja, ker je čas, ko imam rada prijateljstvo dolgo v noč. In tako sem se po dolgih desetletjih zapeljala v Milje. Dejansko se sploh ne spominim, kdaj sem bila zadnjič tu. Ko se z možem voziva proti kraju prireditve, začutim preteklost in vonj po morju. Sa-

mo tam pri Lazaretu ima morje tak vonj. Spominjam se ga iz najstniških let, ko sva s prijateljico Lidijo pešali iz Milj skoraj do mejnega prehoda, da sva se ko-

pali. Tam med skalami in trsjem, da se nama je zdelo, da sva na dopustu. Pozneje smo zahajali sem vzgojitelji z Mlade brieze. Bili smo z otroki na Debelem rtiču, zamikala nas je polna luna in pot ob morju, škržati in bori, vonjave in valovi. Tudi tedaj sem o morju pripovedovala prijateljem iz Benečije. Milje, koliko spominov! Prihajajo na dan med vožnjo, kot bi se zavrtel film o najstniških letih.

Zapeljemo se do nekega agriturizma tik ob meji. La vigna sul mare. Vinograd nad morjem. Tu bodo predstavili likovno razstavo, na kateri sodeluje tudi moj novi beneški sosed in prijatelj Moreno. Ženo, Finko, ki nad vse ljubi morje in sonce, se peljeta za nama. In parkiramo med trtami in konji. Da bi v nastajajočem poletnem večeru spregovorili o umetnosti in dvignili čaše. Taka srečanja so priložnost, da si s prijatelji, da si med ljudmi. Mi, občinstvo, konji, najina dva psa in zahajajoče sonce skupaj prisluhnemo predstavitvi. Umetniški spregovorijo nekaj besed o slikah in življenju, lastnica agriturizma o vinu. Nato natočimo in gremo s kozarci med slike, ki so razstavljene v nekdanji konjušnici. Davorin me nekam potegne, češ, poglej, kdo je še tu. In srečam starega prijatelja, Pavla. Tak je kot pred dvajsetimi, tride-

setimi leti. Koliko časa se ne vidi! Pa vendar si izmenjava isti nasmeh in klepet steče, kot bi bilo včeraj, ko sva zadnjič pila v družbi. Spomini, prijatelji, vezi, kako lepo je vse to. Predvsem ko razumeš, da obstaja in da je trajno, morda za vedno. Vračam se v preteklost, vse bolj mi je jasno, da mladosti, rojstnega kraja, študentskih let ne moreš izbrisati. Niti skupnih mladostnih idealov. S Pavlom še vedno razmišljava podobno. In še enkrat vem, da so prijateljstva iz mladih let nepovnljiva. To so tista prijateljstva, ko pogovor nikoli ne zamre. In trajajo skozi vse življenje.

Ko je že skoraj tema, zapustimo agriturizem, da gremo nekam v miljske hribe, na kozarec in prigrizek. Tuuli je navdušena nad razgledi, nad morjem, nad večerom, ki prihaja, nad poletjem, ki ga vsi tako pričakujemo. Naročimo vino. In spet spregovorimo o umetnosti. Ti večeri. Ostali so taki kot nekoč. Kot v mladih letih. Pogovori in vino. Umetnost in sanje.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

27

“Prej ali slej bomo šli vsi na 'drugo stran'. Tako pač je”, je rekla tašča Melania, ko sem ji po telefonu izrazil sožalje ob smrti njene sestre Brune. Iz Montevidea, kjer je bila celih 81 let misijonarka, so sporočili, da se je sestra Maria Gonzaga, kot se je kot nuna imenovala Bruna Tushar, med večerno mašo počutila slabo in je malo kasneje umrla v 97. letu. “Tako tiho, kot je živela, tako tiho je odšla”, so o svoji prednici še dodale sestre iz Urugvaj, kateremu je pokojna teta moje žene dala vse življenje.

Pri dvanajstih letih je mala Bruna šla v samostan v Castions delle Mura, Melania ve še danes povedati, da so se vozili s konjsko vprego ob nedeljah v bližnjo vas iz kraja Torre di Zuino, ki ga je Mussolini s svojim pajdašem Marinottijem preimenoval samo nekaj let kasneje v današnje Torviscoso, na obisk k sestri. Spominja se tudi, kako je prišla k njim domov prednica samostana in je zahtevala od njene mame doto za Bruno, a se je njena mama, takrat že vdova z devetimi otroki, posvetovala z domačim župnikom, ki je bil kratak: “Dali ste jim največ, kar lahko mati da, svojega otroka, to je več kot vsaka dota”. Tako je tudi bilo, tako je tudi ostalo in ženina stara mama Filomena Tushar, bogaboječa, a trdna in trda Furlanka, ki je morala pripeljati do kruha še osem otrok, se je tega nasveta držala. Samo šestnajst let je bilo Brunni, ko je s štirimi kolegicami iz samostana odšla v misijone, iz Trsta z ladjo; navdušil jih je neki misijonar, ki je prišel v Castions na obisk.

Doma smo ženino teto nuno vedno in samo klicali “suor Maria Gonzaga”, za praznike je prišlo skrbno napisano pismo z dobrimi željami, a Bruna je bila daleč. Pa je le pred več kot 25 leti prišla na obisk, bila je nizke postave, drobcena, odločna ženska; taka, da je bila tudi njena mama, nona Filomena. Take vrste ženske so ohranile Furlane pri življenju do današnjih dni, v primerjavi z njimi smo moški prave reve.

Ko je prišla Bruna za mesec dni na obisk, je bila teden dni tudi pri sestri Melanii, s pokojnim tatom Ottorinom sva imela idejo, da bi bilo lepo, če bi jo peljali na Sveto Goro, na Monsanto, kot Furlani imenujejo naš romarski kraj. Še dobro se je izteklo, saj so v takratni Jugoslaviji imeli na mejnem prehodu do nune poseben obzir, urugvajski državljani so za vstop v takratno Jugoslavijo potrebovali vizum.

“Bogami, kako je malena!” je rekel v Rožni Dolini carinik in je šel delat vizum za obisk, plačali smo potrebno in odšli s sestro Bruno najprej v Vipavsko, obiskat moje starše. Tiho je vstopila v našo staro kmečko hišo, v prostor, ki ga imenujemo Vipavci hiša, se pravi v kuhinjo, kjer še danes na steni nad mizo visi Križani in pod njim še iz časov fašizma gori drobna lučka. Ko je videla prazno, je “suor Maria Gonzaga” tiho pozdravila moje starše in se, sede ob mizi, z njimi za-

pletla v pogovor, bila je doma. Dan se je končal tako, da so prišli na Sveto Goro še moji starši, pokojni tast nas je vse peljal na kosilo, kjer sem opazoval, kako je Bruna, kot jo je imenoval tast Ottorino, jedla kot ptiček.

Kasneje sem ji tudi naredil celostranski intervju za tednik Voce Isontina, v katerem je povedala svojo življenjsko zgodbo. Ko sem zaprl mikrofon, sem jo vprašal, če bi prišla domov, v kraje, kjer je bila rojena. Mirno mi je odgovorila, da je njen svet v Montevideu, kjer je s sestrami ustanovila, zgradila in nato vodila šolo za več kot 500 dijakov, mirno in resno pa je še pristavila, da pri nas delamo odločno preveč, medtem ko Urugvajci delajo premalo, “saj nimajo v sebi tistega, kar imate tu, da nenehno nekaj delate”.

V njenih očeh pa sem vseeno videl, da ji je bilo žal za svetom, ki ga ni bilo več, v njem je odrasčala, saj je pristavila: “le časa zase in za družino nimate več, škoda”. Ta svet je našla samo še v naši kuhinji na zidu, v hiši na Vipavskem, ki je na našem domu ostala taka, kot je bila nekoč. Na življenje je gledala z vdanostjo tistega, ki redno moli vsak dan, živi in dela pošteno in mu je dana globoka vera.

Od mize v naši hiši na Vipavskem kar ni hotela, na Sveti Gori sem jo med mašo opazoval, kako je umirjeno molila. Od tistega dne, ko je obiskala Vipavsko, je v vsakem pismu iz Južne Amerike napisala posebno misel za moje starše, pismo, natipkano s strojem, sem potem nesel domov in ga prebral očetu in mami.

Preden je odšla nazaj, mi je rekla, da živimo nemogoče življenje pri nas, najbolj, da pogreša družjenje, “nimate časa za nič, morali bi se bolj družiti”.

To, kar nezavestno pogrešamo vsi v današnji razslojeni in neosebni družbi, je sestra Maria Gonzaga ubesedila s preprostim stavkom: “Nimate časa zase in za sočloveka, to boli”.

Izjemno vesel sem bil, ker nisem mogel reči spet enega tistih brezosebnih “Tako pač je”!, ko sem moral poiskati prijatelja Tatjana Rojc in Antka Terčona, ki sta osebno poznala in cenila nenadno preminulega gospoda Ladislava Caharijo, M'hca po domače, da sta mi napisala osebna zapisa o njem. Pokojnega nabrežinskega pevca, vinogradnika in lepo osebo sta namreč poznala, Antek mi je po telefonu lepo povedal, da ima sam vse manj ljudi okrog sebe, s katerimi bi se lahko pogovarjal.

In me ni presenetilo, a sem bil strašno vesel, ko mi je Marko Tavčar, ki se pogreba pokojnega pevca ni mogel udeležiti, a so mu poročali, povedal, da se je na pogrebu M'hca zbralo ogromno ljudi.

“No, vidiš, to je zato, ker je pel, ker se je družil, ker je bil družbeno človek,” sem razpredal, “hvala Bogu, da imamo še take ljudi”! Take, ki ne rečejo: “Tako pač je”!

Grenka resničnost za našo atletinjo

Poškodovana Ugrinova ne gre v Rio

Naposled bomo Slovenci v Italiji tudi na letošnjih Olimpijskih igrah brez svojega predstavnika. Tee Ugrin namreč ne bo med telovadkami, ki bodo zastopale italijansko reprezentanco v Rio. Nazadnje smo zamejska športnika na najzlahtnejšem tekmovanju s petimi olimpijskimi krogi imeli že daljnega leta 2004, ko je Matej Černic v Atenah v dresu italijanske odbojarske izbrane vrste osvojil srebrno medaljo, Claudia Coslovich pa je tekmovala kot azzurra v atletiki v disciplini meta kopja.

Pred nekaj meseci je splavalo po vodi upanje, da bi v Rio de Janeiro potovala jadralca sseljanske Čupe Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta (razred 470), v prejšnjih dneh pa je selektor ženske reprezentance v športni gimnastiki objavil seznam peterice vpoklicanih za olimpijado. Kandidatki je bilo devet, Ugrinove ni med izbrankami, zaradi poškodbe, ki jo vleče že nekaj časa, ne more brzkone niti upati, da bi nadomestila katero od standardnih telovadk v primeru potrebe.

Izbire je selektor Enrico Casella predstavil mesec dni pred odhodom na prizorišče olimpijade ob državnem prvenstvu

v Turinu. Tu je Tea nazadnje najprej nastopila v mnogoboju kljub bolečinam v poškodovani peti, sodelovala je sicer samo na gredi in na dvovisinski bradlji, kjer je bila druga, skupno je zasedla dvanajsto mesto daleč od najboljših. Prvakinja je postala Vanessa Ferrari, sotekmovalka Ugrinove pri tržaškem društvu Artistica 81, nekdanja olimpijka Federica Macri, pa je bila petnajsta. Na tekmovanju po orodjih pa je bila slovenska telovadka peta, Macrijeva pa ravno tako peta na parterju. Ekipo za Rio sestavljajo poleg Ferrarijeve, ki je bila tudi svetovna prvakinja, Fasana, Ferli-

Meneghini in Rizzelli. Fizične težave Tee Ugrin na desni nogi so podobne tistim, ki jih je imela na levi, ko je prestala operacijo Ahilove tetive. V bistvu ima kostni izrastek, ki ji ustvarja bolečine in onemogoča primerno vadbo. Zaradi poškodbe pač ni mogla ustrežno trenirati in je zaostala za ostalimi telovadkami. Ugrinova bo šla v zelo kratkem času zaradi tega vnovič pod nož, za operacijo čakajo le dokončno odločitev selektorja, da bi si morebiti ne premislil oziroma da bi se poškodovala katera od reprezentantk.

Razplet je za Teo, ki je ogromno - vse vložila v akcijo Rio, nedvomno izjemno grenak, je pa v sebi trdno odločena, da se ob tokratni smoli in neuspehu ne potre. S trenerjem šentjakobskega društva Diegom Pecarjem dejansko že delata ob misli na Tokio 2020. Sama Ugrinova je zelo neobremenjeno komentirala dogajanje preko socialnih omrežij. Zapisala je, da so negativne okoliščine pač sestavni del športa, da pa je vrhunsko motivirana, da začne nov štiriletni olimpijski cikel. Sotekmovalkam, ki bodo zastopale Italijo v Rio, s katerimi deli vsakodnevnih trud, je iz srca zaželela uspešne nastope na Olimpijskih igrah.

HC

Osební spomini na pot osamosvajanja Slovenije (1)

Samostojni

Čas spominov na dogajanja, ki predstavljajo najsvetlejšo obdobje v zgodovini Slovenije, vendar bi bilo točneje reči v zgodovini Slovencev. Vsak je vojno podoživljal po svoje, vsak spomin je drugačen, kot so bile drugačne okoliščine, v katerih so se nekateri borili, drugi skrbeli, da ni bilo premora na delu, spet tretji smo poročali, kar smo videli in kar smo čutili. V četrto stoletje so nekateri spomini zbledeli, na nekatere smo pozabili, hote ali nehote, spet o nekaterih nismo hoteli pripovedovati, da ne bi povzročali še večjo skrb domačim. Tako so po zaslugi Martine Repinc nastali zapisi o času, za katerega lahko rečem, da sem ponosen in hvaležen, da mi je bilo dano, kljub nevarnostim, biti zraven. Bil sem s TV ekipo zelo, zelo blizu bitke v Krakovem gozdu, ki je bila gotovo najpomembnejša, čeprav se o njej ni na veliko pisalo in tudi slikovnega materiala ni mnogo, verjetno zato, ker je Krakovski gozd odroččen, poleg tega pa so bile ceste do Ljubljane polne pregrad. Ker je bilo do Ljubljane težko in prezamudno, smo poročali o dogajanju na Dolenjskem iz Zagreba, kjer se je napetost iz dneva v dan večala. Naslov pa sem si izposodil, upam, da ne bo zamere, pri veliki, monumentalni fotografski razstavi, ki jo je Muzej novejšje zgodovine Slovenije priredil ob srebrnem praznovanju osamosvojitve.

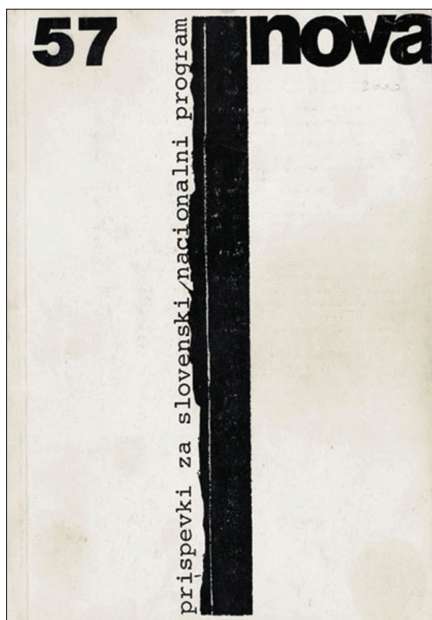
PREMIKI 91

25 let mineva in prav je, da se spomnimo na eno temeljnih dejanj v pripravah na osamosvojitve Slovenije. Na ta dan se je 22. marca leta 1991 pričela mobilizacijsko-tehnična vaja Premiki 91, na kateri je sodelovalo 111 pripadnikov tedanje Teritorialne obrambe. Start je bil na Vogrskem pri Novi Gorici, nato je sledil premik v smeri Postojna-Sodražica-Kočevje-Trebnje, vaja pa se je končala v Šmarjeti na Dolenjskem. To ni bila le vojaška vaja, zanjo je javnost izvedela dva meseca kasneje, pač pa dokaz, da je Slovenija vsem, tudi z vojsko, pripravljena na osamosvojitve.

Toda pričelo se je že prej. Februarja 1987 je izšla znamenita, 57. številka Nove revije s slovenskim nacionalnim progra-

mom, leto kasneje sta se zgodili aretacija četverice (Janez Janša, Iva Borštnar, David Tasič in Franci Zavrl) zaradi izdaje vojaških skrivnosti in takojšnja ustanovitev Odbora za varstvo človekovih pravic, v katerega se je včlanilo 100.000 Slovencev. Vse to je izzvalo povsem obratno reakcijo slovenske javnosti, kot so jo pričakovali v partijskem vodstvu, jugoslovanski vojski in krogih srbskega ultranacionalističnega vodje Slobodana Miloševića.

Šele zdaj, ko v spominih podoživljam

dogajanja s konca 80. let, se zavedam odločilnega pomena, ki ga je imelo leto 1989. 4. januarja se je v Trstu pričelo zasedanje federalnega sveta radikalne stranke, ki je nameraval ustanoviti transnacionalno stranko na kongresu, ki naj bi bil v Zagrebu, vendar je naletel na veto iz Beograda. Na tržaški pomorski postaji, kjer so zasedali radikali, so se pojavili trije predstavniki Zveze socialistične mladine Slovenije: Zoran Thaler, Dejan Verčič in Petra Škofic. Nosili so velik transparent z napisom "Srečno novo leto Jugoslavija", z evropsko zastavo, na kateri je bilo poleg 12 še dodatna zvezdica, torej Jugoslavija v Evropski zvezi. Da bi dokazali svojo avtonomijo (do

Beograda), so Školjč, ki je na volitvah premagal protikandidata za predsedstvo socialistične mladine Janeza Janšo, in tovariši povabili radikale, naj bi zasedanje nadaljevali v Mladinskem domu v Bohinju, kar so Panella, Modugno, Toni Negri in ostali takoj sprejeli. Za naš radio jih je v Bohinju spremljal Marko Tavčar. Transnacionalna radikalna stranka je tedaj imela v Sloveniji 173 članov. Nekaj dni kasneje nas je v uredništvu radia obiskal Dimitrij Rupel. Pogovarjali smo se kar na hodniku. Drago Legiša je omenil, da bi bilo najbolje, če bi sestavili vlado narodne enotnosti in s tem poudarili svetovni javnosti, da si Slovenci v celoti želijo samostojno državo. Kasnejši zunanji minister ni bil tega mnenja, češ da bo v zgodovino prešla nova vlada sedanje demokratične opozicije, obenem pa napovedal ustanovitev stranke Slovenske socialne zveze, ki se je kasneje preimenovala v Slovensko demokratično stranko. Teden dni kasneje sem letel iz Milana v New York in nato v Denver na svetovno smučarsko prvenstvo. Med poletom sva s kolegom, radijskim reporterjem Giacomo Santinijem in kasnejšima evropskim poslancem, razpravljala o položaju v Vzhodni Evropi. Zanimalo ga je stanje v Sloveniji in Jugoslaviji. Slovenija je postala zanimiva tudi za športne novinarje, potem ko je Mateja Svet osvojila zlato kolajno v slalomu in bronasto v veleslalomu, Tomaž Čizman pa je bil tretji v superveleslalomu.

Temperature na svetovnem smučarskem prvenstvu v Beaver creeku in Vailu, v ameriški zvezni državi Colorado, so bile dokaj nizke - do minus 20 stopinj - v tržaški redakciji pa je bilo v naslednjih mesecih zelo vroče. Stalno smo bili pri teleprinterjih, pripravljani na posebna poročila, v središču je bila kriza na Kosovu, kjer so bili Albanci proti spremembi ustave, Beograd pa je odgovoril z ukinitvijo avtonomije, upor pa je zatrl v krvi.

2. maja so Madžari napovedali odstranitev zidu na 240 kilometrov dolgi meji z Avstrijo, kar je pomenilo, da so bila končno omogočena potovanja iz Vzhoda na Zahod. Nekoč so postavljali mejne prepreke iz ideoloških, zdaj pa jih postavljamo iz povsem drugačnih razlogov, toda namen je vedno isti: preprečiti svobodni prehod.

8. maja je pesnik Tone Pavček na Kongresnem trgu v Ljubljani ob ponovni

aretaciji Janeza Janše prebral majniško deklaracijo, ki so jo v uradu Dimitrija Rupla na univerzi sestavili France Bučar, Hubert Požarnik in Venko Taufer, podpisali pa so jo Slovenska demokratična zveza, Slovensko krščansko socialno gibanje, Socialdemokratska zveza Slovenije, univerzitetna konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije in Društvo slovenskih skladateljev. Proti majniški deklaraciji je nastopil prvi mož slovenskih

komunistov Milan Kučan, ki je v partijskem glasilu zapisal: Nekateri slovenski demokrati, ki so tako goreči nosilci Majniške deklaracije, vidijo perspektivo mimo socializma in mimo Jugoslavije. Sam pa sem prepričan, da se odpovedati Jugoslaviji pomeni odpovedati se lastni državi. Kučan je potreboval dobrih 18 mesecev premisleka, da je uvidel pravilnost Majniške deklaracije in dejal, da je Jugoslavija lahko le demokratična ali pa je ne bo.

Teden dni kasneje smo v Beogradu sledili potrditvi Janeza Drnovška na mestu predsednika predsedstva Jugoslavije, polemike pa je vzbudila slovenska delegacija, ki je zapustila zasedanje konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije v Beogradu.

Konec junija sem znova preživel v jugoslovanskem glavnem mestu. Srbsko vodstvo je pripravilo množično manifestacijo ob 600-letnici bitke na Kosovskem polju. V Mednarodnem press centru so

nam odsvetovali potovanje na Kosovo, češ da so ceste slabe, promet bo kaotičen in tudi uslug v tamkajšnjem press centru ne bo za vse. Tako smo dogodke s Kosovskega polja v neposrednem televizijskem prenosu spremljali v velikem Sava centru, ki so ga zgradili v novem Beogradu za zasedanje neuvršenih držav. Tuji novinarji so se spraševali, zakaj Srbi s tolikšnim poudarkom proslavljajo bitko, v kateri so bili poraženi. Miloš Obilič je sicer umoril turškega sultana Murata prvega, toda v bitki je padla večina srbskega plemstva s knezom Lazarjem Hrebeljanovičem na čelu. Srbija je tako postala turški vazal. Milošević je v svojem govoru poudaril junaštvo srbskega naroda, ponovil geslo "en prebivalec, en glas", kar je v praksi pomenilo prevlado Srbije v Jugoslaviji. Marsikdo od poročevalcev je hote ali nehote preslišal grozljivo, ki jo je izrekel "Veliko Srbijo bomo ustanovili z vsemi sredstvi, tudi z orožjem". S tem je bil napovedan boj proti vsem, ki so se zavzemali za večjo avtonomijo, demokracijo in večstrankarski sistem. Kljub Miloševićevi groznji je italijanski zunanji minister De Michelis vztrajal pri povsem neuresničljivi zamisli o demokratični in enotni Jugoslaviji. Ker sem to stališče označil za nerearno, saj je bil Milošević proti uvedbi demokracije večstrankarskega parlamentarnega sistema, sem se moral zagovarjati pri glavnem uredniku zunanjepolitične redakcije drugega televizijskega dnevnika RAI. Ta je namreč pripadal po tedanji lozizaciji socialistom, katerih vidni predstavnik je bil De Michelis. Prispevek je šel v oddajo, ne sicer v glavnem večernem Dnevniku, ampak v nočnem.

Septembra je slovenska skupščina sprejela 81 popravkov k ustavi iz leta 1974, s katerimi so bili omogočeni prehod v parlamentarno demokracijo z večstrankarskimi volitvami, zavarovana samostojnost Slovenije, svoboda veroizpovedi in ekonomska samostojnost.

Novembra so bile izdane odredbe o zavarovanju javnega reda, na podlagi katerega je bilo moč prepovedati tako imenovani miting resnice, ki ga je za 1. december v Ljubljani napovedalo združenje za vrnitev Srbov in Črnogorcev.

Zveza komunistov Slovenije, predsedoval ji je Ciril Ribičič, se je pripravljala na bližnji 14. vsedravniki kongres januarja v Beogradu.

/ dalje
Saša Rudolf

S 3. strani

"Zanimati se ..."

Prejšnji predsednik Drago Štoka je pred šestimi leti poudaril pomen in dobro delovanje slovenskih šol, radia in televizije, bank, maš v slovenskem jeziku ter dodal, da je v tem trenutku pomembno razmisliti predvsem, kako ohraniti narodno zavest. Na vprašanje, ali naj se krovni organizaciji združita, je Štoka odgovoril, da je za ta korak še prezgodaj, saj so v obeh organizacijah vendarle še vedno prisotni nekateri različni pogledi, in da prihodnost vidi predvsem v sodelovanju, ki se je doslej izkazalo kot uspešno. Po mnenju Draga Štoka je za prihodnost bistvenega pomena tudi samostojnost v politiki, za kar je predlagal ustanovitev nove manjšinske stranke, ki bi pomenila novo moč.

Je res, dobro delovanje slovenskih šol, radia, televizije, bank, maš v slovenskem jeziku, a vseeno je potrebno razmisliti vse to tudi v luči ohranjanja narodne zavesti. V marsičem so te zadeve še popolnoma nejasne in obenem je stanje tudi zelo kritično. Servisna pogodba radia in televizije, ki jo bodo zamenjali s konvencijo, kaže na veliko slabši položaj in bojim se, da bomo izgubili avtonomijo. Maše v slovenskem jeziku so drug velik pro-

blem, ki smo se ga že večkrat dotaknili in je v ospredju našega posebnega zanimanja. Pri slovenskih mašah je tudi veliko zborov, kar samo še bogati liturgijo v slovenskem jeziku, zato nam ni mar, da se o tej zadevi ne pogovarjamo. Banke so temeljnega pomena pri vsakdanjem delu in res potrebujejo pomoč. V zvezi z reformo zadržnega bančništva smo kot SSO v stalnem pogovoru s predsedniki obeh slovenskih združenih bank. Slovenski član v združenju Trgovinski zbornici, to je zelo resno vprašanje. Z združitvijo dveh zbornic iz Trsta in Gorice bo Kmečka zveza izgubila svojega predstavnika, ker ima v odstotkih manjše številke. Kmečka zveza pa ima tudi problem na Goriškem, ker večina kmetov ni vpisanih v slovensko kmečko stanovsko organizacijo. Zaradi tega je manj članov in seveda manj pogajalne moči. Kako s kulturnimi in športnimi domovi? Mislim, da je skrajni čas, da se tega vprašanja lotimo resno in da razumemo, kaj je s tem, kdo je lastnik, kakšno je stanje lastništva. Če je Kulturni dom v ulici Petronio zanimiv, bo treba o tem tudi začeti resno razmišljati. Hvala Bogu, da je za Stadion 1. maj Dežela iz posebnega sklada namenila sredstva za poprav-

la. Pri tem pa si želim, da se usedemo za mizo in na papirju pripravimo načrt, da postane SSO pravno enakovreden subjekt za Stadion 1. maj. Ne moremo namreč samo kimati z glavo, ko gre za finančna sredstva, in ne bi soudeleženi pri delovanju tega slovenskega središča. Slovensko stalno gledališče je zgodba brez konca. Naša članica v upravnem odboru SSG Maja Lapornik ima še vedno zamrznjeno mesto. Skrbijo pa nas novice, ki prihajajo iz zunanjih virov, nimamo pa direktnih informacij s strani predsednice Brede Pahor. Ko so problemi finančne narave in o tem, kako da je treba popraviti stranišča, sta SSO in SKGZ poklicana na srečanje, ko pa so drugi problemi, moramo o njih izvedeti iz časopisja. Tega prav ne razumem. Spomnim vse člane, da za SSG gre približno 1.600.000 evrov, kar niso mačje solze. O tem se moramo nujno pogovoriti in sprejeti potrebno odločitev. Glasbeno šolstvo: sprašujem se in tudi vas, ali je dobro, da so kaznovali SCGV Emil Komel in ga prisilili v združevanje. Osebnost se s tem ne strinjam. V tem pa lahko izoblikujemo strategijo, da ostane v Gorici Šola Komel, ki je številčno močnejša. Na tak način ne bi bilo potrebno zapirati ustanove in krčiti števila organizacij, ki jih je okoli 311. Pogajalna moč je gotovo višja, če imaš več organizacij, ne pa manj. V številkah je moč. Zadruga Goriška Mohor-

jeva in tednik Novi glas sta zame in za celotni izvršni odbor življenjskega pomena za našo narodno skupnost. Naj gre uslužbencem in članom upravnega odbora vsa podpora SSO, ki sem jo sicer že izrazil pred meseci. Ob tem se je pozitivno izrazil tudi predsednik SKGZ Rudi Pavšič. Za nas je prioriteta in neobhodno potrebno, da rešimo Zadrugo Goriško Mohorjevo, Novi glas in pluralnost medijev. Če je Primorski dnevnik dobil prispevke iz zaščitnega zakona 38/2001 zaradi ukinjenega zako-

na 250 iz leta 1990, lahko tudi naš tednik dobi sredstva po istem ključu. Zato so se vsi člani deželne posvetovalne komisije strinjali za pomoč in ravno včeraj tudi dosegli, da bo kritje celotnega deficita predstavljeno konec meseca v deželnem svetu FJK. Zato se ni treba bati in izgubljati živcev. Gotovo se bomo morali uskladiti, da za zagotovitev kontinuitete tudi spremenimo letno dotacijo Zadruzi Goriška Mohorjeva, ker trenutno ne prejema dovolj prispevkov za obstoj. Preden bi pa zaključil, bi pa pred-

stavil brošuro, ki jo je Svet slovenskih organizacij pripravil in predstavlja našo organizacijo. To je primer promocije, ki je za našo krovno organizacijo zelo potrebna. Brošura je trojezična, kar upam, da bo v spodbudo za prihodnje šolstvo v Kanalski dolini. Goriškim članicam se želim zahvaliti, ker na svoja vabila in plakate vključujejo tudi logotip SSO. Želim pa si, da bi se to dogajalo tudi v drugih pokrajinah. Mislim, da je v prid vsem nam, ne samo Svetu slovenskih organizacij.

Na Krasu je krasno

V soboto, 25. junija 2016, je bilo v Hiši okusov kmetije Sare Devetak na Vrhu Sv. Mihaela zelo živahno. Lepa skupina otrok z Vrha, iz Sovodenj in iz Gorice se je udeležila didaktične delavnice Na Krasu je krasno, ki je potekala v organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela.

Otroci so si najprej ogledali klet, v kateri mlada podjetnica hrani salame in druge izdelke. Nato so se s Saro sprehodili po sadovnjaku in zelenjavnem vrtu, kjer so nabirali bučke. Ko so se vrnili v hišo, so bučke oprali, zrezali in jih dali v velik lonček. Dodali so vodo, sladkor in limonin sok. Medtem ko so se bučke kuhale, so se odpravili še na želiščni vrt, kjer so nabrali zelišča za svojo prvo marmelado. Sami so si tudi okrasili nalepko za marmeladni lonček.

V drugem delu delavnice so otroci spoznali svet čebel. Ogle-

dali so si didaktični čebeljak in zbrano poslušali Sarino razlago. Delavnico so sklenili s pokušnjo salame, marmelade in medu. K lepemu vzdušju so prispevali mladi harmonikarji, ki so zaigrali nekaj skladbic na svoja glasbila. Otroci so bili zelo navdušeni nad novo izkušnjo, ki je tudi pri starih naletela na pozitiven odziv, saj niso štedili s pohvalami.

